

ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ภูมิศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา
ตำบลอัมพวา อำเภอมันพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา
ตำบลอัมพวา อำเภ่อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**PEOPLE EMPOWERMENT IN ENVIRONMENTAL CONVERSATION : A CASE
OF AMPHAWA FLOATING MARKET, AMPHAWA SUB-DISTRICT
AMPHAWA DISTRICT, SAMUT SONG KHRAM PROVICE**

By
Yadasajee Rabiengkul

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Program of Public and Private Management

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2010

52601750 : สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

คำสำคัญ : ความเข้มแข็งของประชาชน / การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ผู้ดำเนินคดี : ระเบียบกุล : ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา
ตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :
ผศ.ดร.สุธรรม รัตนโชติ. 145 หน้า.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ ศึกษาระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา จำนวน 5
ชุมชน ประชาชนที่อาศัยโดยรอบตลาดน้ำอัมพวา จำนวน 5 ชุมชน และประชาชนจาก ตำบล, อำเภอ
หรือจังหวัดอื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 375 ตัวอย่าง ซึ่งมีค่า
ความน่าเชื่อถือเท่ากับ 0.891 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่
การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์
ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม
การทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ และ ได้ทำนายค่าตัวแปรตามด้วยตัวแบบทางคณิตศาสตร์การ
ถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมี
ส่วนร่วมทางกายภาพอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมี
ส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของอยู่ในระดับมากที่สุด จากการทดสอบสมมติฐาน
พบว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม แตกต่างไปตาม ที่ตั้งที่พัก
อาศัยและบทบาทที่มีต่อชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2553
ลายมือชื่อนักศึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

52601750 : MAJOR : PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT

KEY WORDS : PEOPLE EMPOWERMENT / ENVIRONMENTAL CONSERVATION

YADASAJEE RABIEBKUL : PEOPLE EMPOWERMENT IN ENVIRONMENTAL CONSERVATION : A CASE STUDY OF AMPAWA FLOATING MARKET, AMPAWA SUB – DISTRICT, AMPAWA DISTRICT, SAMUTSONGKRAM PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASST.PROF SUDHAM RATTANACHOT, Ph.D., 145 Pp.

This research had a main purpose for studying people empowerment in environmental conservation at Ampawa floating market, Ampawa sub – district, Ampawa district, Samutsongkram province.

The samples were people who have been living originally in Ampawa floating market that are 5 communities and people who were not the residents but worked in Ampawa floating market.

The study tool was close – ended questionnaire which had coefficient reliability 0.891. The data had been collected through 375 samples. The statistics applied to describe independent and dependent variables were frequency, percentage, mean and standard deviation. One – way analysis of variance (ANOVAs) was used for hypothesis test both with Scheffé’s method. Pearson correlation was applied to determine relationship between independent and dependent variables. Lastly, the prediction of dependent variables was analyzed by multiple linear regression.

The findings were the level of people empowerment in environmental conservation especially physically involved was high. However the level of people empowerment in environmental conservation especially intellectually involved was falling in moderate. Finally, the level of people empowerment in environmental conservation especially emotionally involved and sense of ownership were falling in very high. The hypothesis test was found that the differences in residential location and role in community affected the level of people empowerment in environmental conservation as a whole at α 0.05.

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

Program of Public and Private Management Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2010

Student's signature.....

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” ฉบับนี้ ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจากคณาจารย์ทั้ง 3 ท่าน คือ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ พรชัย เทพปัญญา กรรมการ ดร.อาคม เจริญสุข ที่ได้ช่วยในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้แนวคิดและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม รัตนโชติ ที่กรุณาเสียสละเวลาในการให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้ข้อคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และถูกต้องมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา นักพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลอัมพวา ผู้อำนวยการสาธารณสุขเทศบาลตำบลอัมพวา เจ้าหน้าที่เทศบาลเทศบาลตำบลอัมพวา ประธานชุมชนเทศบาลตำบลอัมพวา ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ไม่ได้เอ่ยนาม ที่ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงสุด คุณแม่ฉวีรัตน์ คุณพ่ออาทิตย์ ระเบียบกุล ผู้ที่สนับสนุนเงินทุน และขบใจน้องสาว ทวีรัตน์ ระเบียบกุล ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้าน จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัย ขอให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการทำการศึกษา เพื่ออ้างอิงหรือใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงความเข้มแข็งของประชาชนทางด้านอื่นๆต่อไป

ผลงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
สมมติฐานของการศึกษา.....	6
ขอบเขตของการศึกษา.....	7
ขั้นตอนของการศึกษา.....	7
ความจำกัดของการศึกษา.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12

2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผลงานวิจัยนภศึกษา ระดับปริญญาตรี

ทฤษฎีและความหมายความเข้มแข็ง (การเสริมสร้างพลัง).....	13
ทฤษฎีและความหมายทุนทางสังคม.....	25
ความหมายของการอนุรักษ์.....	37
ความหมายของสิ่งแวดล้อม.....	40
ประวัติและความเป็นมาของเมืองอัมพวาและตลาดน้ำอัมพวา.....	43
สิ่งแวดล้อมตลาดน้ำอัมพวา.....	45

บทที่		หน้า
	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
3	วิธีดำเนินการวิจัย	
	วิธีที่ใช้ในการศึกษา.....	59
	ลักษณะข้อมูล.....	59
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	59
	ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	ลักษณะของตัวแปรอิสระ.....	64
	ลักษณะของตัวแปรตาม.....	70
	การทดสอบสมมติฐาน.....	75
	การทำนายค่าตัวแปรตาม.....	108
5	สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
	สรุปผลวิจัย.....	112
	อภิปรายผลการวิจัย.....	118
	ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	120
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	125
	บรรณานุกรม.....	127
	ภาคผนวก.....	133
	ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	134
	ภาคผนวก ข การทดสอบค่าความเชื่อมั่น.....	142
	ประวัติผู้วิจัย.....	145

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	3
2	ปริมาณขยะในตลาดน้ำอัมพวา.....	46
3	คุณภาพน้ำคลองอัมพวา.....	49
4	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามเพศ.....	64
5	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามอายุ.....	65
6	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามภูมิลำเนา.....	65
7	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามการศึกษา.....	66
8	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย หรือประกอบอาชีพ.....	66
9	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามที่ตั้งที่พักอาศัย.....	67
10	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามบทบาทที่มีต่อชุมชน.....	67
11	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามอาชีพ.....	68
12	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามรายได้.....	69
13	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามระยะเวลาในการอาศัย หรือประกอบอาชีพในชุมชน.....	69
14	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามพื้นที่ในการประกอบอาชีพ.....	70
15	ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน การมีส่วนร่วมทางกายภาพ.....	71
16	ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน การมีส่วนร่วมสติปัญญา.....	72
17	ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน การมีส่วนร่วมอารมณ์.....	73

ตารางที่		หน้า
18	ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ.....	74
19	ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามเพศ.....	76
20	ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามอายุ.....	78
21	ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ตามระดับความเข้มแข็ง ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา จำแนกตามอายุ.....	80
22	ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามภูมิภาค.....	81
23	ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามการศึกษา.....	83
24	ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย หรือพื้นที่ในการประกอบอาชีพ.....	85
25	ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามที่ตั้งที่พักอาศัย.....	87
26	ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ตามระดับความเข้มแข็ง ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และ ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของจำแนกตามที่ตั้งที่พักอาศัย.....	89
27	ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตาม บทบาทที่มีต่อชุมชน.....	91
28	ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ตามระดับความเข้มแข็ง ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์ และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของจำแนกตามบทบาทที่มีต่อชุมชน...	93
29	ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามอาชีพ.....	95

ตารางที่		หน้า
30	ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ตามระดับความเข้มแข็ง ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์ และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของจำแนกตามอาชีพ.....	98
31	ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามรายได้.....	100
32	ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามระยะเวลาในการอาศัย หรือประกอบอาชีพอยู่ในชุมชน.....	103
33	ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ตามระดับความเข้มแข็ง ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา จำแนกตามระยะเวลาในการอาศัยหรือ ประกอบอาชีพภายในชุมชน.....	105
34	ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามพื้นที่ ในการประกอบอาชีพ.....	107
35	ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระ – การมีส่วนร่วมทางกายภาพ.....	109
36	ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระ – การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา.....	110
37	ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการจัดการขยะ.....	122
38	ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการดูแลรักษาลำคลอง.....	123
39	ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการปลูกและ บำรุงรักษาต้นไม้.....	123
40	ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านปัญหา มลภาวะทางเสียง.....	124
41	การทดสอบค่าความเชื่อมั่น.....	143

ผลงานวิทยานิพนธ์การศึกษาระดับปริญญาตรี

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2	แนวคิดการให้อำนาจ.....	16
3	แนวคิดการเสริมสร้างพลัง.....	17
4	กระบวนการเสริมสร้างพลังในชุมชน.....	21
5	กระบวนการเสริมสร้างพลังในองค์กร.....	22
6	แนวคิดทุนทางสังคม.....	32
7	กรอบแนวคิดกระบวนการทุนทางสังคม.....	36

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสภาวะแวดล้อมที่มนุษย์กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันคงปฏิเสธไม่ได้ว่าเกิดจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมของกระแสนิยมที่ต้องการเพิ่มผลผลิตและการขยายตัวทางธุรกิจของทั้งองค์กรเอกชนต่างๆ รวมไปถึงในระดับประเทศด้วย การแข่งขันอย่างสูงนี้เป็นผลให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จนกระทั่งมิได้คำนึงถึงผลเสียที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มลพิษทางน้ำ การทำลายป่าไม้ ปัญหาขยะ รวมไปถึงมลภาวะทางเสียงด้วย ปัญหาดังกล่าวล้วนแล้วแต่สร้างความเสื่อมโทรมให้กับสิ่งแวดล้อมและสร้างความเสื่อมโทรมทางจิตใจและสุขภาพให้กับประชาชนในประเทศนั้นๆ

ประเทศไทยเองก็มีการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจโดยมุ่งเน้นไปในการเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเชิงอุตสาหกรรมจนอาจลืมไปว่าหากประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางดังกล่าวความเสื่อมโทรมทางด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นไปควบคู่กับการพัฒนาจะเป็นไปในรูปแบบใด

ได้มีการสำรวจโดยกรีนพีซว่า ประเทศไทยมีพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดมลพิษทางน้ำถึงร้อยละ 92.68 ของพื้นที่ทั้งหมด โดยเป็นพื้นที่เสี่ยงในระดับสูงร้อยละ 6.87 ของพื้นที่เสี่ยงทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่าจังหวัดที่มีพื้นที่เสี่ยงในระดับสูงต่อการเกิดมลพิษทางน้ำมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร ชลบุรี และระยอง ในด้านปัญหาป่าไม้เป็นที่น่าตกใจว่า มีการลดลงอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลพื้นที่ป่าเมื่อปี พ.ศ. 2504 มีเนื้อที่ป่าอยู่มากถึง 171,017,812 ไร่ คิดเป็น 53.33 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ประเทศ และจากการสำรวจของกรมป่าไม้โดยการแปลตีความภาพถ่ายดาวเทียม LANDSAT-5 (TM) มาตรฐาน 1:250,000 ทั่วประเทศ ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2538 มีเนื้อที่ป่าไม้เหลืออยู่จำนวน 82,178,161 ไร่ หรือ 13,148,505.76 เฮกเตอร์ หรือ 25.62 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ประเทศ แต่จากการสำรวจข้อมูลเมื่อปี พ.ศ. 2541 ปรากฏว่าพื้นที่ป่าของประเทศเหลืออยู่ 81,076,428 ไร่ หรือ 12,972,228.48 เฮกเตอร์ คิดเป็น 25.28 เปอร์เซ็นต์ (กรีนพีซ 2553)

ปริมาณขยะเองก็เพิ่มสูงเช่นเดียวกัน ในปี 2552 พบว่า มีขยะเกิดขึ้นประมาณ 15 ล้านตัน หรือวันละ 41,240 ตัน และมีแนวโน้มจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากจำนวนประชากรที่มากขึ้นรวมทั้งสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่เอื้อต่อการบริโภคในรูปแบบต่างๆ หลากหลายขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ที่

เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เมืองพัทยา เมืองภูเก็ต พบว่ามีอัตราการเกิดขยะเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1.5 เท่า จากปริมาณ การเกิดขยะของชุมชนทั่วไปที่มีอัตราเฉลี่ย 0.6 – 0.8 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (ไพบูลย์ แจ่มพงษ์ 2553)

ทางด้านมลภาวะทางเสียง ได้มีการสำรวจจากกรมควบคุมมลพิษ ตั้งแต่ปี 2551 – 2552 พบว่า ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความดังของเสียงเกินมาตรฐานที่หุมนุชย์ควรได้ยินเฉลี่ยไม่เกิน 24 ชั่วโมง คือ 70 เดซิเบล บริเวณที่ได้มีการสำรวจแบ่งเป็นออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ บริเวณพื้นที่ทั่วไป และบริเวณริมถนน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า ในบริเวณพื้นที่ทั่วไป วัดได้ต่ำสุด 50.5 เดซิเบล และสูงสุดถึง 80.7 เดซิเบล ส่วนในบริเวณริมถนน วัดได้ต่ำสุด 62.8 เดซิเบล สูงสุด 82.1 เดซิเบล ในปี 2551 และในปี 2552 ในบริเวณพื้นที่ทั่วไป วัดได้ต่ำสุด 48.9 เดซิเบล และสูงสุดถึง 83.9 เดซิเบล ส่วนในบริเวณริมถนน วัดได้ต่ำสุด 62.0 เดซิเบล สูงสุด 84.8 เดซิเบล จากตัวเลขข้างต้นเห็นได้อย่างชัดเจนว่า มลภาวะทางเสียงเป็นปัญหาทางสภาวะแวดล้อมประการหนึ่งที่ทั้งภาครัฐและประชาชน ไม่ควรและเลื่อยอย่างยิ่งและควรหาแนวทางแก้ไขเพื่อบรรเทาสิ่งที่คุณภาพของประชาชนอย่างเร่งด่วน

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมในหลายๆด้านเป็นส่งผลให้ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อ “มนุษย์” โดยตรง ไม่ว่าจะเป็น อุณหภูมิโลกที่สูงขึ้น ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ปัญหาการขาดแคลนน้ำ น้ำท่วม น้ำป่าไหลหลาก ดินถล่ม หิมะตกในประเทศที่ไม่เคยมีหิมะมาก่อน เช่น ตะวันออกกลาง เป็นต้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวล้วนแล้วแต่มีสาเหตุจากการกระทำของมนุษย์ทั้งสิ้น เมื่อผลเสียย้อนกลับสู่ผู้ที่ทำร้ายสิ่งแวดล้อมไว้ ความตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจึงตามมา ประเทศไทยรวมไปถึงนานาประเทศจึงเริ่มคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ประเทศไทยโดยเฉพาะรัฐเองก็มีความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นด้วย ในรัฐบาลสมัยปัจจุบันของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้มีการออกนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน แสดงตามตาราง

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 1 นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนัก/กอง	หัวข้อนโยบายฯ
<p>1. กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ</p>	<p>นโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>คุ้มครองและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญเชิงระบบนิเวศเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ</p> <p>ควบคุมและลดปริมาณของเสียที่กลายมาเป็นมลพิษทั้งในรูปขยะขยะอันตรายมลพิษทางอากาศ กลิ่น เสียง และน้ำเสีย</p> <p>ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ประชาชน</p>
<p>2. กองบริหารจัดการที่ดิน</p>	<p>นโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>คุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรธรณี ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งฟื้นฟูอุทยานทางทะเล อย่างเป็นระบบ</p>
<p>3. สำนักกองทุนสิ่งแวดล้อม</p>	<p>นโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>ควบคุมและลดปริมาณของเสียที่กลายมาเป็นมลพิษทั้งในรูปขยะขยะอันตรายมลพิษทางอากาศ กลิ่น เสียง และน้ำเสีย ส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและ ประชาชน</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สำนัก/กอง	หัวข้อนโยบายฯ
4. กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม	<p>นโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>พัฒนาองค์ความรู้ในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาที่ชุมชนและนักวิชาการในท้องถิ่นมีส่วนร่วม และที่ภาคเอกชนสามารถนำไปใช้ รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างประหยัด และช่วยลดมลพิษ</p>
5. สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	<p>นโยบายเศรษฐกิจ</p> <p>เร่งแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการขนาดใหญ่อย่างจริงจังภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน</p>

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.onep.go.th/download.doc>.

จากตารางชี้ให้เห็นว่าภาครัฐเองได้มีการตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน แต่การออกนโยบายต่างๆที่ปรากฏนอกจากจะเป็นภาครัฐที่กำหนดแผนการปฏิบัติงานออกมาแล้วจะสังเกต เห็น ได้ว่า ความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่นั้นๆเป็นสิ่งที่สำคัญกว่า การดำเนินการและผลที่ออกมาจะมีได้นั้นประชาชนควรให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเอง มีความรู้สึกถึงความ เป็นเจ้าของ รัก ห่วงแหน และดูแล ชุมชนที่ตนอาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ด้วยเช่นกัน ร่วมมือ ปกป้อง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นหรืออาจมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงในด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นที่รู้กันดีว่าที่ใดที่มีความเจริญ ความเสื่อมโทรมทางด้านสิ่งแวดล้อมต้องตามมาอย่างแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “มนุษย์” ตัวการอันดับหนึ่งในการสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อม

ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ถือได้ว่าเป็นตลาดน้ำที่มีขนาดเล็ก มีพื้นที่ไม่ถึง 2 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 5 ชุมชน อันได้แก่ ชุมชนประชาอุทิศ, ชุมชนโรงเจ, ชุมชนตลาดอัมพวา, ชุมชนวัด

อัมพวันและชุมชนคลองอัมพวา มีประชากรเพียง 2,673 คน 531 หลังคาเรือน (ศรีประภาส ศรีธวัช 2553) แต่รองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามานับล้านคนต่อปี (พัชโรดม อุนสุวรรณ 2553) ด้วยความมีชื่อเสียงของตลาดน้ำแห่งนี้ส่งผลให้ความเจริญด้านเศรษฐกิจพุ่งสูงขึ้น ด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม 3 ด้านหลักจึงตามมา ขยะ ซึ่งเป็นปัญหาแรกที่เกิดขึ้นพร้อมกับกิจกรรมตลาดน้ำนั้น ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ก่อผลกระทบต่อตลาดน้ำอย่างมากทั้งต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน การเพิ่มขึ้นของขยะภายในตลาดน้ำนั้นมีปริมาณสูงในระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา จากเดิมปริมาณขยะมีเพียงแค่ 3.4 ตัน ต่อวัน แต่ทุกวันนี้เฉลี่ยถึง 10 ตัน ต่อวัน หรือ 300 ตัน ต่อเดือน (วสุภัทร กล่ำกลิ่น 2553)

ปัญหาอันดับสองที่ตามมา เนื่องจากตลาดน้ำอัมพวานั้นมีหัวใจสำคัญ คือ คลองอัมพวา แต่ด้วยกิจกรรมตลาดน้ำนั้น พบว่ามีค่าความขุ่นและปริมาณของแข็งแขวนลอยในวันที่มีกิจกรรมของตลาดน้ำมีค่าสูงกว่าในวันที่ไม่มีกิจกรรมของตลาดน้ำ ทั้งนี้เนื่องจากมีเรือจำนวนมากวิ่งรับส่งนักท่องเที่ยวมากกว่าในวันที่ไม่มีกิจกรรมของตลาดน้ำนอกจากนี้ผลการวัดพบว่า มีสารไนโตรเจนในรูปของแอมโมเนีย ไนเตรต และฟอสฟอรัส ซึ่งมีดัชนีชี้คุณภาพน้ำที่ชุมชนมีความเข้มข้นสูงเนื่องจากสองฝั่งคลองมีร้านค้าที่พักอาศัยจำนวนมาก นอกจากนี้ยังพบว่าสารตะกั่วและสารนิเกิล มีความเข้มข้นสูงเช่นกัน ทำให้สรุปได้ว่า คุณภาพน้ำในคลองอัมพวาอยู่ในเกณฑ์ที่ดีสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภคได้แต่ต้องผ่านการฆ่าเชื้อก่อนและกิจกรรมของตลาดน้ำยังส่งผลต่อคุณภาพของน้ำในคลองอัมพวาน้อย เนื่องจากคลองมีการหมุนเวียนจากแม่น้ำแม่กลองตลอดเวลา (ศิวพันธ์ ชูอินทร์ 2553)

ปัญหาสุดท้าย มลภาวะทางเสียง ถือได้ว่าเป็นเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเดิมที่ชุมชนบริเวณริมคลองอัมพวาเคยเป็น ปัญหามลภาวะทางเสียงที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ เสียงจากนักท่องเที่ยวที่หลั่งไหลเข้ามาประมาณวันละ มากกว่า 10,000 คน ทำให้เกิดเสียงดังอย่างมาก และมลภาวะทางเสียงที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนบริเวณที่อาศัยอยู่ภายในบริเวณนั้น คือ เสียงจากเรือนำเที่ยว ซึ่งมีมากกว่า 160 ลำ จากท่าเรือทั้งหมด 15 ท่าเรือ โดยเรือส่วนมากมักติดเครื่องยนต์ดีเซลเพื่อความรวดเร็วและแข่งขันกันในการรับส่งนักท่องเที่ยว นอกจากนี้เสียงจากเรือนำเที่ยวแล้ว คาราโอเกะและเสียงดังจากนักท่องเที่ยวภายใน Home stay ชุมประชาสัมพันธ์ ที่นอกจากจะเป็นการประกาศให้นักท่องเที่ยวทราบถึงร้านค้าต่างๆภายในตลาดน้ำแล้วยังมีการร้องเพลงคาราโอเกะด้วย ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่รบกวนการดำรงชีวิตของประชาชนภายในท้องถิ่นในยามวิกาลเช่นกัน (ศรีประภาส ศรีธวัช 2553)

การเกิดขึ้นของตลาดน้ำอัมพวานั้น ประชาชนในชุมชนต่างมีรายได้จากการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะ การค้าขาย, บริการนำเที่ยว, เจ้าของกิจการที่พัก ก็ต่างได้ผลประโยชน์จากความเจริญของตลาดน้ำแห่งนี้ อย่างที่กล่าวมาในทุกพื้นที่ที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก็จะตามมาด้วยเช่นกัน การศึกษานี้ เพื่อให้ทราบว่าประชาชนมีความเข้มแข็งมากน้อยเพียงใดในการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อมของชุมชนตนเองและสุดท้ายแล้วมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชนของตนเองหรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการคงอยู่ของสภาพแวดล้อมที่ดีในชุมชนควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและการก่อตั้งตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวาในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในด้าน การจัดการขยะ, การดูแลรักษาคลอง, การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้และมลภาวะทางเสียง
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุภูมิถิ่นนา การศึกษา บริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ ที่ตั้งที่พักอาศัย บทบาทที่มีต่อชุมชน อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพภายในชุมชน พื้นที่ในการประกอบอาชีพและระดับความเข้มแข็งทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางด้านอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ
4. เพื่อเสนอแนะการสร้างเสริมความเข้มแข็งของประชาชนที่อาศัยและประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวาในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อเทศบาลตำบลอัมพวา

สมมติฐานของการศึกษา

1. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามเพศ
2. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามอายุ
3. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามภูมิถิ่นนา
4. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามการศึกษา
5. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ
6. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย
7. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามบทบาทที่มีต่อชุมชน
8. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามอาชีพ

9. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามรายได้
10. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพภายในชุมชน
11. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามพื้นที่ในการประกอบอาชีพ

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตเชิงพื้นที่ – การวิจัยได้ศึกษาในพื้นที่ตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วยชุมชน 5 ชุมชน อันได้แก่ ชุมชนประชาอุทิศชุมชน โรงเจ, ชุมชนตลาดอัมพวา, ชุมชนวัดอัมพวันและชุมชนคลองอัมพวา รวมไปถึงชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ ชุมชนบางจาก ชุมชนบ้านหัวแหลม, ชุมชนริมเขื่อน, ชุมชนบางกระพ้อม 1 และชุมชนบางกระพ้อม 2
2. ขอบเขตเชิงเนื้อหา – ศึกษาความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ, สติปัญญาและอารมณ์ รวมไปถึงความรู้ลึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชนของประชาชนในชุมชน
3. ขอบเขตเชิงประชากร – รวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยพื้นที่ทั้งหมด ประชาชนด้วยชุมชน 5 ชุมชน อันได้แก่ ชุมชนประชาอุทิศ, ชุมชน โรงเจ, ชุมชนตลาดอัมพวา, ชุมชนวัดอัมพวันและชุมชนคลองอัมพวา รวมไปถึงประชาชนในชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ ชุมชนบางจาก, ชุมชนบ้านหัวแหลม, ชุมชนริมเขื่อน, ชุมชนบางกระพ้อม 1 และชุมชนบางกระพ้อม 2 และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา
4. ขอบเขตเชิงเวลา – รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเก็บข้อมูลภาคสนามตลอดจนการประมวลผลและนำเสนอผลงาน เริ่มเมื่อเดือน สิงหาคม 2553 ถึงเดือน พฤษภาคม 2554 รวมระยะเวลาทั้งหมด 10 เดือน

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ขั้นตอนของการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับ ทฤษฎี ความหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดและอินเทอร์เน็ต
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
 - 2.1 สัมภาษณ์พื้นที่ในการเก็บข้อมูลเบื้องต้นหนึ่งครั้งก่อนเก็บข้อมูลภาคสนาม สัมภาษณ์บุคคลที่มีความสำคัญต่อชุมชนเบื้องต้นรวมทั้งออกสำรวจพื้นที่

2.2 เก็บข้อมูลภาคสนามจริง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

4. การสรุปผลการศึกษา

4.1 นำผลการศึกษาที่ได้มา วิเคราะห์เชิงปริมาณ นำเสนอข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐาน โดย One – way anovas ทดสอบค่า t – test ในกรณีที่เปรียบเทียบ ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่มและทดสอบค่า f – test ในกรณีที่เปรียบเทียบ ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่มขึ้นไป และทดสอบภายหลังเพื่อหารายคู่ที่แตกต่างกันโดยวิธีของ เซฟเฟ้ (Scheffé's method) ใช้การทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Correlations) และใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรในลักษณะ โครงสร้างความสัมพันธ์แบบ เป็นเหตุ เป็นผล ด้วยตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple linear regression) ในกรณีที่มีตัวแปรอิสระหลายตัวและใช้ (Simple linear regression) ในกรณีที่มีตัวแปรอิสระตัวเดียว

4.2 สรุปผลการศึกษาตามค่าที่ได้

5. การเสนอแนะ

5.1 นำผลการศึกษาที่ได้มาเพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะต่อเทศบาลผู้ที่มีผลต่อการนำผลที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและประชาชนในชุมชน และเป็นการต่อยอดของการพัฒนาในด้านที่ศึกษาต่อไป

ความจำกัดของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ให้ความสำคัญหลักในการเก็บข้อมูลจากประชาชน ดังนั้น ความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่างจึงเป็นสิ่งสำคัญ แต่ด้วย ประชาชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอาชีพค้าขายซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ใ้ข้อมูล จึงมีข้อจำกัดในส่วนนี้ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ต่างสนใจในการประกอบอาชีพของตนเองท ดังนั้น ผู้วิจัย จึงจำเป็นต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเก็บข้อมูลภาคสนามนอกจากนั้นแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัย จึงจำเป็นต้องอ่านและให้คำแนะนำเป็นรายบุคคลเพื่อความแม่นยำ ถูกต้อง ชัดเจน ในการให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

1. ความเข้มแข็งของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ

2. การมีส่วนร่วมทางกายภาพ หมายถึง การร่วมกันทำงาน โดยใช้กำลังกายของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

3. การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา หมายถึง การร่วมคิด ร่วมกันตัดสินใจ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

4. การมีส่วนร่วมทางอารมณ์ หมายถึง การมีความรัก ความผูกพันต่อตลาดน้ำอัมพวา ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

5. ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ หมายถึง ความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมทางกายภาพ ทางสติปัญญาและทางอารมณ์ ความรู้สึก รักและห่วงแหน ตลาดน้ำอัมพวา ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

6. ตลาดน้ำอัมพวา หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวอันมีชื่อเสียง ของตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

7. การอนุรักษ์ หมายถึง การกระทำเพื่อป้องกันความทรุดโทรม รวมทั้งกิจกรรมเพื่อการคงสภาพแวดล้อมของตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อย่างยั่งยืน

8. สิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดการขยะ การดูแลรักษาคลอง, การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ และมลภาวะทางเสียง ภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

9. เพศ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

10. อายุ หมายถึง เวลาที่ดำรงชีวิตอยู่ของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอมัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

11. ภูมิฐานะ หมายถึง ที่อยู่อันเป็นแหล่งกำเนิดของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอมัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

12. การศึกษา หมายถึง วุฒิทางการศึกษาสุดท้ายที่ได้รับของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอมัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

13. บริเวณที่ตั้งที่พักอาศัยหรือประกอบอาชีพ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของบริเวณโดยรอบของที่พักอาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอมัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

14. ที่ตั้งที่พักอาศัย หมายถึง ชุมชนที่สถานที่ที่พักอาศัยตั้งอยู่ของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอมัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

15. บทบาทที่มีต่อชุมชน หมายถึง สถานภาพ บทบาท และหน้าที่ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอมัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

16. อาชีพ หมายถึง งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอมัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

17. รายได้ หมายถึง ค่าตอบแทนที่ได้รับจากงานที่ทำประจำเพื่อเลี้ยงชีพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอมัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

18. ระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชน หมายถึง ช่วงเวลาดังแต่เริ่มต้นที่อาศัยหรือประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอมัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

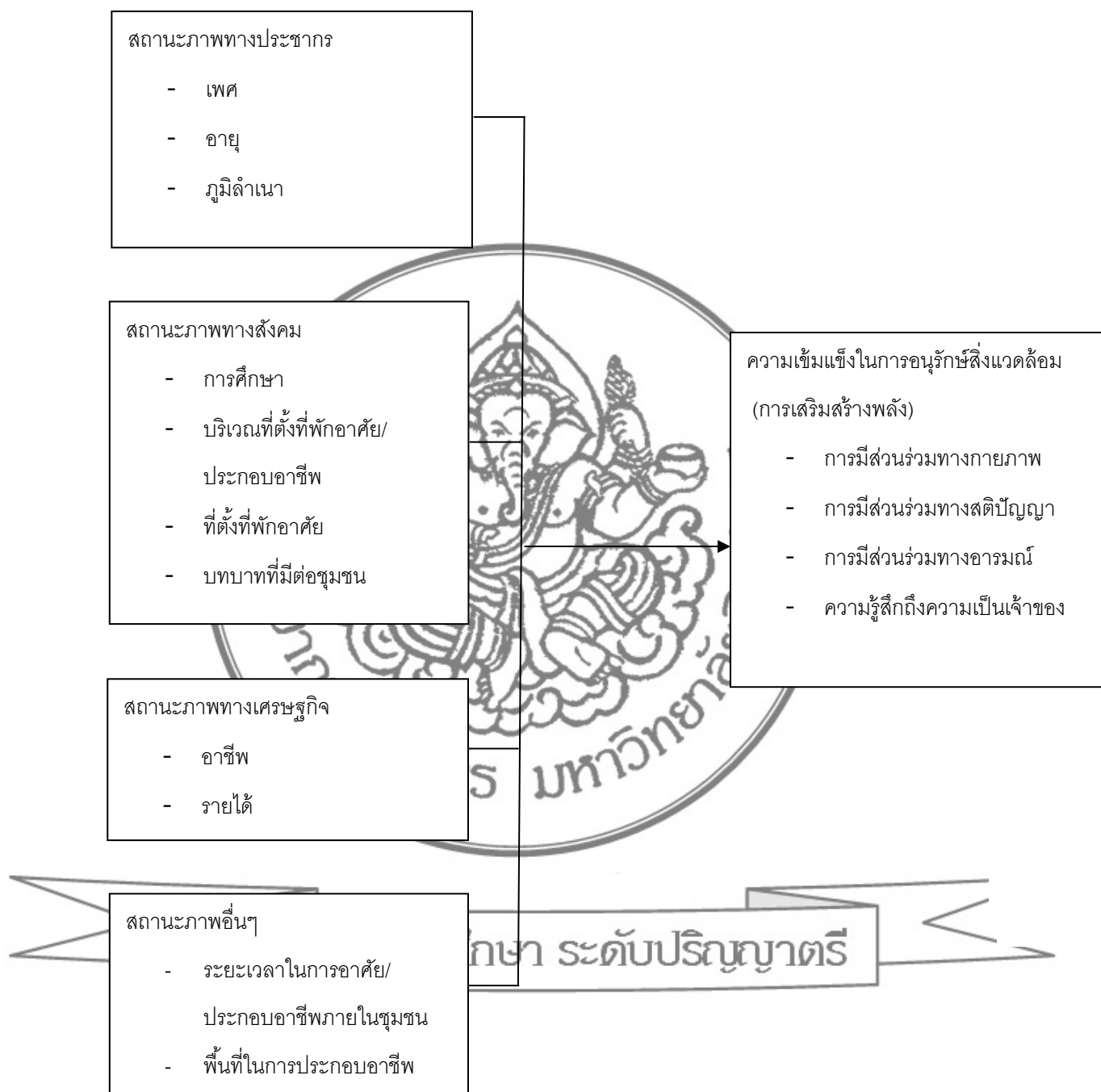
19. พื้นที่ในการประกอบอาชีพ หมายถึง สถานที่ที่ประกอบอาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงประวัติและความเป็นมาของตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. ทราบถึงระดับความเข้มแข็งของประชาชนในด้านกายภาพ สติปัญญาและอารมณ์ร่วมไปถึงความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของประชาชนที่อาศัยอยู่ใน ตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการขยะ การดูแลรักษาคลอง การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้และมลภาวะทางเสียง
3. เทศบาลตำบลอัมพวานำข้อเสนอแนะจากผลการศึกษามาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา
4. จังหวัดสมุทรสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ คือ ปัญหาขยะ ปัญหาคคลอง การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้และมลภาวะทางเสียง

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและความหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

แนวคิดความเข้มแข็ง (การเสริมสร้างพลัง)

แนวคิดทุนทางสังคม

ความหมายของการอนุรักษ์

ความหมายของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม ตลาดน้ำอัมพวา

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดความเข้มแข็ง (การเสริมสร้างพลัง)

แนวคิดความเข้มแข็ง (Empowerment) หรือการเสริมสร้างพลังนั้น มีความหมายแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนำไปใช้และบริบทของงานวิจัยนั้นๆ ความหมายของความเข้มแข็งในวิจัยนี้ให้ความสำคัญไปในด้านความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ทั้งนี้ เนื่องจากบริบทของการศึกษานั้น เป็นตลาด ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสำคัญทางด้านแรงผลักดันเศรษฐกิจของชุมชนซึ่งมาพร้อมกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ถือได้ว่าเป็นประเด็นที่ควรเสริมสร้างพลังให้กับประชาชนซึ่งมีผลโดยตรงต่อปัญหาสภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้น มีผู้ให้ความหมายของความเข้มแข็ง (การเสริมสร้างพลัง) ไว้ดังนี้

Rappaport (1987 : 109) การเสริมสร้างพลัง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลสามารถควบคุมชีวิตของตนเองและมีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตยในการดำรงชีวิตในชุมชน

Conger and Kanungo (1988 : 471) กล่าวว่า การเสริมสร้างพลัง เป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกรับรู้ความสามารถในตนเอง (Self – efficacy) ของสมาชิกในองค์กรในภาวะการที่คนในองค์กรเกิดการไร้พลัง (Powerlessness) โดยกระบวนการที่จัดทำขึ้นในองค์กรทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

Thomas and Velthouse (1990 : 666) กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังเป็นแนวคิด (Concept) ที่ค่อนข้างครอบคลุมทั้งในระดับบุคคล องค์กรและชุมชน

Gibson (1991 : 354) ให้คำจำกัดความของ Empowerment ว่าเป็นความสามารถในการควบคุมตนและสถานการณ์แวดล้อม (Sense of control) การรับรู้ความสามารถของตน (Self – efficacy) ความมีอิสระที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงการทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง (Self – determination) รวมไปถึงความสามารถที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (Improved quality of life)

Tebbit (1993 : 18) ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังว่า เป็นการสร้างสรรค์และดำรงไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมในการทำงาน โดยมุ่งให้เกิดค่านิยมที่ส่งเสริมการตัดสินใจหรือการเลือกของพนักงานที่จะกระทำอย่างทุ่มเทด้วยตัวเองและก่อให้เกิดผลในทางบวกต่อพันธกิจ

Fawcett et al (1994 : 471) Empowerment เป็นกระบวนการที่จะทำให้บุคคลหรือกลุ่มสามารถควบคุมเหตุการณ์ (Events) ผลที่จะเกิดขึ้น (Outcomes) และทรัพยากร (Resources) ที่มีความสำคัญต่อบุคคลหรือกลุ่ม Fawcett ยังกล่าวอีกว่า การเสริมสร้างพลัง คือ กระบวนการที่บุคคลในชุมชนสามารถดำเนินชีวิตร่วมกันฉันท์มิตร ทั้งในด้านการทำงาน ประสิทธิภาพ และความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

Zimmerman 1995 (อ้างถึงใน อรทัย อัจฉล 2550 : 31) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) หมายถึง กระบวนการหรือความพยายามในการที่จะให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เรียกว่าการควบคุม (Control) ทรัพยากรที่จำเป็น (Needed resources) และการเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมของปัจเจกบุคคลอย่างวิพากษ์

Nelson and Quick 1997 (อ้างถึงใน สุพานี สฤณภูวนิช 2549 : 22) ได้ให้ความหมายว่า การให้อำนาจเป็นการสร้างสภาวะที่ช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้มากขึ้นด้วยการสร้างให้บุคคลรู้สึกหรือตระหนักในความสามารถของตนเอง

Cornell Empowerment Group (1999 อ้างถึงใน วันชัย ธรรมสังการ 2543 : 187) ให้ความหมายของ Empowerment ว่าเป็นกระบวนการที่ดำเนินการโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง คนในชุมชนยอมรับการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน สะท้อนปัญหาและความรู้สึกที่เกิดขึ้นตลอดจนกระบวนการกลุ่ม โดยมุ่งประเด็นไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันในการได้มาซึ่งทรัพยากรที่จำเป็น

Ruth Alsop (2006 : 9 - 19) กล่าวว่า การเสริมพลัง หมายถึง ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ เลือกลตัดสินใจและลงมือทำได้เองหรือการได้รับการสนับสนุนให้เขาได้ทำกิจกรรมที่สมควรทำได้สำเร็จ (Enabling) ด้วยเงินและศักยภาพของเขาเอง

John W. Newstrom 2007 (อ้างถึงใน สุพานี สฤณภูวนิช 2549 : 22) ได้ให้ความหมายว่า การให้อำนาจเป็นกระบวนการของการให้อิสระ (Autonomy) แก่พนักงานโดยการรับทราบข้อมูลที่มีนัยสำคัญและควบคุมในปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อผลงานของตนเองได้

ไพโรจน์ ภัทรนรากุล (2550 : 87 – 112) กล่าวว่า Empowerment เป็นแนวคิดการจัดการร่วมสมัยที่เป็นพื้นฐานของการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ผู้บริหารยุคใหม่ต่างตระหนักว่า ความสำเร็จของการจัดการเป็นผลจากการเสริมสร้างพลังและการเพิ่มขีดสมรรถนะของสมาชิกองค์กร การเสริมพลังเป็นกระบวนการพัฒนาที่ครอบคลุมหลายมิติ มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องสมรรถนะ โครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กร การเสริมสร้างโอกาสและการเพิ่มอำนาจในการตัดสินใจของสมาชิกในองค์กร ตลอดจนการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานของสมาชิกให้เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร แนวคิดเรื่องการเสริมพลังมีการนำไปปรับใช้กับองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะในสาขาและการจัดการคุณภาพ การพัฒนาองค์กร และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จุดมุ่งหมายของบทความเพื่อสำรวจแนวคิดเกี่ยวกับ Empowerment และชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของ Empowerment กับการจัดการภาครัฐ โดยเฉพาะการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New public management) โดยได้เสนอมุมมองที่เชื่อมโยงกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) และความสอดคล้องกับแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

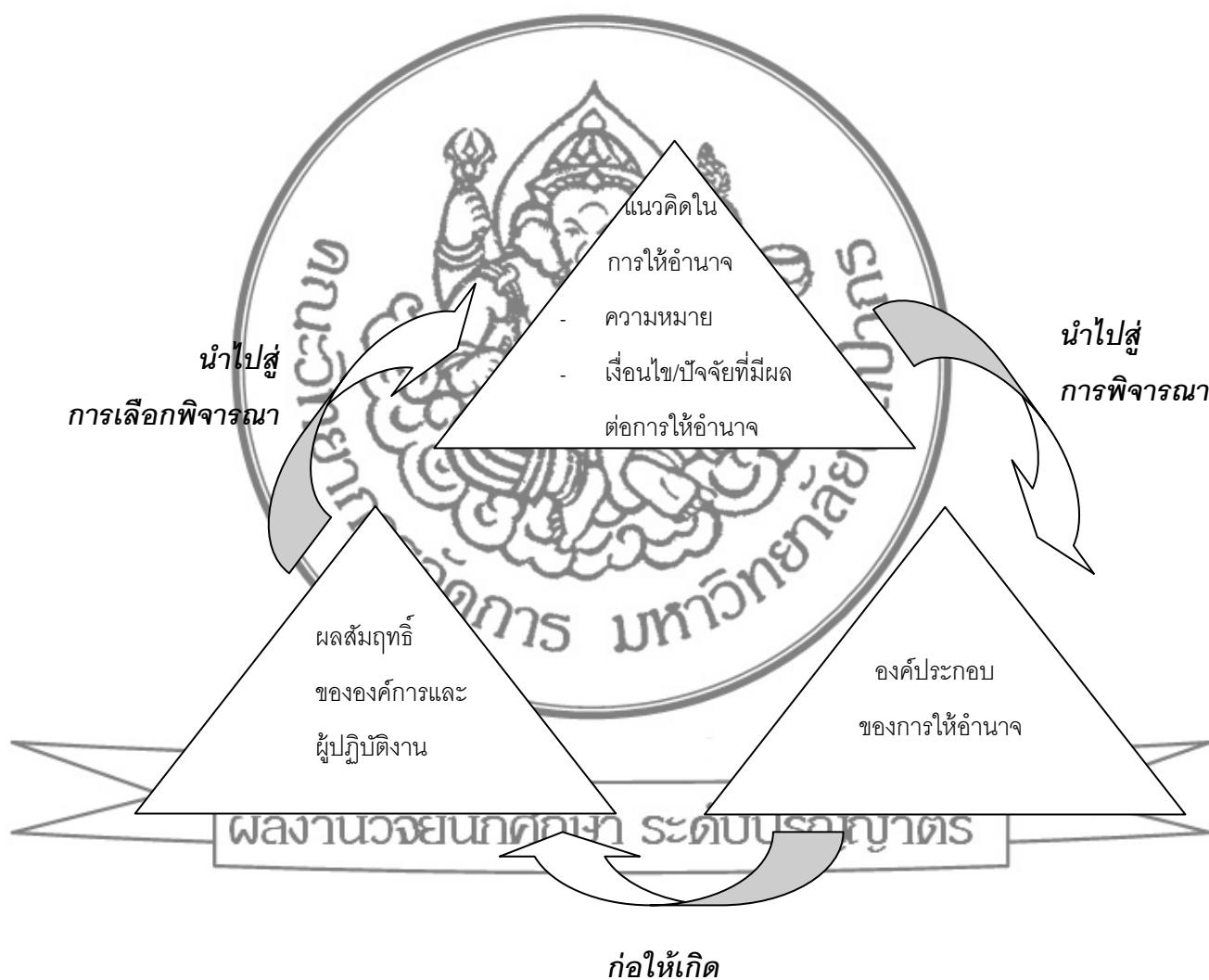
เมืองทอง เขมมณ (2553) กล่าวว่า "Empowerment" หมายความว่า การให้อำนาจ การให้ความสามารถ การทำให้สามารถ การอนุญาต หรือการเปิดโอกาสให้

ธีทัตและอักษราชญ์ (2552 : 8) "Empowerment" ไม่ได้หมายถึงการยกเลิกฎเกณฑ์หรือระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ แต่หมายถึงการเปิดโอกาสให้คนสามารถทำงานได้อย่างอิสระภายใต้กรอบที่ร่วมกันกำหนดขึ้นมา เช่น การสร้างสรรคการทำงานแบบใหม่เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้รวดเร็วขึ้น แต่ต้องไม่ละเมิดกฎระเบียบขององค์กร การให้อำนาจตัดสินใจหรือการใช้ดุลยพินิจตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ การให้อิสระในการทำงานจะก่อให้เกิดผลดีแก่องค์กร เพราะจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความคิดที่เปิดเผยกว้างกว่าเดิม คิดนอกกรอบ ไม่ยึดติดกับระบบการทำงานที่ปฏิบัติตามๆกันมาจนกลายเป็นความเคยชิน เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานที่นำไปสู่ความมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและมีความประหยัด ในขณะเดียวกันก็ขึ้นอยู่กับกรอบการกำหนดว่า "ใครทำอะไรได้บ้าง" และ "จะทำอย่างไร" ซึ่งจะก่อให้เกิดความรับผิดชอบในการทำงาน

จดหมายข่าวประชาสังคม 2541 (อ้างถึงใน นภภรณ์ หะวานนท์, เพ็ญศิริ จิระเดชากุลและศุรวุฒิ บัดไชสง) กล่าวว่า สิ่งที่สร้างความเข้มแข็งในชุมชน ท้องถิ่น คือ ทุนทางสังคม ซึ่งได้แก่ (1) ระบบคุณค่า อุดมการณ์ ความเชื่อ ที่วางอยู่บนพื้นฐานของการเคารพนับถือต่อธรรมชาติ ซึ่งทำให้ชุมชนดำรงรักษาธรรมชาติไว้ได้ รวมทั้งมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน (2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเรียนรู้ที่ชุมชนต่างสร้างสรรค์ และสั่งสมมาเพื่อการดำรงชีพ (3) ผู้นำทางปัญญาของชุมชน หรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาในการดำรงชีพด้านต่างๆ เช่น พระ ผู้อาวุโส หมอพื้นบ้าน บุคคลเหล่านี้จะมีบทบาทอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน (4) โครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมใน

แนวราบ ที่เอื้อให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น ระบบการเอาแรง (5) สถาบันชุมชน ได้แก่ กฎ จารีต ประเพณี จิตสำนึกร่วม และองค์กรชุมชน ที่ควบคุมให้ชุมชนดำเนินไปตามระบบคุณค่า และ ระบบคิด (6) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งมีอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ล้วนเป็นที่มาของภูมิปัญญาและวิธี คิดที่แตกต่างกันไปตามระบบนิเวศน์ และเงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง (7) กลุ่มองค์กรที่ ดำเนินกิจกรรมสาธารณะในภาคประชาสังคม เช่น องค์กรชาวบ้าน เครือข่ายประชาชน นักวิชาการ ที่ดำเนินการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในประเด็นต่างๆ

สุพานี สฤณภูวานิช (2549 : 19) ได้ให้แนวคิดการให้อำนาจไว้ตามภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2 แนวคิดของการให้อำนาจ

ที่มา: สุพานี สฤณภูวานิช. “การให้อำนาจ” วารสารทรัพย์สินกรรมมนุษย์ 2, 2 (พฤษภาคม – ธันวาคม 2549) :

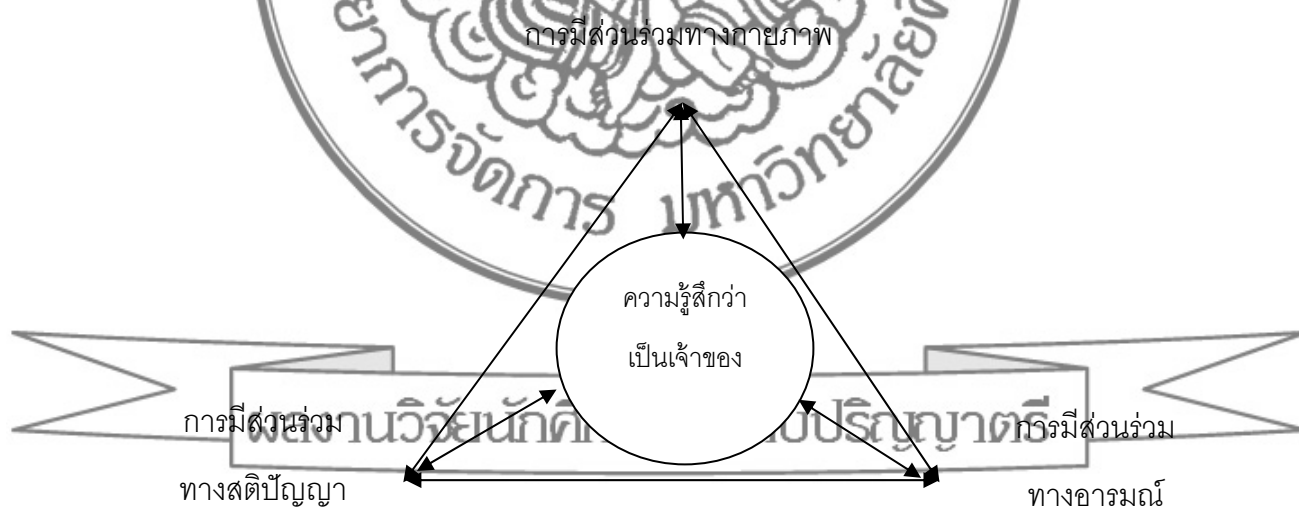
สุธรรม รัตนโชติ (2553 : 197 – 198) ได้ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังว่า เป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในระบบการบริหารและจัดการองค์กรทั้งทาง กายภาพ สติปัญญา และอารมณ์ จนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ

1. การมีส่วนร่วมทางกายภาพ (physically involved) หมายถึง การร่วมกันทำงานโดยใช้กำลังกาย เช่น การร่วมกันจำแนกสินค้าด้วยคุณภาพออกจากสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐาน ร่วมกันจัดกิจกรรม 5 ส ร่วมกัน นำสินค้าเข้าโกดัง เหล่านี้เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา (intellectually involved) หมายถึง การร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ตลอดจนร่วมในการมีวิสัยทัศน์ (shared vision)

3. การมีส่วนร่วมทางอารมณ์ (emotionally involved) หมายถึง การมีความรัก ความผูกพัน ต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กร ร่วมรู้สึกโกรธเมื่อเพื่อนร่วมงานหรือองค์กร ได้รับความลำบาก และร่วมกันยินดีเมื่อเพื่อนหรือองค์กรประสบผลสำเร็จ

4. ความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ (sense of ownership) หมายถึง ความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมทางกายภาพ ทางสติปัญญา และทางอารมณ์ ประกอบกัน จนทำให้รู้สึกว่าเป็นเจ้าของกิจการ ตัวเองจะต้องรับทั้งความดีและความชั่วที่เกิดขึ้น ตัวเองจะต้องรับทั้งประโยชน์และโทษที่เกิดขึ้น เหล่านี้ เป็นต้น

ภาพที่ 3 แนวคิดการเสริมสร้างพลัง

ที่มา : สุธรรม รัตนโชติ. การจัดการคุณภาพสมัยใหม่. 1. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ท็อป, 2553.), 197.

ประเภทของการเสริมสร้างพลังแบ่งตามความสัมพันธ์ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (ปิยะนุช
เงินคล้าย 2550 : 67)

1. Internal empowerment คือ การขอความร่วมมือ จากความสามารถ ความเฉลียวฉลาดและ
ความกระตือรือร้นของคนในองค์กร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ
2. External empowerment คือ การให้อำนาจแก่คนที่องค์กรหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรต้อง
ให้บริการ ซึ่งทำให้องค์กรเป็นเพียงวิธีการที่จะให้อำนาจแก่ผู้อื่นซึ่งอยู่ภายนอกองค์กรเท่านั้น

ประเภทของการเสริมสร้างอำนาจ (เมืองทอง เขมมณ 2553) แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. Psychological empowerment ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้ คือ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำให้
เกิดความรู้สึกที่แตกต่าง เกี่ยวกับตัวเอง เช่น คนที่เกิดมาเป็นคนพิการ สามารถทำตัวให้รู้สึกมีคุณค่าได้
เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง และสามารถกำหนดพรหมลิขิตของตนได้ เช่น เพลงที่ว่า
ข้าขอลิขิตชีวิตข้าเอง ไม่เกรงฟ้าดิน เป็นต้น เป็นความรู้สึกอิสระที่เกิดขึ้นภายในตัวเอง ทำให้สามารถใช้
ทรัพยากรของตนเอง หรือแสดงความรู้สึกอย่างจริงใจได้ เมื่อคนรู้สึกได้รับอำนาจ จะรู้สึกมีชีวิตชีวา
และมีความรับผิดชอบ และมีอิสระ ที่จะเลือกสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองได้
2. Structural empowerment ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้ คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง
อำนาจอย่างแท้จริง โดยเกิดเป็นฝ่ายตรงข้ามที่มีปรัชญาทางสังคม และการเมืองที่แตกต่างกัน อย่่างไรก็
ตาม ลักษณะของ EMPOWERMENT ทั้ง 2 ประเภทนี้ จะสัมพันธ์กัน เพราะถ้าเราไม่มีความรู้สึก
ตัวเรามีคุณค่า มีความมั่นใจในความรู้ความสามารถของตนแล้ว ก็ย่อมไม่อาจจะได้รับประโยชน์
จากการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอำนาจเลย

ลักษณะของการเสริมสร้างพลัง (เมืองทอง เขมมณ 2553) แบ่งได้ 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ

1. Individual empowerment collective empowerment ส่วนใหญ่ ความนึกถึงการให้อำนาจ
คนแต่ละคน ให้สามารถควบคุมชีวิตของตน เพื่อเลือกสิ่งต่างๆ เองได้ และมีทรัพยากร ที่จะช่วยให้ได้
สิ่งที่เลือกนั้น แต่มีการมองอีกด้วยคือทรัพยากร สิทธิ และการควบคุม สามารถทำโดยกลุ่มได้ เช่น
กลุ่มคนพิการ สมาชิกขององค์กรต่างๆ เป็นต้น
2. Internal empowerment external empowerment คนบางกลุ่มจะสนใจเกี่ยวกับการกระจาย
สถานะ และอิทธิพลภายในองค์กร ซึ่งในลักษณะนี้ EMPOWERMENT คือ การขอความร่วมมือจาก
ความสามารถความเฉลียวฉลาด และความกระตือรือร้น ของคนในองค์กร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมใน
ด้านต่างๆ อีกลักษณะหนึ่งนั้น เกี่ยวกับการให้อำนาจ แก่คนที่องค์กร หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรต้อง
ให้บริการ ซึ่งทำให้องค์กร เป็นเพียงวิธีการ ที่จะให้อำนาจแก่ผู้อื่น ซึ่งอยู่ภายนอกองค์กรเท่านั้น

กลยุทธ์ในการใช้อำนาจ ให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น มีดังต่อไปนี้คือ (ปิยะนุช เงินคล้าย 2550 : 68 – 69)

1. กลยุทธ์ใช้ตำแหน่งหน้าที่ ในการมีอิทธิพลต่อผู้อื่น ซึ่งด้านทหาร จะเป็นการออกคำสั่ง แต่ด้านพลเรือน มักจะเป็นการขอร้อง หรือการเสนอแนะ ทั้งนี้เพื่อให้งานเสร็จสิ้นไป
2. กลยุทธ์การผลักดัน หรือ "Push" strategies โดยใช้วิธีการข่มขู่ ซึ่งจะมีอิทธิพลมากขึ้นขึ้นอยู่กับตำแหน่งหน้าที่ และทรัพยากร ที่มีความสามารถควบคุมได้ การใช้กลยุทธ์แบบนี้ ถ้าใช้พร่ำเพรื่อไป จะทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความกลัว และความไม่ไว้วางใจกัน ซึ่งจะนำไปสู่การไม่เชื่อฟัง การทำงานที่ไม่ได้ผล และความขัดแย้ง ระหว่างบุคคลในองค์กรได้
3. กลยุทธ์การให้รางวัล หรือ "Pull" or "reward" strategies เป็นการสร้างอิทธิพล โดยการให้รางวัล ในลักษณะต่างๆ เช่น เป็นวัตถุสิ่งของ เป็นคำชมเชย เป็นการยอมรับความสำเร็จ หรือการให้กำลังใจเหล่านี้ เป็นต้น ซึ่งถ้าปราศจากความเป็นธรรม ในการให้แล้ว จะก่อให้เกิดความอิจฉาริษยา หรือไม่พอใจ ซึ่งกันและกัน
4. กลยุทธ์เกลี้ยกล่อม หรือชักชวน หรือ Persuasion strategies โดยใช้เหตุผล ทำให้เชื่อถือ และปฏิบัติตาม ซึ่งอาจถูกแปลความหมายไปในทางที่ผิดว่า เป็นการผลักดันบังคับ กดขี่ให้ทำก็ได้ นอกจากนั้น การเกลี้ยกล่อม หรือชักชวน อาจเชื่อมโยง กับการตอรอง หรือการให้รางวัลก็ได้
5. กลยุทธ์การเตรียมการ หรือ Preparatory strategies เพื่อการมีอิทธิพลในวันข้างหน้า โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การช่วยเหลือ โดยหวังว่า จะนำไปสู่การยอมรับอิทธิพล ที่จะมีต่อกันในวันข้างหน้า
6. กลยุทธ์การป้องกัน หรือ Preventive strategies เป็นการสร้างอิทธิพล โดยใช้วิธีการป้องกันบางอย่าง เช่น ป้องกันการตั้งคำถาม เก็บข้อมูลบางอย่างไว้ หรือป้องกันความไม่พอใจไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะต้องทำ ในลักษณะที่แนบเนียน ไม่เปิดเผยโจ่งแจ้งจนเกินไป

การเสริมสร้างพลังในบุคคล (เกินชั้น ธรรมศาสตร์ 2543 : 186) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

1. องค์ประกอบภายในตัวบุคคล (Intrapersonal component) ในที่นี้หมายถึง การรับรู้ที่จะสามารถควบคุมสถานการณ์บางอย่างได้ด้วยตัวเอง (Perceived control) การรับรู้ความสามารถของตน (Self – efficacy) รวมถึงการมีแรงจูงใจในการควบคุมตน (Motivation to control)
2. องค์ประกอบด้านปฏิสัมพันธ์ (Interactional component) ซึ่งหมายถึง การรับรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นๆในชุมชน รวมถึงความเข้าใจเงื่อนไขหรือประเด็นทาง

สังคมการเมือง (Sociopolitical) ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลสามารถเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม

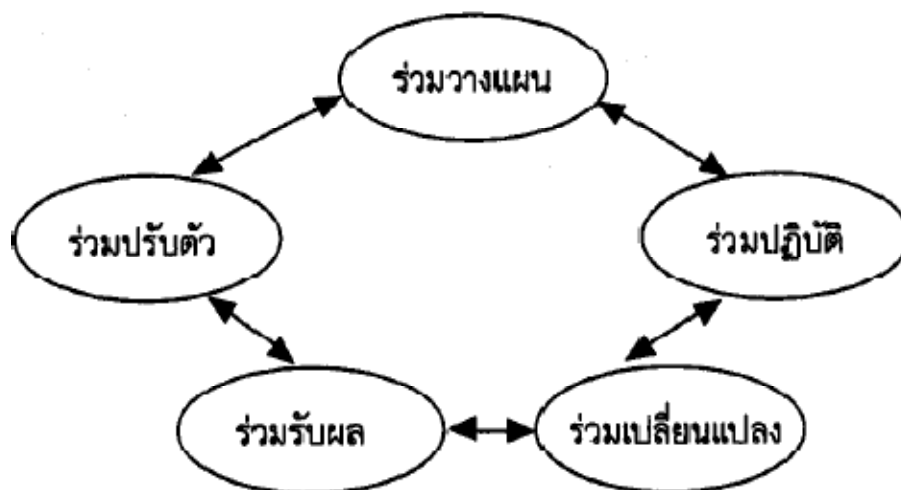
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral component) หมายถึง การกระทำที่จะนำไปสู่ผลที่พึงปรารถนา (Outcomes) เช่น การมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในองค์กรหรือชุมชน (Organizational participation or community involvement) พฤติกรรมการขบคิดเพื่อแก้ไขปัญหา (Coping behaviors)

การเสริมสร้างพลังในชุมชน

แนวคิดการเสริมสร้างพลังในชุมชนจะต้องมียุทธวิธีสนับสนุน 4 ประการ ได้แก่ (วันชัยธรรมสังการ 2543 : 194 - 195)

1. การเพิ่มประสบการณ์และความสามารถให้กับสมาชิกในชุมชน (Enhancing experience and competence) เช่น เริ่มจากกิจกรรมการสำรวจประเด็นปัญหาความต้องการของชุมชน เป็นต้น
2. การกระตุ้นให้ชุมชนมีทักษะและทำงานเป็นทีม (Enhancing group structure and capacity) เช่น การช่วยสอนทักษะในการวางแผน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย กำหนดภาระกิจ การปฏิบัติตามแผน เป็นต้น
3. การขจัดอุปสรรคทางสังคมและสิ่งแวดล้อม (Removing social and environment barriers) เช่น ใช้เทคนิคทางสังคมตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกชุมชนยอมรับนโยบาย โครงการใหม่ๆ ไปปฏิบัติ เป็นต้น
4. สนับสนุนในด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร (Enhancing environmental support and resources) เช่น การแสวงหาคู่มือวิชาการจากภายนอกชุมชนเข้ามาแนะนำในบางเรื่องที่ชุมชนต้องการ เป็นต้น

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ภาพที่ 4 กระบวนการเสริมสร้างพลังในชุมชน

ที่มา: วันชัย ธรรมสังการ. “การเสริมสร้างพลังทางจิตวิทยากับการทำงานในองค์กร” วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 6, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2543) : 195.

การเสริมสร้างพลังในองค์กร

กระบวนการการเสริมสร้างพลังในองค์กรประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (Conger and Kanungo 1998, อ้างถึงใน วันชัย ธรรมสังการ 2543 : 190 - 192)

1. ปังจัยหรือเงื่อนไขที่นำไปสู่ภาวะการไร้พลัง (Powerlessness) ประกอบด้วยปังจัยย่อยได้แก่ ปังจัยด้านองค์กร เช่น การเปลี่ยนแปลงในองค์กรอย่างรวดเร็ว ภาวะการแข่งขัน ระบบการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น ปังจัยด้านการนิเทศติดตามงาน เช่น การใช้อำนาจมากเกินไป การใช้การลงโทษเมื่อผิดพลาด ขาดเหตุผลในการกระทำ เป็นต้น ปังจัยด้านระบบเสริมแรง เช่น ค่าตอบแทนต่ำ การเสริมแรงไม่อยู่บนพื้นฐานของความสามารถ เป็นต้น ปังจัยด้านการออกแบบงาน เช่น ขาดความชัดเจนในบทบาท ขาดการอบรมทักษะที่เหมาะสม ขาดความอิสระที่จะสร้างสรรค์งาน ขาดทรัพยากร เป็นต้น

2. การใช้กลยุทธ์และเทคนิคการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างพลังกลับคืนมา เช่น การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม การร่วมกำหนดเป้าหมายการมีระบบให้ข้อมูลย้อนกลับ การมีแบบอย่างที่ดี

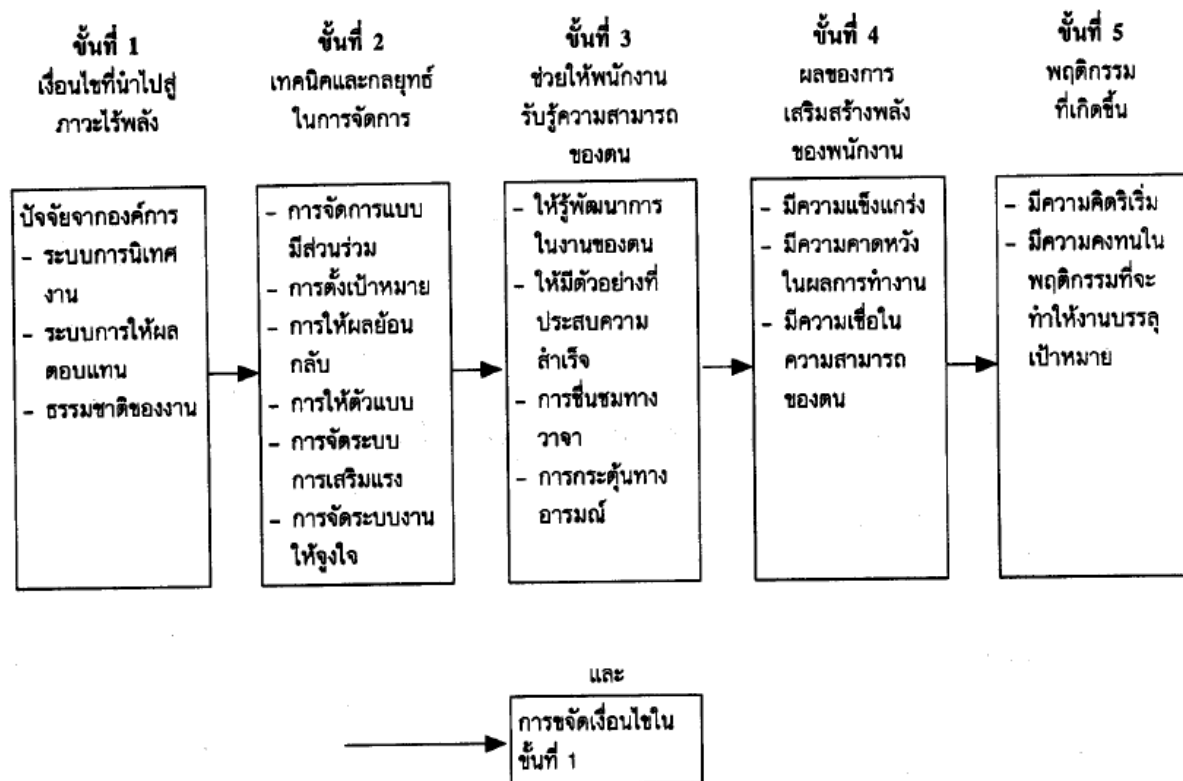
เหมาะสม การมีระบบการเสริมแรงที่เน้นความสามารถเป็นฐานการสร้างงานให้สูงใน (Job enrichment) เป็นต้น

3. การสร้างให้พนักงานเกิดการรับรู้ความสามารถในตนเอง เช่น การส่งเสริมให้พนักงานมีโอกาสได้เรียนรู้และทดสอบทักษะและความสามารถในการเพิ่มขึ้นของตนตามลำดับ (Enactive attainment) การให้พนักงานได้เห็นตัวอย่างเพื่อนร่วมงานที่ประสบความสำเร็จ (Vicarious experience) ซึ่งจะทำให้มั่นใจว่าตนก็ทำเช่นนั้นได้ การใช้คำพูดในการชักจูงให้พนักงานรู้สึกว่าเป็นคนมีความสามารถ (Verbal persuasion) ซึ่งผู้บริหารโดยทั่วไปสามารถทำได้ การใช้การกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional arousal) โดยทั่วไปบุคคลที่มีความเครียด ความกลัว ความกังวล ความเก็บกด อาจทำให้รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถต่ำ ถ้าผู้บริหารสามารถลดภาวะทางอารมณ์ดังกล่าวลงได้ จะทำให้พนักงานรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถมากขึ้น ซึ่งการเสริมสร้างพลังให้เกิดขึ้นในพนักงานนั้น นอกจากผู้บริหารจะต้องพยายามขจัดเงื่อนไขหรือปัจจัยที่ทำให้พนักงานเกิดภาวะไร้พลังแล้ว ยังต้องเสริมสร้างให้พนักงานเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถขึ้นมาด้วย จึงจะกล่าวได้ว่า กระบวนการเสริมสร้างพลังนั้นมีประสิทธิภาพ

4. ผลของการที่พนักงานได้รับการเสริมสร้างพลัง พนักงานจะมีความแข็งแกร่ง มีความคาดหวังสูง มีความพยายามสูง รวมถึงมีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ

5. พฤติกรรมของพนักงานที่ได้รับการเสริมสร้างพลังแล้ว จะเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ภาพที่ 5 กระบวนการเสริมสร้างพลังในองค์การ

ที่มา: วันชัย ธรรมสังการ. “การเสริมสร้างพลังทางจิตวิทยากับการทำงานในองค์กร” วารสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 6, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2543) : 195.

กระบวนการเสริมสร้างพลังในองค์การ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ (Kinlaw 1995, อ้างถึงใน ไพโรจน์ ภัทรนรากุล 2550 : 95)

1. การกำหนดนิยามและการสื่อสาร โดยนิยามความหมายเรื่องการเสริมสร้างพลังและมีการสื่อความหมายให้สมาชิกในองค์การทราบถึงสาระสำคัญของการเสริมพลังอำนาจในงานขององค์การ โดยปรับให้เหมาะสมกับความต้องการและวัฒนธรรมองค์กรนั้นๆ
2. กำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ เป็นการกำหนดเป้าหมายและวิธีการในการเสริมสร้างพลังในงานที่ชัดเจนเพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติเป็นทิศทางเดียวกัน

3. การอบรมเสริมความรู้ อาศัยแนวทางการอบรมในการเสริมสร้างพลังเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ให้สมาชิก เพื่อให้สมาชิกในองค์การทราบถึงมาตรฐานในการเสริมพลังในการทำงาน

4. การปรับโครงสร้างองค์การ เป็นการปรับโครงสร้างองค์การเพื่อให้สามารถเข้าถึงการเสริมพลัง รวมถึงการลดการบริหารจัดการ การลดการควบคุมอำนาจ โดยการปรับปรุงสร้างเพื่อเสริมพลังอำนาจ ทั้งนี้การปรับเปลี่ยนโครงสร้างอาจส่งผลต่อการจัดการของงาน การรวมหรือประสานงานให้มีเอกภาพ และการลดขั้นตอนและการบังคับบัญชาที่ไม่จำเป็นลง

5. การปรับระบบของค์การ โดยการปรับระบบการผลิต การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงระบบรางวัลสิ่งจูงใจเอื้อต่อการเสริมพลัง

6. การประเมินและการปรับปรุงแก้ไข เป็นการประเมินเพื่อสร้างหลักประกันว่า ในทุกขั้นตอนของการเสริมพลังมีความสอดคล้องและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายรวมขององค์การ พร้อมทั้งมีแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการเสริมพลังอย่างต่อเนื่อง

ความเข้มแข็ง การเสริมสร้างพลัง หรือการให้อำนาจนั้นมีการให้คำจำกัดความแตกต่างกันไปตามประเด็นที่นำไปใช้ กล่าวคือ หากนำไปใช้ในบริบททางธุรกิจ เช่น การบริหารทรัพยากรมนุษย์จะมีความหมายไปในทางการให้อำนาจกับลูกจ้างเพื่ออิสระในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สูงขององค์กร ในส่วนของบริบททางสังคม การเสริมสร้างพลังหรือความเข้มแข็งนั้นหมายถึง การเสริมสร้างพลังประชาชนเพื่อให้มีขึ้นในการประกอบสิ่งใดๆนั้นเพื่อความยั่งยืนของสิ่งที่มีค่าต่อชุมชน จะเห็นได้ว่า “Empowerment” จะมีความหมายโดยตรงที่สอดคล้องกับทรัพยากรมนุษย์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและชุมชน

แนวคิดการเสริมสร้างพลังทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ เป็นการเสริมสร้างพลังที่จำเป็นต้องเกิดขึ้นอย่างมีลำดับและเป็นวัฏจักรซึ่งมีความเกาะเกี่ยวกันทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งจนเกิดความรู้สึกลึกถึงความเป็นเจ้าของนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้านด้วยกัน มิใช่ด้านใดด้านหนึ่งหรือให้ความสำคัญกับด้านใดด้านหนึ่งมากกว่า งานวิจัยนี้ได้เลือกแนวคิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งนี้ เนื่องจาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ตัวแบบดังกล่าวมีความสอดคล้องทางด้านการศึกษาของบริบททางสังคมมากกว่าแนวคิดอื่นๆ ซึ่งให้ความสำคัญไปทางด้านกรให้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์มากกว่า

แนวคิดทุนทางสังคม

ทุนทางสังคมนั้นในทางทฤษฎีอาจเป็นองค์ความรู้ใหม่ของการศึกษาในปัจจุบันแต่ในทางปฏิบัติแล้วถือได้ว่าเป็นความผูกพันกับบริบทของสังคมประเทศไทยเป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจสังเกตจากความผูกพันกันในครอบครัวตั้งแต่รุ่นคุณปู่คุณย่า จนถึงรุ่นลูกหลาน การพึ่งพาอาศัย กันในหมู่ญาติมิตรและเพื่อนบ้าน อีกทั้งในชุมชนไทยยังมีประเพณีที่เอื้อต่อการสร้างทุนทางสังคมด้วยไม่ว่าจะเป็น งานบวช งานแต่ง งานทำบุญบ้าน นอกจากนั้นแล้วทุนทางสังคมยังหมายถึงการที่คนกลุ่มหนึ่งมารวมตัวกันเพื่อประโยชน์ของกลุ่มแสดงให้เห็นว่ากลุ่มนั้นมีทุนทางสังคมอยู่จริง การเสริมสร้างพลังหรือความเข้มแข็งนั้น ถือได้ว่าเป็นอีกแขนงหนึ่งจากหลายๆส่วนของทุนทางสังคม ทั้งนี้เนื่องจาก ความเข้มแข็งในบริบททางสังคมนั้นมีส่วนให้เกิดความสัมพันธ์ในชุมชนและสร้างความเป็นปึกแผ่นเช่นเดียวกับทุนทางสังคมเช่นกัน มีนักคิดหลายท่านได้ให้ความหมายของทุนทางสังคมไว้ดังต่อไปนี้

ความหมายของทุนทางสังคม ได้ถูกอภิปรายเป็นครั้งแรก ในหนังสือ Rural school community centres ของ Hanifan ในปี 1920 ซึ่งได้อธิบายถึงสิ่งต่างๆที่สามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันของคน อาทิ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี (Good will) การสร้างมิตรภาพ (Fellowship) ความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) และการติดต่อสัมพันธ์กันทางสังคมระหว่างบุคคลหรือครอบครัวที่ทำให้เกิดหน่วยทางสังคมขึ้นมา Hanifan ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การสร้างทุนทางสังคมในชุมชน ก็เช่นเดียวกับองค์กรธุรกิจ คือ จะต้องมีการสะสมทุนก่อนการดำเนินธุรกิจ การสร้างทุนทางสังคมโดยองค์กรทางสังคมนั้น ปัจเจกบุคคลจะต้องสร้างมิตรภาพ และจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มซึ่งขนาดใหญ่กว่าครอบครัว เพราะปัจเจกบุคคลหากอยู่โดยลำพัง อาจไม่ได้รับการช่วยเหลือทางสังคมจนกว่าจะได้เริ่มติดต่อกับเพื่อนบ้าน ทุนทางสังคมก็จะมีการสะสมขึ้นมา ความสัมพันธ์ทางสังคมดังกล่าวอาจช่วยให้ปัจเจกสามารถบรรลุถึงความต้องการทางสังคมที่ตนเองต้องการ และยังช่วยให้เกิดศักยภาพสามารถปรับปรุงการดำเนินชีวิตของคนทั้งชุมชนให้ดีขึ้นได้ อาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะดังกล่าว สมาชิกซึ่งเป็นปัจเจกบุคคลก็จะได้ประโยชน์จากการคบค้าสมาคมกัน อันจะนำมาซึ่งความช่วยเหลือ ความเห็นอกเห็นใจ และมิตรภาพจากเพื่อนบ้าน และชุมชนเองก็ได้ประโยชน์จากความ เป็นปึกแผ่นและความสามัคคีของสมาชิกด้วยเช่นกัน (วรวิฑูรี โรมรัตน์พันธ์ 2548 : 16)

Hirachman 1984 (อ้างถึงใน วรวิฑูรี โรมรัตน์พันธ์ 2548 : 15) เปรียบเทียบทุนทางสังคมน่าเปรียบเสมือนทรัพยากรทางศีลธรรม (moral resource) ที่ใช้ไม่มีวันหมด อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรประเภทนี้จะไม่มีประโยชน์เลย ถ้าไม่ถูกนำมาใช้ ซึ่งต่างจากทุนทางกายภาพ (Physical Capital) และทุนอื่นๆทั่วไปที่เคยมีใช้ (Conventional Capital) เพราะทุนเหล่านั้นหมดไปเมื่อถูกนำมาใช้

ทุนทางสังคมสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะการร่วมมือของปัจเจกในกลุ่ม ซึ่งแสดงออกในรูปแบบของกิจกรรมที่ทำให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การที่ทำเช่นนั้นได้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกสำนึกของคนต่อสังคมความสัมพันธ์และเครือข่าย (Bourdieu 1986, อ้างถึงใน ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ 2547 : 37)

Coleman 1990 (อ้างถึงใน สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2548 : 1) ได้นิยามทุนทางสังคมโดยใช้เกณฑ์หน้าที่ (By function) ว่าเป็น ความหลากหลายของหน่วยงานทางสังคมซึ่งมีองค์ประกอบรวม 2 ประการ คือ มิติด้านโครงสร้างทางสังคมและมิติด้านการเอื้อหรือหนุนเสริมให้เกิดการกระทำโดยผู้กระทำทั้งจากตัวบุคคลและจากองค์กร นอกจากนี้ Coleman ยังระบุว่า ทุนทางสังคมมีลักษณะคล้ายกับทุนรูปแบบอื่นๆ ทุนทางสังคมสร้างผลิตภาพ สร้างโอกาสในการทำงานให้บรรลุเป้าประสงค์ซึ่งไม่สามารถบรรลุได้หากขาดทุนทางสังคม เช่น กลุ่มที่มีสมาชิกมีความซื่อสัตย์และไว้วางใจซึ่งกันและกัน ย่อมมีโอกาสทำงานบรรลุความสำเร็จมากกว่ากลุ่มที่ขาดสิ่งเหล่านี้

Fukuyama 1995 (อ้างถึงใน วรวิภา โรมรัตนพันธ์ 2548 : 19) เห็นว่าโดยนัยของความหมายทุนทางสังคมนี้เรื่องเกี่ยวกับความไว้วางใจกัน ความเป็นเครือข่าย ความเป็นประชาสังคม และปรากฏการณ์ในลักษณะเดียวกัน เป็นเสมือนสิ่งที่เป็นผลมาจากทุนทางสังคมมากกว่าจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดทุนทางสังคมด้วยตัวของมันเอง

ทุนสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อถือ การสนับสนุนซึ่งกันและกัน ในลักษณะต่างตอบแทนและกิจกรรมเครือข่าย โดยมีวัตถุประสงค์เป็นคุณประโยชน์ต่อสมาชิก (Newton 1997, อ้างถึงใน ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์และพัชรินทร์ สิริสุนทร 2547 : 37)

World Bank 1999 (อ้างถึงใน วรวิภา โรมรัตนพันธ์ 2548 : 33) ได้กล่าวถึงทุนทางสังคมและนำแนวคิดทุนทางสังคมไปใช้ในรูปแบบหนึ่งซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนา โดยพยายามที่จะตอบคำถามว่า อะไรเป็นทุนทางสังคมและจะทำอย่างไรเพื่อที่จะให้การพัฒนาที่ยั่งยืนสูงสุดต่อประเทศหรือชุมชน ซึ่งนับว่าเป็นแนวคิดที่ก่อให้เกิดการสร้างองค์กรที่เป็นประโยชน์ ทุนทางสังคมในความหมายของ World Bank ได้แสดงหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่า การเพิ่มขึ้นของความยึดเหนี่ยวกันในสังคม สามารถนำไปพัฒนาเศรษฐกิจและก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน World Bank ยังกล่าวอีกว่า ทุนทางสังคม เป็นสถาบัน (Institutions) ความสัมพันธ์ (Relationships) และบรรทัดฐาน/ จารีต (Norms) ซึ่งมีลักษณะที่เป็นทั้งคุณภาพและปริมาณของการปฏิสัมพันธ์กันของคนในสังคม ทุนทางสังคมไม่ใช่เกิดได้ในสถาบันทั้งหมดของสังคม แต่มันเป็นกาวเชื่อมสถาบันเหล่านั้นเข้าด้วยกัน บรรทัดฐาน/ จารีต และความสัมพันธ์ในสังคมเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในโครงสร้างสังคม ซึ่งสามารถทำให้ผู้คนเกิดความร่วมมือเพื่อเป้าหมายที่ปรารถนาสูงสุด นอกจากนั้น ทุนทางสังคมอาจจะถูกมองในลักษณะที่เป็นเจตคติและคุณ

ค่าที่เกิดจากการดำเนินงานระหว่างคนภายในชุมชนและความช่วยเหลือในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาจากภายนอกชุมชน

Nan Lin 2001 (อ้างถึงใน สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2548 :

2) กล่าวไว้ว่า ทูทางสังคม เป็นการลงทุนด้านความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งผู้ลงทุนคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

Krishna 2002 (อ้างถึงใน ไสว บุญมา 2553) ได้ทำการวิจัยในระดับหมู่บ้านของรัฐบาลสถานและมัธยมประเทศในอินเดียและมาเสนอในหนังสือขนาด 250 หน้าชื่อ Active Social Capital: Tracing the Roots of Development and Democracy ลักษณะสำคัญของสังคม เช่น เครือข่าย แบบแผนและความไว้วางใจกันซึ่งเอื้อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ร่วมกันในสังคม นักสังคมวิทยาเชื่อว่าทุนทางสังคมสามารถบ่มเพาะและปลูกฝังขึ้นมาได้ ฉะนั้นการพัฒนาสามารถทำได้จากระดับรากหญ้าขึ้นไป แทนการสั่งลงมาจากองค์กรของรัฐ การวิจัยในอดีตโดยใช้การเป็นสมาชิกในองค์กรเอกชนของประชาชนเป็นฐานพบว่า ประเทศที่มีการพัฒนาสูงมีทุนทางสังคมสูง ส่วนประเทศด้อยพัฒนามีทุนทางสังคมต่ำ แต่ผู้เขียนมองว่าการวัดทุนทางสังคมเช่นนั้นไม่พอสำหรับการวิจัยในประเทศด้อยพัฒนา

ทุนสังคม หมายถึง ปรัชญาการร่วมกลุ่มเป็นเครือข่ายเพื่อทำให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างสมาชิก (Sobel 2002 , อ้างถึงใน ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ 2547 : 37)

ประเวศ วะสี (2541 : 26 - 30) อธิบายว่า “ทุนทางสังคม” คือ ความเป็นกลุ่มก้อนทางสังคม การมีการศึกษา การมีวัฒนธรรม การมีความซื่อสัตย์ การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประสิทธิภาพในการทำงาน การมีการเมืองและระบบราชการที่ดี ทุนทางสังคมเป็นฐานให้เศรษฐกิจดี

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2541 : 6) ได้มองทุนทางสังคมว่า ทุนทางสังคมของคนไทย ไม่ใช่มีความหมายเพียงแค่คุณภาพของคนไทย สังคมที่อนาถยติ การศึกษาและมีสมรรถในการผลิตเท่านั้น คนไทยยังมีทุนทางสังคมอีกมากมายเพียงแต่ไม่มีโอกาสพัฒนาด้านความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อันได้แก่

1. ความสัมพันธ์ที่ดีของครอบครัว เครือญาติ กับผู้อื่นในชุมชน เช่น แรงงานคินคิน ต้องอาศัยครอบครัวและเครือญาติในการดำรงชีวิต

2. ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้จากครอบครัวและชุมชนสามารถปรับและเป็นส่วนสนับสนุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสมัยใหม่ได้

3. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น สมุนไพร หมอพื้นบ้าน

4. การรวมกลุ่มเป็นองค์กรประชาชนในชุมชน

5. การมีความสุขจากความสงบสันโดษ

6. การมีเศรษฐกิจที่หมุนเวียนอยู่ในชุมชน เช่น จ้างคนในชุมชน บริโภคทรัพยากร

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม 2542 (อ้างถึงใน สุพรรณิ ไซยอำพร 2547 : 87) อธิบายว่า ทุนทางสังคม คือ ความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่น ความสามัคคีรวมพลัง การมีองค์กร มีหน่วยงานที่จะจัดการ จัดระบบต่างๆในชุมชน มีศิลปวัฒนธรรม มีจิตรวมใจ มีศีลธรรม มีความสมัครสมานรักใคร่กลมเกลียว กัน สิ่งต่างๆเหล่านี้ เรียกว่าเป็น ทุนทางสังคม ซึ่งจะมีพื้นฐานในท้องถิ่นและชุมชนให้มีการพัฒนาที่ เข้มแข็งจริงจังและยั่งยืน

ชัยวัฒน์ ธีรพันธุ์ 2542 (อ้างถึงใน วรวิภา โรมรัตนพันธ์ 2548 : 42) แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างประชาสังคมกับทุนทางสังคมว่า ประชาสังคม ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การที่คนมาอยู่ร่วมกันเท่านั้น แต่คนเหล่านั้นต้องมี ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน พุดจาสื่อสารในจุดมุ่งหมายที่ไปด้วยกันจนเกิดคุณภาพใหม่ การที่คนแต่ละคนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจนก่อให้เกิดคุณภาพใหม่ที่แต่ละคนไม่มี ยิ่งมีการ ปฏิสัมพันธ์ดีเท่าใด ก็ยิ่งก่อให้เกิดคุณภาพสูงขึ้น จนทำให้เกิดทุนทางปัญญา – ทุนทางสังคม และ ก่อให้เกิดประชาสังคมขึ้น นั่นคือ ประชาสังคมที่ดีจะต้องก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การเกิด ปัญญา และก่อให้เกิดทุนทางสังคม อาจกล่าวได้ว่า ประชาสังคม เป็นเพียงแค่สื่อ แต่เนื้อหาของมัน คือ ทำให้เกิดปัญญา เกิดทุนทางสังคม ที่ทำให้คนฉลาดขึ้นนั่นเอง

ชบ ยอดแก้ว (2543 : 11) ได้อธิบายว่า ในสังคมไทยไม่ว่ายุคสมัยใดต่างมีทุนเดิมของสังคมอยู่ เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกองทุนทางภูมิปัญญาหรือทุนทางความคิด เช่น เรื่องจิตสำนึกเรื่องการออม แต่ทุนเดิมที่ว่านี้ไม่ค่อยมีคนสนใจมากนัก เนื่องจากกระแสของโลกตะวันตกมีอิทธิพลมากกว่าและ ครอบคลุมเกือบแทบทุกบ้าน ทำให้ไม่สามารถต่อสู้กับสถานการณ์และแก้ไขได้ไม่ทันต่อเหตุการณ์ ดังกล่าว ในที่สุดภูมิปัญญาที่มีอยู่เดิมถูกกลืนหายไปจากเดิมและหันไปสนใจเรื่องใหม่ที่เข้ามาหรือไม่ก็ หันไปใช้ภูมิปัญญาของชาวต่างชาติซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับหรือสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของเดิมเลย เหล่านี้เห็นจุดเริ่มต้นของวัฒนธรรมฟองสบู่ ที่ท้ายสุดฟองสบู่ก็แตกเนื่องจากเราไม่มีความเชื่อมั่นในภูมิ ปัญญาที่มีอยู่เดิม ดังนั้นถึงเวลาแล้วที่ต้องนำทุนเดิมที่มีอยู่ออกมาประยุกต์เพื่อให้เกิดทางเลือกและ ทางออกที่ดีสำหรับแก้ไขภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปัจจุบัน

อัมมาร สยามวาลา 2544 (อ้างถึงใน วรวิภา โรมรัตนพันธ์ 2548 : 40) กล่าวถึงทุนทางสังคมว่า เป็นการ ใช้ทรัพยากรในชุมชนในการแก้ปัญหา ทรัพยากรที่สำคัญที่สุด คือ สติปัญญา และความเอื้อ ออาทรต่อกัน สิ่งเหล่านี้คือทุนทางสังคม โดยนัยนี้ ทุนทางสังคมก็นับเป็นมิติในรูปแบบของทรัพยากร ชุมชน อันประกอบไปด้วย ค่านิยม ความเอื้อออาทรต่อกัน รวมทั้งเรื่องของสติปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนที่ สมควรนำออกมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม

เอนก นาคนบุตร 2545 (อ้างถึงใน วรวิภา โรมรัตนพันธ์ 2548 : 39) กล่าวถึงทุนทางสังคมใน ลักษณะของความเข้มแข็งของชุมชนว่า มิใช่เรื่องที่เพิ่งเกิดขึ้นในประเทศไทย แต่หากเป็นคุณค่าเดิมที่ สังคมไทยมีอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการมีน้ำใจต่อกัน การแบ่งปันซึ่งกันและกัน ความเอื้อออาทรต่อกัน การ

เกาะเกี่ยวทางสังคม การรวมกลุ่มเป็นองค์กร หรือการจัดตั้งเป็นเครือข่ายต่างๆเช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรผสมผสาน เครือข่ายโรงสีชุมชน เป็นต้น ทูทางสังคมนี้ คือพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนชุมชนต่างๆให้มีความสามารถในการเพิ่มพูนมูลค่าและทุนทางสังคมให้กับชุมชนตนเองมากขึ้น มีความเท่าทันต่อปัญหา และมีความสามารถในการจัดการกับปัญหาได้มากขึ้น และท้ายที่สุดสามารถพึ่งพาตนเองได้จริงในระยะยาว

อมรา พงศาพิชญ์ (อ้างถึงใน บัวพันธ์ พรหมพักพิง 2546 : 124 -138) เห็นว่าการสร้างประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งนั้น ควรเกิดจากองค์กรนอกภาครัฐ เพราะการสร้างประชาสังคมโดยกลไกรัฐเป็นการกระทำที่ทำลายประชาสังคม ในการวิเคราะห์เรื่องทุนทางสังคมนั้น อมราเห็นว่า การวิเคราะห์ทุนทางสังคมจำเป็นจะต้องวิเคราะห์ควบคู่กับทุนทางวัฒนธรรม โดยสรุปไว้คร่าวๆว่า ทุนทางสังคม คือความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งในแนวนอนและแนวตั้งระหว่างบุคคล สถาบันและ/หรือองค์กร ทั้งในรูปปัจเจก กลุ่มและรูปเครือข่าย ทั้งนี้ รวมค่านิยมบรรทัดฐานที่สังคมยึดถือซึ่งมีผลต่อวิถีชีวิตและวิถีการผลิตในระดับครอบครัว ชุมชนและประชาสังคม นอกจากนี้ อมรายังมองทุนทางสังคมโดยทำความเข้าใจระบบอุปถัมภ์ซึ่งในสังคมไทยมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ซึ่งมีลักษณะของการเอื้อประโยชน์ต่อกันระหว่างคนที่เข้าถึงทรัพยากรต่างๆได้ยากกว่ากับคนที่เข้าถึงได้ง่ายกว่า

ดิเรก ปัทมศิริรัตน์ (2547 : 37 – 38) กล่าวว่า ทุนทางสังคม หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย บนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (mutual trust) ของสมาชิก มีการกระทำดีต่อกันในลักษณะต่างตอบแทนกัน (Reciprocity) ในระหว่างกลุ่มสมาชิก การทำงานที่เกื้อกูลกันที่ไม่ใช่การแลกเปลี่ยนทางการเงิน (Monetary exchange) หรือการทำสัญญาอย่างเป็นทางการ (Formal contract) ความช่วยเหลือหรือเอื้ออาทรกันส่วนใหญ่เกิดขึ้นในลักษณะไม่เป็นทางการ (Informal contract) คุณลักษณะเช่นนี้ มีผลต่อภาคเศรษฐกิจและการจัดการในทางบวก (Positive externality) กล่าวคือ ความไว้วางใจกันส่งเสริมการแลกเปลี่ยน ค่าขายได้ง่ายขึ้น ลดต้นทุนค่าเสียหาย ลดค่าใช้จ่ายในการกำกับและตรวจสอบ

กองทุนเพื่อสังคม (SIF) (อ้างถึงใน บรรณวิทย์ โธมรัตน์ 2548 : 39) มองว่าทุนทางสังคมเป็นทุนชุมชนอย่างหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งประกอบไปด้วย (ทุน) ฐานทรัพยากรธรรมชาติและฐานทางวัฒนธรรม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การหลอมจิตใจ หลอมความคิดและการผนึกกำลัง การสร้างทักษะในการจัดการ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งทั้งหมดจะส่งเสริมให้เกิดความเอื้ออาทรและความสามัคคี ที่ทำให้คนที่มีความเสียสละที่จะทำงานร่วมกัน โดยมีการรวมกำลังความคิด ความรู้สติปัญญา และความชำนาญที่มีอยู่ไปใช้ในการจัดการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548 : 12 – 17) กล่าวว่า ทุนทางสังคมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีกระบวนการผสมผสานกับพื้นฐานความไว้วางใจและระบบ

ความสัมพันธ์ โดยเกิดจากการสั่งสม ปรับเปลี่ยน ต่อยอดพัฒนาและสร้างขึ้นมาอยู่ตลอดเวลา ทูทางสังคม คือ พลังที่มีอยู่ในชุมชนและสังคม ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนเพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน บนพื้นฐานความไว้วางใจ เชื่อใจ สายใยความผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทย โดยการเกิดทุนทางสังคมต้องผ่านองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ทู คือ

1. ทุนมนุษย์ คือ บุคคลทั่วไปและผู้ นำทางสังคม อาทิ ปราชญ์ชาวบ้าน อาสาสมัครที่มีความรัก ความไว้วางใจ เชื่อใจ มีน้ำใจและเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ มีความเชื่อในระบบคุณค่าและหลักศีลธรรมที่ดี เช่น มีคุณธรรม วินัย ความซื่อสัตย์ และมีจิตสำนึกสาธารณะที่รู้จักทำประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

2. ทุนทางสถาบัน ประกอบด้วย 3 สถาบันหลัก ได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันศาสนาและสถาบันครอบครัว โดยมีสถาบันสำคัญในสังคมเป็นส่วนประกอบ ได้แก่ สถาบันการศึกษา สถาบันการเมือง และรวมไปถึงองค์กรต่างๆ อาทิ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน สถาบันเหล่านี้ จะมีบทบาทสนับสนุนให้เกิดพลังของคนในชุมชนในสังคม รวมไปถึงการออกกฎหมายและระเบียบปฏิบัติของสังคมที่ทำให้คนไทยอยู่ร่วมกันได้

3. ทุนทางปัญญาและวัฒนธรรม ได้แก่ กฎมณีนโยบายไทย กฎมณีนโยบายท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมไทย จารีตประเพณีที่ดีงาม และสถาปัตยกรรมต่างๆ อาทิ แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน

พรชัย ตรีเศษสุวรรณนท์ (2549 : 28) ได้อ้างอิงคำพูดของ อานันท์ กาญจนพันธ์ ว่า ทุนทางสังคม คือ วิธีคิดและระบบความรู้ในการจัดการวิถีของความเป็นชุมชน เช่น การจัดการทรัพยากร การจัดการระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการคิดเชิงซ้อน และเกี่ยวข้องกับเรื่อง ระบบความรู้ และกฎมณีนโยบาย อีกทั้งต้องอาศัยกฎเกณฑ์มากำกับการใช้ความรู้นั้น อาจเป็นรูปของจารีต กฎหมาย หรือเกณฑ์ทางสังคม พร้อมกันนั้นก็ต้องมีองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่จัดการเรื่องนั้นๆ อานันท์ยังมองว่า ทุนทางสังคมในสังคมไทยนั้นอยู่ภายใต้หลักการที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. หลักการตอบแทนกัน (Reciprocity) ถือเป็นหลักการสร้างพันธะทางสังคมในการตอบแทนกัน เป็นกลไกในการสร้างความร่วมมือเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ เป็นหลักการที่เน้นความเท่าเทียม
2. หลักการใช้ประโยชน์ร่วมกัน (Communalism) คือ การใช้พื้นที่ส่วนร่วมของชุมชนในด้านต่างๆ ร่วมกัน

ดร.เสรี พงศ์พิศ (2553) กล่าวว่า ทุนทางสังคม (Social capital) หมายถึง 2 อย่าง อย่างแรกคือระบบคุณค่า ซึ่งประกอบด้วยตัวคุณค่าที่ร้อยรัดผู้คนเข้าด้วยกัน ให้อยู่เป็นครอบครัว ชุมชน เป็นกฎเกณฑ์ ระเบียบ จารีตประเพณี วิถีปฏิบัติของชุมชน จะเรียกว่า "ผี" "ขวัญ" หรืออะไรก็แล้วแต่ ซึ่งเชื่อมโยงคนกับธรรมชาติ กับคนอื่น เป็นที่พึ่งพิง เป็นที่พึ่งพิง เป็นกลุ่มเป็นก้อน ไม่อยู่แบบตัวใครตัวมัน ทุนทางสังคมเป็นคุณธรรมต่างๆ ความไว้วางใจกัน ความเอื้ออาทรต่อกัน การพึ่งพาอาศัยกัน เป็นพรหมวิหารสี่

(เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) ที่ทำให้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน อย่างที่สอง ทูทางสังคมเป็นรูปธรรมที่คุณค่าจึงามเหล่านั้นร้อยรัด จัดระเบียบให้ปรากฏออกมา เป็นสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันหมู่บ้าน สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ วันนี้มีมากมายหลายสถาบันทางสังคม รวมถึงชมรม สมาคม ขบวนการ เครือข่าย ที่รวมเอาผู้คนเข้ามาร่วมกันด้วยวัตถุประสงค์บางประการ และดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน สังคมไทยมีทูทางสังคมมากมาย เสียดยว่าคนไทยเรา "ไม่ค่อยเชื่อ ไม่ค่อยรู้ ไม่ค่อยเห็น" จึงไม่ค่อยได้เอามาใช้ หรือถ้าหากรู้และเอามาใช้ก็เอามาใช้แบบ "ที่ๆ" เอาแต่รูปแบบ แต่ไม่เอาเนื้อหา เลียนแบบไม่ได้เรียนรู้ จึงไม่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบันซึ่งเปลี่ยนไปแล้ว อย่างบางหน่วยงานอยากฟื้นการลงแขก แต่ทำได้ครั้งเดียวก็เลิก ไม่ไปเกณฑ์คนมาลงแขกเขาก็ไม่มา เพราะวันนี้ไม่เหมือนวานนี้แล้ว อยู่ดีๆ ไปชวนใครมาลงแขกได้อย่างไร ถ้ามาก็เพราะไปเกณฑ์และเขาขัดไม่ได้ต่างหาก

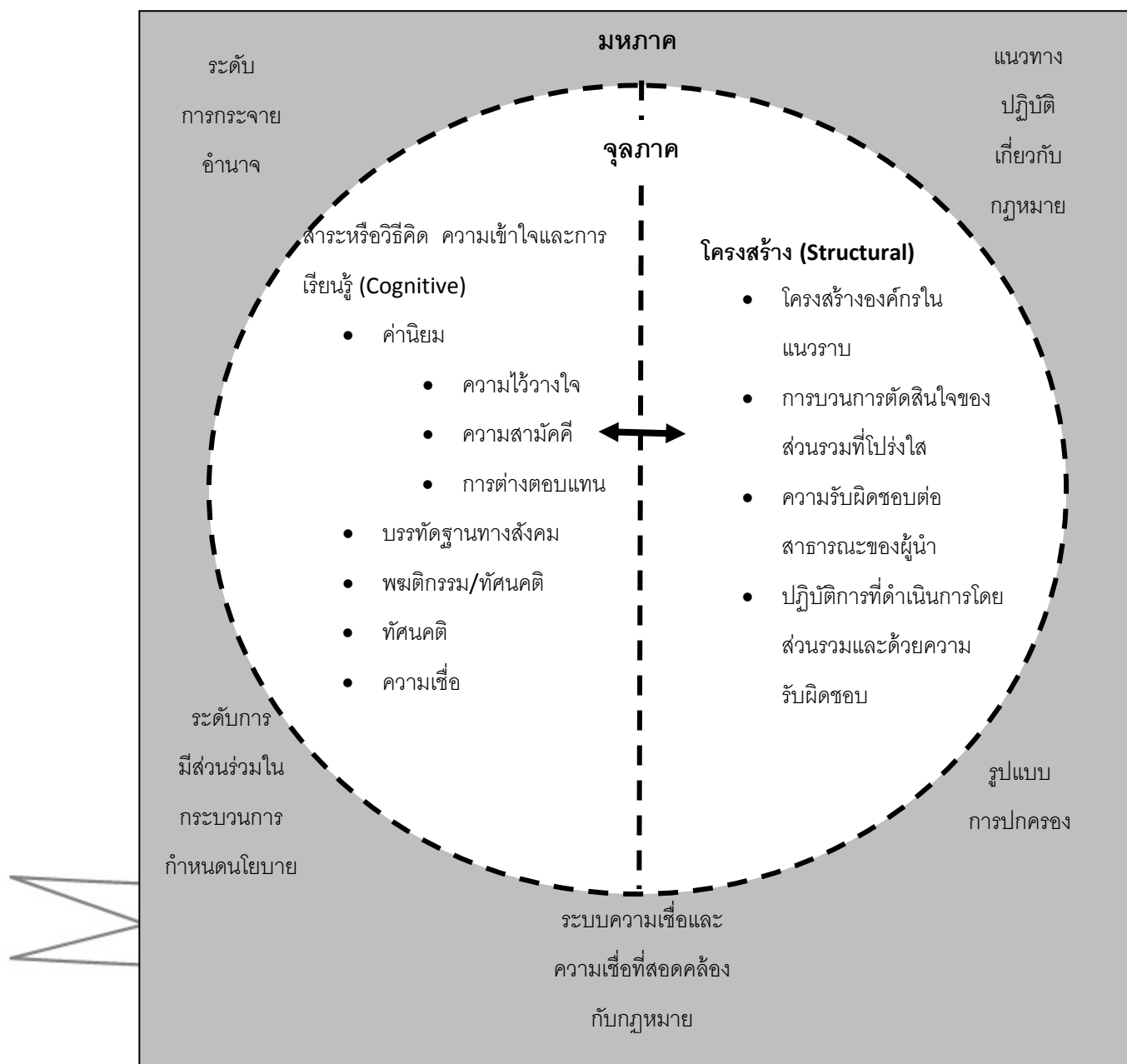
การทำให้ทูทางสังคมของไทยกลับคืนมา คือ 1) กลับไปค้นหารากเหง้า ระบบคุณค่าในอดีต เพื่อสร้างรากฐาน เพื่อหาทุนมาสร้างสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขมากกว่านี้ ค้นหาให้ได้คือต้อง "ถอดรหัสภูมิปัญญา" ให้เป็น จะได้เข้าถึงคุณค่าต่างๆ ให้ถึงแก่น และเอาแก่น ไม่ใช่เปลือกมาใช้ 2) คิดหาวิธีประยุกต์คุณค่าทางสังคมเหล่านี้ให้เหมาะสมกับวิถีของคนปัจจุบัน เหมือนครูชบพยายามทำ เหมือนน้ำขงค์ พยายามทำที่ไม่เรียง เหมือนคนอินเปง และชุมชนต่างๆ ได้พยายามทำ

เสรี ยังกล่าวอีกว่า ทุนสำคัญที่สุดวันนี้มี 1) ทุนความรู้ภูมิปัญญา 2) ทุนทรัพยากร 3) ทุนทางสังคม สามทุนนี้คือรากฐานสำคัญของชีวิตของผู้คน สำคัญทั้งหมดทั้งสามทุน และเราคนไทยโชคดีอย่างยิ่งที่มีสามทุนนี้อย่างมากมาย ที่ปู่ตาชายได้สั่งสมสืบทอดและถ่ายทอดมาให้เรา

สุธรรม รัตนโชติ (2550 : 2) ได้ให้ความหมายทูทางสังคมว่า ทูทางสังคม คือ ระบบสังคม (Social system) ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคม (Social Features) เช่น เครือข่าย (Networks) ปทัสถาน (Norms) ความไว้วางใจ (Trust) หรือความสัมพันธ์ (Relationships) และความเข้าใจ (Understanding) เป็นผู้กระทำ (Acting) ทำงาน (Working) ช่วยเหลือ (Helping) ปรุงแต่ง (Shaping) หรือให้การสนับสนุน (Facilitating) ให้สังคมบรรลุวัตถุประสงค์มากขึ้น (Pursue more effectively) มีประสิทธิผลมากขึ้น (Work more effectively) การปฏิสัมพันธ์ดีขึ้น ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ (Shape social interaction) หรือความร่วมมือที่ดีขึ้น (Better cooperation)

สยามรัฐรายวัน (8 มกราคม 2552) ให้คำจำกัดความว่า ทูทางสังคม คือ สิ่งที่ร้อยรัดผู้คนให้เป็นพี่เป็นน้อง เป็นครอบครัว เป็นชุมชน ทูทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน ทั้งคนเป็นและคนตาย คนกับธรรมชาติ คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ทูทางสังคมเป็นความสัมพันธ์อันดี เป็นเหมือนพรหมวิหารสี่ ที่บอกถึงความเป็นมิตร (เมตตา) ความเสมอภาคกัน ความเอื้ออาทรต่อผู้ยากลำบากกว่า

ด้อยกว่า (กรุณา) เป็นความอ่อนน้อมถ่อมตนกับผู้อื่นมากกว่า อาวุโสกว่า ไม่อิจฉาผู้ที่ดีกว่า เก่งกว่า แต่ยินดีด้วย (มุทิตา) รู้จักแยกแยะด้วยปัญญา ไม่แบกทุกข์ทั้งโลกไว้คนเดียว (อุเบกขา)

ภาพที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม

ที่มา: วรวิทย์ โรมรัตนพันธ์, ทุนทางสังคม (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดือนตุลา, 2548), 54.

ประเภททุนทางสังคม

เนื่องจากทุนทางสังคม คือ ลักษณะพิเศษทางสังคมที่เกี่ยวกับความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในสังคมและระหว่างสังคม จึงสามารถแบ่งทุนทางสังคมออกเป็น 3 ประเภท (อมรา พงศาพิชญ์ 2543, อ้างถึงใน บัวพันธ์ พรหมพักพิง และสุวิทย์ ธีรศาสตร์ 2546 : 125) คือ

1. ทุนทางสังคมประเภท “ผูกพัน” (Bonding social capital) เป็นความสัมพันธ์เหนียวแน่นที่สุด จนบางครั้งเรียกว่าเป็น “กาวทางสังคม” (Social Glue) เช่น ความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว หรือในกลุ่มเครือญาติ (Ethnic group) ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ญาติ
2. ทุนทางสังคมประเภท “สะพาน” (Bridging Social Capital) เป็นความสัมพันธ์ที่มีความเหนียวแน่นไม่มาก แต่ช่วยให้การติดต่อมีความคล่องตัว ซึ่งบางครั้งอาจเรียกว่า “น้ำมันหล่อลื่นทางสังคม” (Social oil) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆขององค์กร เป็นคล้ายสะพานเชื่อมต่อระหว่างองค์กรต่างๆโดยผ่านสมาชิกในองค์กรต่างๆเหล่านั้น และเป็นการสร้างสะพานต่อกันในแนวราบ (Horizontal level)
3. ทุนทางสังคมประเภท “เชื่อมต่อ” (Linking social capital) เป็นการเชื่อมต่อระหว่างบุคคลที่มีฐานะทางสังคม หรืออำนาจแตกต่างกัน (Differing level of power of social status) เช่น เชื่อมต่อระหว่างนักการเมืองกับประชาชน หรือระหว่างบุคคลต่างระดับชั้นทางสังคม (Social class) เหล่านี้ เป็นต้น

องค์ประกอบทุนทางสังคม

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553) กล่าวว่า ทุนทางสังคม เกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานของความไว้วางใจ เชื่อใจ สายใยความผูกพัน และวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทยผ่านระบบความสัมพันธ์ในองค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน สถาบัน วัฒนธรรม และ องค์ความรู้ ซึ่งจะเกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคม โดยมี องค์ประกอบหลักทั้ง 4 ด้านมีบทบาทและขีด โยงให้เกิดทุนทางสังคม ดังนี้

1. คน มีบทบาทหลักในการพัฒนาประเทศ ที่ต้องได้รับการพัฒนาในทุกมิติทั้งด้านสุขภาพ ที่มุ่งให้คนมีร่างกายแข็งแรงสามารถดูแลตนเองได้ ด้านจิตใจ ให้เป็นคนที่มีจิตใจดี มีน้ำใจ เอื้ออาทร เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม และรักชาติ ด้านสติปัญญา ให้มีศักยภาพและมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างต่อเนื่อง
2. สถาบัน มีบทบาทในการสนับสนุนและผลักดันให้เกิดพลังร่วมของคนในชุมชน/สังคม และการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยสถาบันครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานในสังคมที่หล่อหลอมคน

ให้รู้จักฝึกชอบชีวิต รู้จักทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม สถาบันศาสนา เป็นที่ยึดเหนี่ยว จิตใจของคนในสังคม กลุ่มกลางจิตใจให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณความดี

3. สถาบันการเมืองการปกครอง ทำหน้าที่กำกับ ดูแลให้สังคมอยู่ในระเบียบแบบแผนและให้คนในสังคมปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดร่วมกัน สถาบันการศึกษา เป็นแหล่งสร้างความรู้ทางวิชาการควบคู่กับการพัฒนาให้เกิดคุณธรรม จริยธรรมแก่คนในสังคม ภาคธุรกิจเอกชน ใช้หลักบรรษัทภิบาลในการดำเนินธุรกิจที่มีกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมซึ่งเป็นทุนทางสังคมในการพัฒนาประเทศได้อย่างมหาศาล และสื่อ เป็นสถาบันที่สามารถชี้นำและมีอิทธิพลสูงต่อพฤติกรรม ค่านิยมของคนในสังคมในวงกว้าง

4. วัฒนธรรม เป็นวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมายาวนานและเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้นๆ ซึ่งมีความหลากหลายในแต่ละพื้นที่ โดยอยู่ในรูปของความเชื่อ ความศรัทธา จารีตประเพณีที่ฝังาม ค่านิยม ความเป็นไทย นอกจากนี้ ยังมีในรูปของแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ฯลฯ วัฒนธรรมเป็นตัวยึดโยงคนในสังคมให้ตระหนักถึงรากเหง้าของตนเอง เกิดความห่วงหาพัน ภูมิใจที่จะรักษา อนุรักษ์ พัฒนา และต่อยอด เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ

5. องค์กรความรู้ ประกอบด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ โดย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นศาสตร์และศิลป์ของการดำเนินชีวิตที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เป็นฐานคิดและหลักเกณฑ์การกำหนดคุณค่าและจริยธรรมที่มีการสั่งสมสืบทอดกันมายาวนาน ทำให้เกิดความหลากหลายของความรู้ที่นำมาใช้ประโยชน์ได้และสร้างสมดุลในการอยู่ร่วมกันของคนและธรรมชาติ

การวัดทุนทางสังคม

วรวิทย์ โรมรัตนพันธ์ (2548 : 77 – 81) ได้อธิบายการวัดทุนทางสังคม ดังต่อไปนี้ John and Catherine อธิบายวิธีการวัดทุนทางสังคม มี 2 วิธี ได้แก่

1. ทางตรง คือ การสังเกตจากสังคมและรวบรวมจากการสำรวจ เพราะว่าทุนทางสังคมนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น ระดับของความไว้วางใจ บรรทัดฐานและการค้ำบาตร ความร่วมมือในหมู่ของประชาชน ในรายงานตัวชี้วัดจากเอกสารที่รวบรวมได้จากการสำรวจข้อมูล ที่เน้นเกี่ยวกับความไว้วางใจระหว่างบุคคล อาทิ ร้อยละของการตอบในชุมชนที่เห็นด้วยว่า คนส่วนมาไว้วางใจได้

2. ระดับความร่วมมือของสมาชิกในหมู่ประชาชน ซึ่งรวมทั้งกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มผู้ไปโบสถ์ กลุ่มผู้เล่นกีฬา กลุ่มผู้ทำงานอดิเรก องค์กรที่สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกเหมือนพี่น้องกัน และกลุ่มสหภาพผู้ใช้แรงงาน (Church groups, Sports groups, Hobby groups, Fraternal organizations, Labor unions)

ความสัมพันธ์ของทุนทางสังคม ซึ่งตัวชี้วัดที่บอกถึงระดับความสัมพันธ์ของทุนทางสังคมดังกล่าว จะมีประเด็นในการวัดในด้านต่างๆ ดังนี้ (วรวิทย์ โรมรัตนพันธ์ , 2548: 78)

1. ด้านการศึกษาและสุขภาพของ (Smith, Beaulieu and Seraphine, 1995)
2. ความเชื่อมั่นในสถาบันการเมือง (confidence in political institutions) (Brehm and Rahn, 1997)
3. ความพอใจในรัฐบาลและเชื่อมั่นในการเมืองของประชาชน (satisfaction with government and political engagement) (Putnam, 1993)

ตัวชี้วัดทุนทางสังคม แบ่งวิธีวัดได้เป็น 2 วิธีการ ได้แก่

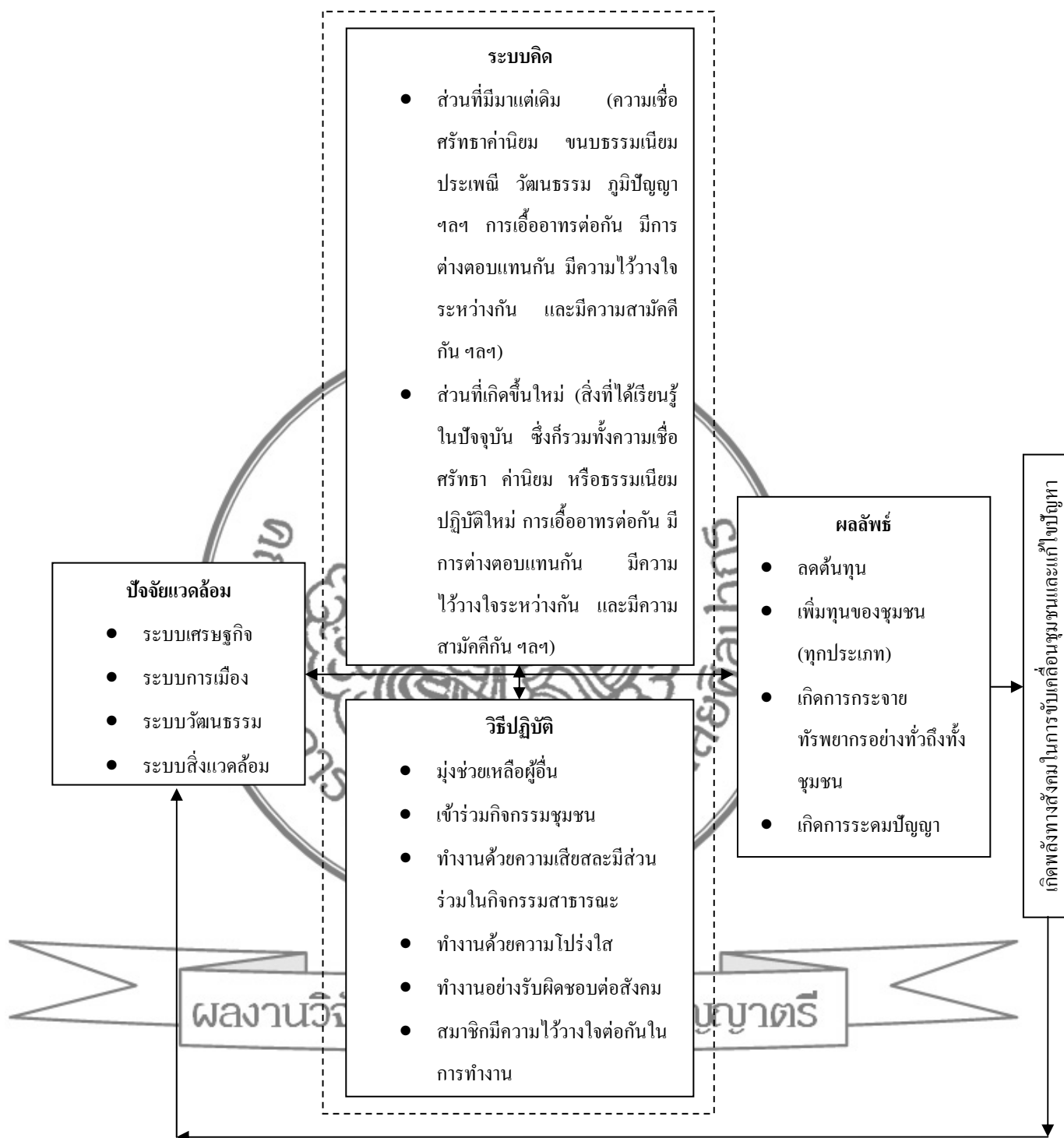
1. ศึกษาเฉพาะเจาะจงรายกรณี โดยมีกรอบกว้างๆพิจารณาเรื่องความสัมพันธ์ของคนกับคน คนกับชุมชน คนกับองค์กร โดยขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น
2. ศึกษาโดยการสำรวจลักษณะภาพรวมของชุมชน เมืองและประเทศ ซึ่งมีลักษณะที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมดังนี้

2.1 ตัวชี้วัดจะจำแนกเป็นประเด็นย่อยๆจากประเด็นที่เป็นลักษณะ/ รูปแบบของความสัมพันธ์ที่ได้ โดย Putnam, Coleman กล่าวถึงตัวชี้วัดที่เน้นในเรื่องของจารีตประเพณี ความไว้วางใจ ความเป็นเครือข่าย การมีส่วนร่วมของประชาชน (norms, trust, networks, civic participation) เป็นต้น

2.2 ส่วนตัวชี้วัดอีกกลุ่มหนึ่งจะมีลักษณะเป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่จะเป็นผลที่เกิดจากทุนทางสังคม เช่น จำนวนคนที่เข้าเป็นสมาชิกและจำนวนกลุ่ม จำนวนผู้มีสุขภาพดี จำนวนผู้มีการศึกษาดี จำนวนผู้เข้าถึงแหล่งทุน เป็นต้น

2.3 ตัวชี้วัดที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมและนามธรรม ส่วนใหญ่เป็นการวัดจากพฤติกรรมที่นำไปสู่ความสัมพันธ์ และก่อให้เกิดทุนทางสังคม เช่น การทักทายเพื่อนบ้าน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การเยี่ยมเพื่อนบ้านและการต้อนรับแขก เป็นต้น

พัฒนาระบบนิเทศน์ที่ระดับปริญญาตรี

ภาพที่ 7 กรอบแนวคิดกระบวนการทุนทางสังคม

ที่มา: วรวุฒิ โรมรัตน์พันธ์, ทุนทางสังคม (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดือนตุลา, 2548), 86.

ดังนั้นแล้ว ทูตทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่าง ญาติมิตร เพื่อนบ้าน นายจ้าง ลูกจ้าง อาจเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม โดยความสัมพันธ์นี้อาจมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นร่วมของกลุ่มนั้นๆ

ความหมายของการอนุรักษ์

การอนุรักษ์ถือได้ว่าเป็นคำสำคัญเมื่อนำมาใช้กับบริบทสิ่งแวดล้อม เนื่องจาก สิ่งแวดล้อมมีความจำเป็นอย่างมากต่อ “มนุษย์” ผู้ที่ไม่สามารถดำรงอยู่ได้เลยหากละเลยการอนุรักษ์ไว้มีผู้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ไว้ ดังนี้

คณะกรรมการวิชาสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและชีวิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2549: 113) การอนุรักษ์ หมายถึง การใช้อย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้มีการใช้ตลอดไป

คณะกรรมการวิชาสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและชีวิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2549: 118) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมีเหตุผลเพื่อที่จะอำนวยความสะดวกให้คุณภาพของการมีชีวิตอยู่อย่างดีตลอดไปสำหรับมนุษย์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมี เหตุผล ตามหลักอนุรักษ์วิทยา เพื่อให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในลักษณะที่ดี ยังผลให้มนุษย์มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีตลอดไป เพราะสิ่งแวดล้อมนั้นมีผลต่อสุขภาพและพลานามัยของมนุษย์ อนึ่งหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความคิดรวบยอดใกล้เคียงกับหลักการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

นิวัติ เรืองพานิช (2542: 38) กล่าวว่า การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย ฉะนั้น การอนุรักษ์จึงไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉยๆแต่ต้องนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ (Time and space) ด้วย

ทวี และทัศนีย์ ทองสว่าง (2523 : 1) กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การรักษาสິงที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพไว้มิให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สูญเสียและการทำลายเกิดขึ้น

New standard Encyclopedia (อ้างถึงใน ทวี ทองสว่างและทัศนีย์ ทองสว่าง 2523 : 1) ให้คำจำกัดความของการอนุรักษ์ไว้ว่า “Conservation; the protection of resources needed for the existence and pleasure of human being, Conservation is the wise use as opposed to either boarding or wasting of such resources in order to benefit the largest number of persons in present and future”

B.J. Lonsdale, and Edward F.Dolder (อ้างถึงใน ทวี ทองสว่างและทัศนีย์ ทองสว่าง 2523 :

2) “Conservation is the use of natural resources for the greatest of the greatest number for the longest time”

การอนุรักษ์ หมายถึง การจัดการของมนุษย์ในการใช้ชีวนิเวศ (Biosphere) เพื่อที่จะให้ได้ผลประโยชน์ที่ดีที่สุดและยั่งยืนแก่ชนรุ่นปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการรักษาศักยภาพที่จะดำรงความต้องการและความจำเป็นของชนรุ่นต่อไปในอนาคต ดังนั้น การอนุรักษ์ คือ การสร้างสรรค์,

การรวบรวม การสงวน การรักษาไว้ การใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน การทดแทนและการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งนี้ การอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต (เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา 2528 : 1)

เกษม จันทรแก้ว (2544 : 80) การอนุรักษ์ หมายถึง การใช้อย่างสมเหตุสมผล เพื่อการมีใช้ตลอดไป

วิธีการอนุรักษ์ (คณะกรรมการวิชาสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและชีวิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2549: 114)

1. การสงวน (Preservation) เป็นการเก็บรักษาไว้ไม่ให้มีการใช้ประโยชน์ด้วยวิธีการใดๆ เพื่อเก็บไว้เป็นส่วนต้นทุน (Stock) ที่ใช้ในการเพิ่มพูนผลผลิต ทั้งนี้ในการสงวนมิใช่เฉพาะสิ่งที่ขาดแคลนหรือมีน้อยเท่านั้นอาจจะเป็นสิ่งที่สมบูรณ์แต่มีความสำคัญต่อทรัพยากรอื่นที่มีน้อยหรืออยู่ในภาวะวิกฤตก็ได้

2. การป้องกัน (Prevention) เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดทรัพยากร โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นต้นทุน ถูกทำลายหรือสร้างความเสียหาย การป้องกันอาจเป็นการป้องกันทั้งในลักษณะเชิงนามธรรม เช่น การกฎหมาย การให้ความรู้ประชาสัมพันธ์ จนกระทั่งลักษณะเชิงรูปธรรม เช่น การสร้างรั้ว ทำแนวเขต หรือมีเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ป้องกัน ไฟป่า

3. การเก็บกัก (Storage) หมายถึง การเก็บกักส่วนเพิ่มพูน (Increment) ให้มีอายุการใช้งานยาวนานมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรชนิดนั้นๆ อาจเป็นทรัพยากรที่มีมากเกินความต้องการในขณะนั้น การเก็บกักทรัพยากรนั้นไว้ในช่วงระยะเวลานั้นก็เพื่อจะได้นำไปใช้ในเวลาที่ขาดแคลนต่อไป โดยที่ไม่เกิดความสูญเปล่าของทรัพยากรนั้นๆ

4. การพัฒนา (Development) หมายถึง การทำให้ผลผลิตส่วนเพิ่มพูนที่นำมาใช้ประโยชน์นั้นให้ดีขึ้นกว่าเดิม หรือมีอายุการใช้งานนานขึ้น การพัฒนาทรัพยากรใดๆก็ตามจะต้องมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ควบคู่กับกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอน

5. การแบ่งเขต (Zoning) เป็นวิธีการอนุรักษ์ที่แบ่งกลุ่มหรือประเภทของทรัพยากรทั้งตามลักษณะเฉพาะของทรัพยากรหรือแหล่งที่อยู่ของทรัพยากรเพื่อการจัดการที่เหมาะสม การแบ่งเขตทำให้ทราบว่าทรัพยากรส่วนใดเป็นต้นทุน ส่วนใดเป็นส่วนเพิ่มพูน และส่วนใดที่ต้องทำการฟื้นฟู ทรัพยากรที่ได้จากการแบ่งเขตก็สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์

6. การซ่อมแซม/ รักษา (Repair) หมายถึง การดำเนินการใดๆต่อทรัพยากรธรรมชาติที่ลดน้อยลงหรือถูกทำลายจากการนำมาใช้ประโยชน์ เพียงเล็กน้อยที่สภาพธรรมชาติเดิมของทรัพยากรนั้นๆ ยังคงสามารถรักษาหรือซ่อมแซมตัวเองได้

7. การฟื้นฟู (Rehabilitation) มีลักษณะการดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ที่คล้ายกับการซ่อมแซมและรักษา แต่ต่างกันในความหนักเบาของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไป ทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องอาศัยการฟื้นฟูมักเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม หรือได้รับความเสียหายค่อนข้างมากจนธรรมชาติในตัวทรัพยากรนั้นๆ ไม่สามารถรักษาหรือซ่อมแซมตัวเองได้

หลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (คณะกรรมการวิชาสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและชีวิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2549: 118)

1. ในการที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติในสิ่งแวดล้อมแต่ละแห่งนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จะให้ผลต่อมนุษย์ทุกแง่มุม กล่าวคือ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม และจะให้ผลประโยชน์และโทษต่อมนุษย์ ซึ่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อย่างน้อยที่สุดต้องคำนึงถึงการสูญเสีย อันเกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

2. รักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นและหายากด้วยความระมัดระวัง รวมทั้งต้องทำให้เป็นประโยชน์และการทำให้อยู่ในสภาพที่เพิ่มพูนทั้งด้านกายภาพและเศรษฐกิจเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งต้องตระหนักเสมอว่า การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มากเกินไป จะไม่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม

3. ต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้นั้นให้มีอัตราผลิต (เพิ่มพูน) เท่ากับอัตราการใช้ หรืออัตราการเกิดเท่ากับอัตราการตายอย่างน้อย

4. ประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประมาณอัตราการเกิดและการเปลี่ยนแปลงของพลเมืองตลอดเวลา โดยพิจารณาจากความต้องการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ

5. หาทางปรับปรุงวิธีการใหม่ๆ ในการที่จะผลิตและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งพยายามค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ เพื่อให้ประชากรได้มีใช้อย่างพอเพียง

6. ให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาความสมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งจะมีผลต่อการทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดี และให้การศึกษาอาจเป็นทั้งในและนอกระบบ

โรงเรียน ซึ่งการให้การศึกษาแก่บุคคลเฉพาะถิ่น วัยและคุณวุฒินั้น ต้องอยู่ในภาวะที่เหมาะสม เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและผลการเรียนรู้จะเป็นหนทางนำไปสู่ความหวังในอนาคตว่า สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่จะสวยงามและน่าอยู่ยิ่งขึ้น

แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (คณะกรรมการวิชาสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและชีวิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2549: 119)

1. การให้การศึกษา คือ การสอนให้เข้าใจถึงหลักการ วิธีการอนุรักษ์ มีจริยธรรม เกิดจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร
2. การใช้เทคโนโลยี โดยเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ตลอดจนใช้เทคโนโลยีในการช่วยบำบัดและกำจัดของเสียและมลพิษที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากร เช่น การฝังกลบขยะ หรือระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น
3. การใช้กฎหมายในการควบคุม เป็นแนวทางสุดท้ายในการดำเนินการ เช่น การกำหนดมาตรการและกฎระเบียบต่างๆในการควบคุม

ดังนั้น การอนุรักษ์ หมายถึง การรักษาให้ดำรง คงอยู่ ของสิ่งรอบตัวเรา ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก คือ สุขุเสียให้น้อยที่สุด และในขณะที่เดียวกัน ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความหมายของสิ่งแวดล้อม

โดยทั่วไป สิ่งแวดล้อมเป็นคำที่ใช้รวมกับการอนุรักษ์ เนื่องจาก ทั้งสองคำนั้น เป็นคำที่มีความหมายรวม การศึกษาส่วนใหญ่มักเน้นไปในด้านวิทยาศาสตร์แต่มีผู้นำเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาศึกษาเชื่อมโยงเพื่อประโยชน์ในด้านอื่นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้นำมาประยุกต์ศึกษาในเรื่องนั้นๆ ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ดังต่อไปนี้

เกษม จันทร์แก้ว (2544 : 2) สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งของ วัตถุ สารประกอบ และกลุ่มสรรพสิ่งที่มีชีวิต ไม่มีชีวิต เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มนุษย์สร้างขึ้น ที่อยู่ในรูปของแข็ง ของเหลว ก๊าซ เศรษฐกิจ สังคม และ/หรือ สัมผัสด้วยอาการทั้งห้า คือ รูป รส กลิ่น เห็นได้ ฟังได้ และสัมผัสได้

Enger and Smith 1998 (อ้างถึงใน วศิน อิงคพัฒนากุล 2548 : 3) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึงรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อสิ่งมีชีวิต ตลอดชั่วอายุขัยของสิ่งมีชีวิตนั้นๆ

วินัยและประชา 2553 (อ้างถึงใน วศิน อิงคพัฒนากุล 2548 : 3) ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมว่า คือ ผลรวมของสภาพทางกายภาพ เคมีและชีวะที่สิ่งมีชีวิตทั้งหลายต้องพบเห็นอยู่เสมอ ซึ่งประกอบด้วย ภูมิอากาศ น้ำ แสงสว่าง ดิน พืชพรรณ และสิ่งมีชีวิตอื่น

วคิน อิงคพัฒนากุล (2548 : 4) สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เห็นได้ด้วยตาเปล่า และไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ครอบคลุมถึงสิ่งที่ป็นรูปธรรม หรือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น พืช สัตว์ มนุษย์ ดิน น้ำ อากาศ เมือง ชุมชน อาคาร และสิ่งก่อสร้างต่างๆ เป็นต้น และสิ่งที่ป็นนามธรรม เช่น ศาสนา ความเชื่อ จารีต ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติคำว่า สิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งต่างๆที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

ประชาคมยุโรป (อ้างถึงใน วคิน อิงคพัฒนากุล 2548 : 4) ได้กำหนดความหมายของสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง ความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ และสังคมของมนุษย์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดรูป และเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตต่างๆทั้งในลักษณะของการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตชนิดใดชนิดหนึ่งหรือการดำรงอยู่ในลักษณะสังคมของสิ่งมีชีวิต

สิ่งแวดล้อมได้แก่ ลักษณะเฉพาะของ ดิน น้ำ อากาศในบรรยากาศ แร่ธาตุที่เป็นอาหารและสิ่งมีชีวิตทั้งหลายของโลก เงื่อนไขต่างๆที่ทำให้มนุษย์มีชีวิตอยู่บนโลกใบนี้ ได้แก่ ความซับซ้อน และเปราะบางของสมดุลระหว่างวัฏจักรต่างๆทางเคมีของน้ำ ไนโตรเจน คาร์บอน ออกซิเจน ฟอสฟอรัส ซัลเฟอร์ ซึ่งเกิดขึ้นจากพลังงานดวงอาทิตย์ทั้งหมด(ปารีชาติ สุขุม 2541: 7)

กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม (2536 : 15) ให้คำจำกัดความสิ่งแวดล้อมว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันทั้งระบบ

ซัพพล ทรงสุนทรวงศ์ (2546 : 9) กล่าวว่า คำว่า สิ่งแวดล้อม (environment) มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาฝรั่งเศสแปลว่า รอบ (around) ใน มีความหมายว่า สิ่งต่างๆที่ทั้งมีชีวิตและไม่ชีวิต เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นซึ่งสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นประกอบด้วยสิ่งที่ป็นรูปธรรมและนามธรรมเป็นประโยชน์และโทษต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

นิวัติ เรืองพานิช (2542 : 6) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมว่า คือวัตถุ พฤติกรรม และสถานการณ์ต่างๆที่อยู่รอบตัวเรา เช่น สภาพลม ฟ้า อากาศ ดินและสิ่งมีชีวิตต่างๆ สิ่งเหล่านี้จะทำปฏิกิริยาร่วมกันซึ่งที่สุดสิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะมีอิทธิพลเป็นตัวกำหนดรูปร่าง ความเป็นอยู่ รวมทั้งการอยู่รอดของแต่ละชนิดหรือสังคมของสิ่งมีชีวิตนั้น

ทวี ทองสว่างและทัศนีย์ ทองสว่าง (2523 : 2) ได้ให้คำจำกัดความของสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวมนุษย์ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตทางตรงหรือทางอ้อม หรือ

เป็นอุปสรรคในเมื่อสิ่งแวดล้อมนั้นเป็น สิ่งแวดล้อมมีทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เกิดจากการกระทำของมนุษย์หรือมีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น อากาศ ดิน หิน แร่ธาตุ น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง ทะเลสาบ ทะเล มหาสมุทร พืชพรรณ สัตว์ต่างๆ ภาชนะเครื่องใช้ ฯลฯ สิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะมนุษย์เป็นตัวละครสำคัญยิ่งที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงทั้งในการเสริมสร้างและทำลาย

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต มีรูปธรรมหรือนามธรรมและมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมก็ได้ เช่น แสงแดด แม่น้ำ ถนน บ้านเรือน โบราณสถาน ประเพณีและวัฒนธรรม เป็นต้น (สวัสดี โนนสูง 2546:1)

ประเภทของสิ่งแวดล้อม มีดังต่อไปนี้ (ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ 2546: 10)

1. สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต (Biotic environment)

1.1 สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (Natural environment) คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มนุษย์ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในการเกิด เช่น พืชในป่า สัตว์ในป่า สัตว์ทะเลชนิดต่างๆ

1.2 สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man made environment) คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยมนุษย์เป็นผู้สร้าง ส่วนใหญ่ทำให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น พืชต่างในสวน ในไร่ และตำกรในฟาร์ม

2. สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต (Abiotic environment)

2.1 สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (Natural environment) คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน แม่น้ำ ลม ฝน แสงแดด ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ

2.2 สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man made environment) คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยมนุษย์เป็นผู้สร้าง เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต หรือ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์และเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม (Physical feature environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่มีรูปทรง มองเห็นและจับต้องได้ เช่น บ้านเรือน ถนน รถยนต์ เสื้อผ้า และสิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (Abstract environment) เป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มองเห็นได้ยากเพราะไม่ใช่วัตถุ เป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างหนึ่ง เช่น เศรษฐกิจ สังคม ประเพณี วัฒนธรรม

สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต มนุษย์สามารถรับรู้ถึงสิ่งแวดล้อมนั้นได้ด้วยสัมผัสทั้ง 5 ทั้งนามธรรมและรูปธรรม

ประวัติและความเป็นมาของเมืองอัมพวาและตลาดน้ำอัมพวา

เมืองอัมพวา เป็นชุมชนริมน้ำที่ยังคงเอกลักษณ์การตั้งถิ่นฐานริมน้ำในอดีต ตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่กลอง บริเวณสองฝั่งคลองอัมพวา ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา บางส่วนของตำบลบางช้าง อำเภออัมพวาและบางส่วนของตำบลบ้านปรก อำเภอเมืองสมุทรสงคราม พื้นที่บริเวณนี้รวมทั้งพื้นที่ตอนบนของจังหวัดสมุทรสงครามในเขตอำเภออัมพวาและอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เดิมเรียกว่า แขวงบางช้าง รวมอยู่กับเมืองราชบุรี ในรัชสมัยพระเจ้าปราสาททองแห่งกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2173 – 2198) แขวงบางช้างมีตลาดค้าขายแห่งหนึ่งเรียกว่า ตลาดบางช้าง มีนายตลาดซึ่งมีหน้าที่เก็บอากรขนอนตลาดเป็นหญิงชื่อ น้อย บรรดาศักดิ์ ท้าวแก้วพลี ท่านเป็นน้องสาวของท่านซี มารดาของท่านเศรษฐีชื่อ ทอง ผู้เป็นพระชนกของสมเด็จพระอัมรินทรามาตย์ (นาค) พระบรมราชินีในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชการที่ 1

ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ แขวงบางช้างเปลี่ยนเป็นส่วนหนึ่งของเมืองสมุทรสงคราม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (ทองด้วง) ขณะยังดำรงพระยศเป็นหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรี ได้สมรสกับท่าน นาค (สมเด็จพระอัมรินทรามาตย์) ธิดาของท่านทองและท่านสั้น มหาเศรษฐีแขวงบางช้าง เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 ทั้งสองพระองค์ได้ทรงหลบภัยจากพม่ามาอยู่ที่บ้านอัมพวา และในระหว่างนั้นสมเด็จพระอัมรินทรามาตย์ได้ทรงประสูติพระราชโอรสทรงพระนามว่า นิม ซึ่งต่อมาคือ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 เมื่อวันพุธ ขึ้น 7 ค่ำ เดือน 4 ปีกุน ตรงกับวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2310

ระหว่างที่หลบภัยพม่านี้เอง กรมสมเด็จพระศรีสุตดารักษ์ (แก้ว) พระพี่นางองค์ที่ 2 ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งเสด็จมาหลบภัยอยู่ที่บ้านอัมพวาด้วย ได้ประสูติพระธิดาเมื่อวันอาทิตย์ แรม 12 ค่ำ เดือน 12 ปีกุน ตรงกับวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2310 ทรงพระนามว่า บัญรอด ซึ่งต่อมาคือ สมเด็จพระศรีสุริเยนทรามาตย์ พระบรมราชชนนีในล้นเกล้ารัชกาลที่ 2 ดังนั้นเมืองอัมพวาจึงเป็นสถานที่พระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและพระบรมราชินีอีก 2 พระองค์คือ สมเด็จพระอัมรินทรามาตย์ (นาค) พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 1 และ สมเด็จพระศรีสุริเยนทรามาตย์ (บุญรอด) พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 2 แห่งราชวงศ์จักรี

ในปี พ.ศ. 2437 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พื้นที่ตอนล่างของแขวงบางช้างได้ยกฐานะเป็นอำเภออัมพวา ขึ้นอยู่กับเมืองสมุทรสงคราม มณฑลราชบุรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2481 ได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศรวมท้องที่ตำบลอัมพวา ตำบลบางกระพ้อมเข้าด้วยกันเป็นอำเภออัมพวา และทางราชการได้พิจารณาเห็นว่าตำบลอัมพวามีจำนวนประชากร ความเจริญและรายได้ท้องถิ่นถึงเกณฑ์ที่จะจัดตั้งเป็นเทศบาลได้ จึงได้ตราพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลอัมพวาในปี

พ.ศ. 2483 ส่วนตำบลบางช้างและตำบลบ้านปรกที่อยู่ติดกันนั้นปัจจุบันมีฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

จากระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำและมีแม่น้ำลำคลองไหลผ่านทำให้พื้นที่ชุมชนอัมพวามีความอุดมสมบูรณ์ การตั้งถิ่นฐานในอดีตจึงมักอิงอยู่กับแม่น้ำลำคลอง เพราะจำเป็นต้องอาศัยสายน้ำในการดำรงชีวิต ทั้งอุปโภค บริโภค และใช้ในการสัญจร นอกจากนี้การประกอบอาชีพและกิจกรรมทางสังคมก็มีความสัมพันธ์กับน้ำด้วยเช่นกัน

ความอุดมสมบูรณ์และความได้เปรียบในด้านที่ตั้งที่มีแม่น้ำแม่กลอง และคลองอัมพวาไหลผ่านทำให้มีผู้คนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งเพิ่มขึ้น มีทั้งชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเข้ามาทำการค้าขายและมีเขมรและลาวปะปนอยู่บ้าง การตั้งถิ่นฐานจะหนาแน่นบริเวณริมแม่น้ำและคลองโดยมีตลาดเป็นศูนย์กลางของชุมชน

การตั้งถิ่นฐานในอดีตของชุมชนนั้นคำนึงถึงปัจจัยการเพาะปลูก คือ แหล่งน้ำเป็นหลักเรียงรายไปตามสองฝั่งแม่น้ำลำคลอง ในช่วงรัตนโกสินทร์ชุมชนอัมพวาเป็นศูนย์กลางการค้าทางน้ำที่สำคัญ มีตลาดน้ำอัมพวาเป็นศูนย์กลางของพื้นที่ ตลอดสองแนวฝั่งคลองอัมพวาเป็นชุมชนริมน้ำ

ในช่วงก่อน พ.ศ. 2545 ตลาดน้ำอัมพวาได้ลดบทบาทลงเนื่องจากความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนรุ่นหลังในย่านนั้นลดความสำคัญกับการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับตลาดน้ำลง ประชาชนส่วนมากต่างเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองหลวงและโอกาสในการมีงานทำก็ควรจะมีมากกว่าเช่นกัน

จุดเริ่มต้นของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาอันมีชื่อเสียงในปัจจุบัน เกิดขึ้นจาก เมื่อ พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นสมัยของ นายทศมนตรี สุรัสวดี ภิญญาภาวศุทธิ จัด โครงการตลาดน้ำอัมพวาขึ้น โดยจัดเป็นงานเทศกาล มีระยะเวลาในการจัด เพียง 1 สัปดาห์ มีการจัดกิจกรรม ประกวดเรือผลไม้ ให้ประชาชนนำของจากสวนตนเองมาขาย ซึ่งเป็นผลไม้ตามฤดูกาล ได้แก่ ลิ้นจี่ ส้มโอ ผลปรากฏว่า ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี จึงมีความคิดว่าจะมีการจัดเทศกาลเช่นนี้อีก เป็นที่น่าเสียดายว่าในปีต่อมา มีข้อจำกัดด้านงบประมาณทำให้เทศกาลนี้ต้องยุติไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 สมัยนายทศมนตรี ร้อยโทพัชโรดม อุนสุวรรณ ท่านมีแนวคิดที่ว่าต้องการให้ชาวบ้านมีอาชีพพึ่งพาตนเองโดยอาศัยวิถีวิถีชีวิตภายในชุมชน เพื่อเป็นการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนและให้ลูกหลานกลับมาประกอบอาชีพที่บ้านเกิดตนเอง โดยเริ่มแรกมีการจัดตลาดน้ำ ประกอบกับในปีนั้นมีการเลือกตั้งประธานและคณะกรรมการชุมชนชุดใหม่ โดยคณะกรรมการชุมชนชุดนี้มีการเสนอความคิดเห็นในการจัดตลาดน้ำในลักษณะที่ให้ความรู้สึกถึงความ เป็นดั้งเดิม คงความมีเอกลักษณ์ของตลาดน้ำอัมพวา ทางเทศบาลจึงจ้างเรือให้ พ่อค้า แม่ค้าพายเรือมาขายของ โดยให้ลำเรือละ 200 บาท ระยะเวลาแรกมีการจัดเพียง 2 เดือน จากนั้นได้เพิ่มระยะเวลาขึ้นเรื่อยๆ แต่ด้วยการประชาสัมพันธ์ทำให้ตลาดน้ำอัมพวาเป็นที่รู้จักกันมาเรื่อยๆ ในปี พ.ศ. 2548 ถือได้

ว่าเป็นจุดเริ่มต้นอันงดงามเมื่อตลาดน้ำอัมพวาได้มีการจำลองตลาดน้ำมาจัดในงาน EXPO ในกรุงเทพฯ ในงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ทำให้ตลาดน้ำอัมพวาเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นไปอีก ในตอนนั้นมีเพียงการขายสินค้าในคลองและริมคลองอัมพวา ไม่มี Homestay หรือการเที่ยวชมหิ่งห้อย แต่อย่างที่กล่าวมาว่าระบบนิเวศบริเวณนั้นมีความอุดมสมบูรณ์อย่างมากทำให้หิ่งห้อยซึ่งเป็นสัตว์ที่แสดงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและหาดูยากในสมัยนี้ จึงได้มีการจัดเที่ยวชมหิ่งห้อยในตอนกลางคืนเป็นผลให้ธุรกิจ Homestay เกิดขึ้นมาพร้อมกับกิจกรรมดังกล่าว

ปัจจุบันตลาดน้ำอัมพวาเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ไม่เพียงนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น ชาวต่างชาติก็มาเที่ยวชมด้วยเช่นกัน เป็นสถานที่ที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ทางชีวภาพอีกทั้งยังเป็นชุมชนริมน้ำที่ยังคงความดั้งเดิมทั้งบ้านเรือนและสถานที่สำคัญควรค่าแก่การอนุรักษ์ ประชาชนรุ่นหลังที่แต่ก่อนให้ความสำคัญกับชีวิตในเมืองหลวง ต้องทำงานในกรุงเทพฯ ปัจจุบันหลายคนกลับมาประกอบอาชีพในบ้านเกิดของตน ครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้า ไม่เพียงแต่รายได้จากการประกอบอาชีพเท่านั้น ความอบอุ่น ความเป็นครอบครัวก็กลับคืนมาด้วยเช่นกัน

สิ่งแวดล้อมตลาดน้ำอัมพวา

สิ่งแวดล้อมตลาดน้ำอัมพวาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย 4 ส่วนสำคัญ ได้แก่ การจัดการขยะ การดูแลรักษาคลอง การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้และมลภาวะทางเสียง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การจัดการขยะ

วสุภัทร กล่าวถึง (2553) เป็นที่ทราบกันดีว่าตลาดน้ำอัมพวาเป็นตลาดน้ำที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างมากของนักท่องเที่ยว การเพิ่มของขยะจึงมีในปริมาณสูงในระยะเวลา 2 - 3 ปีที่ผ่านมา จากเดิมปริมาณขยะมีเพียงแค่ 3.4 ตัน ต่อวัน แต่ทุกวันนี้เฉลี่ยถึง 10 ตัน ต่อวัน โดยทางสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลอัมพวาได้จัดเตรียมถังขยะขนาด 200 ลิตร จำนวน 260 ใบ ไว้ทั่วบริเวณตลาดน้ำ มีรถเก็บขยะ ขนาด 5 ตัน 2 คัน พนักงานจัดเก็บ 8 คน พนักงานขับรถ 1 คน จากสถิติที่สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลอัมพวาได้เก็บรวบรวมข้อมูลแสดงผลตามตาราง

ตารางที่ 2 ปริมาณขยะภายในตลาดน้ำอัมพวา

ปริมาณขยะมูลฝอย (ตัน/ เดือน)	2543	2544	2545
มกราคม	-	58.43	73.55
กุมภาพันธ์	-	65.70	63.55
มีนาคม	-	81.08	76.98
เมษายน	-	74.18	79.45
พฤษภาคม	104.51	92.21	92.86
มิถุนายน	118.24	82.68	84.56
กรกฎาคม	111.93	84.39	81.73
สิงหาคม	101.88	82.51	82.51
กันยายน	88.32	64.71	64.71
ตุลาคม	92.27	77.28	77.82
พฤศจิกายน	86.73	71.72	86.73
ธันวาคม	48.56	59.87	74.18

ที่มา : “กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลอัมพวา”, 25 ธันวาคม 2553. (อัคราเสนา)

ข้อมูลของปริมาณขยะในอดีตที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ก่อนที่ตลาดน้ำอัมพวาจะเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวปริมาณขยะจากตลาดน้ำแห่งนี้มีอยู่ในปริมาณค่อนข้างต่ำเปรียบเทียบกับปัจจุบัน ซึ่งมีถึง 300 ตัน ต่อเดือน

ปริมาณขยะที่แสดงตามตารางข้างต้น สามารถแบ่งออกเป็น ได้แต่ละประเภทดังนี้

1. ขยะเปียก ที่พบมากส่วนใหญ่เป็นเศษอาหาร เศษข้าว เศษขนม เปลือกไข่ ก้างปลา เปลือกหอย เศษผัก เปลือกผลไม้ ใบตองห่ออาหารและอินทรีย์วัตถุอื่นๆที่ย่อยสลายง่าย
2. ขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่หรือรีไซเคิลได้ ส่วนใหญ่เป็นขวดพลาสติก ภาชนะพลาสติกใส่อาหารหรือน้ำดื่ม ขวดแก้ว กล่องกระดาษ ถังกระดาษ กระดาษ หนังสือพิมพ์ ห่อขนม กล่องนม กล่องบรรจุผลไม้ต่างๆ กระป๋องเบียร์ กระป๋องใส่เครื่องดื่มต่างๆ

3. ขยะแห้งที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือย่อยสลายยาก ไม่คุ้มค่ากับการรีไซเคิลที่พบส่วนใหญ่เป็นถุงพลาสติกใส่อาหาร ถุงก๊อบแก๊บ ถังโฟมใส่อาหาร กระดาษเปื้อนสิ่งสกปรก ไม้เสียบอาหาร กระดาษทิชชู พลาสติกห่อหุ้มอาหาร พลาสติกห่อหุ้มขนมขบเคี้ยว

4. ขยะพิษหรือขยะที่มีสารพิษหากทิ้งอย่างไม่ระวังจะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม มีปนน้อยมาก เช่น แบตเตอรี่ชนิดต่างๆ กระป๋องสเปรย์ยาฆ่าแมลง (ไพบูลย์ แจ่มพงษ์ 2553)

5. นอกจากนั้นยังมีขยะประเภทสิ่งก่อสร้างต่างๆ เนื่องจากบ้านเรือนบริเวณนั้นมีการสร้างและซ่อมแซมกันมากขึ้นเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว (วสุภัทร กล่ำกลิ่น ผู้อำนวยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลอัมพวา 2553)

นอกเหนือจากปริมาณขยะที่มากขึ้นแล้วข้อจำกัดต่างๆยังส่งผลให้การจัดการขยะภายในตลาดน้ำอัมพวายังมีอีกหลายประการ ดังนี้

1. งบประมาณในการจ้างพนักงานเพิ่มหรือจัดซื้อรถขยะเพิ่ม เป็นผลให้โดยเฉพาะวันที่มีตลาดน้ำ (ศุกร์ – อาทิตย์) มีขยะตกค้างมากจนยากแก่การจัดเก็บ

2. นโยบายที่ออกมาขาดการติดตามผลหรือขาดการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น นโยบายการคัดแยกขยะ ซึ่งเป็นวิธีที่ดีในการลดปริมาณขยะที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ อีกทั้งเป็นการแบ่งเบาภาระของเทศบาล ในช่วงแรกที่มีการนำนโยบายนี้มาใช้ในชุมชนทั้ง 5 ชุมชน ปรากฏว่าประชาชนมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะทำอย่างจริงจัง แต่เป็นที่ทราบดีว่า ประชาชนก็มีสิ่งอื่นที่จำเป็นต้องทำมากกว่า จึงมีการละเลยการคัดแยกขยะไป อีกทั้งเทศบาลและผู้รับผิดชอบไม่มีการติดตามผลทำให้นโยบายที่นำไปใช้ไม่เห็นผลจริงจัง

3. การให้ความร่วมมือจากประชาชน เนื่องจากบริเวณตลาดน้ำเป็นพื้นที่ที่เรียกว่าเป็นแหล่งเศรษฐกิจ มีการทำการค้าขายกันอย่างหนาแน่นทำให้พื้นที่ว่างในการจัดวางถังรองรับขยะไม่เพียงพอ จึงต้องมีการวางภาชนะรองรับไว้หน้าบ้านของประชาชน ทำให้เกิดความไม่พอใจและไม่ยอมให้เทศบาลนำถังขยะมาวางไว้หน้าบ้านพักอาศัยของตน

4. บ่อยครั้งเกิดการขโมยภาชนะรองรับขยะ ซึ่งเป็นปัญหาที่ทางเทศบาลไม่สามารถจับคนผิดมาลงโทษได้ เกิดผลเสียทั้งเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณและสร้างปัญหาภาชนะรองรับไม่เพียงพอจากเดิมที่มีน้อยอยู่แล้ว

การดูแลรักษาคลอง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสงคราม (2553) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับ จังหวัดสมุทรสงครามไว้ดังนี้ จังหวัดสมุทรสงครามมีแม่น้ำสายหลัก ได้แก่ แม่น้ำ แม่กลอง และมีคลองมากกว่า 300 คลอง ซึ่งคลองที่มีความสำคัญ ได้แก่ คลองแม่กลอง คลองยี่สาร คลองประตู คลองประชามชื่น คลองอัมพวา และคลองบางน้อย โดยในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม สามารถแบ่งสภาพน้ำได้ 3 เขต คือ

1. เขตน้ำเค็ม เป็นพื้นที่ริมฝั่งทะเลเข้ามาประมาณ 3 กิโลเมตร สภาพน้ำเป็นน้ำเค็ม ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอเมืองสมุทรสงคราม
2. เขตน้ำกร่อย เป็นพื้นที่ถัดจากเขตน้ำเค็มขึ้นมาประมาณ 3 กิโลเมตร สภาพน้ำเป็นน้ำกร่อย ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภออัมพวา และเขตอำเภอเมืองสมุทรสงคราม
3. เขตน้ำจืด เป็นพื้นที่ถัดจากเขตน้ำกร่อยเข้ามา สภาพน้ำเป็นน้ำจืดสามารถนำมาใช้เพื่ออุปโภคบริโภค ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภออัมพวาตอนเหนือ และอำเภอบางคนที มีผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพน้ำคลองอัมพวา แสดงผลดังนี้

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 3 คุณภาพน้ำคลองอัมพวา

พารามิเตอร์	หน่วย	วันที่มีตลาด		วันที่ไม่มีตลาด		ค่ามาตรฐาน
		พืสัย	ค่าเฉลี่ย	พืสัย	ค่าเฉลี่ย	
1. ออกซิเจนละลายในน้ำ (DO)	Mg/l	3.1 – 6.77	5.2	4.33 – 7.2	5.6	> 4.0
2. บีโอดี (BOD)	Mg/l	0.1 – 3.0	1.5	0.65 – 3.00	1.6	< 2.0
3. ไนโตรเจนในรูปแอมโมเนีย (NH ₃)	Mg/l	0.19 – 1.4	0.8	0.23 – 1.05	0.53	< 0.5
4. ไนโตรเจนในรูปไนเตรต (NO ₃)	Mg/l	0.00 – 17.10	6.19	0.00 – 16.73	8.89	< 5.0
5. ทองแดง (Cu)	Mg/l	Nd*	Nd	0.0306 – 0.2065	0.1000	< 0.1
6. นิกเกิล (Ni)	Mg/l	Nd – 0.2821	0.0726	Nd – 0.0662	0.0211	< 0.1
7. แมงกานีส (Mn)	Mg/l	Nd – 0.1280	0.0504	Nd	Nd	< 1.0
8. สังกะสี (Zn)	Mg/l	Nd – 0.0326	0.0131	Nd	Nd	< 1.0
9. แคดเมียม (Cd)	Mg/l	Nd	Nd	Nd	Nd	< 0.05
10. ตะกั่ว (Pb)	Mg/l	Nd – 0.4429	0.0976	Nd – 0.65629	0.1804	< 0.05

ที่มา : ศิวพันธ์ ชูอินทร์. “คุณภาพน้ำในคลองอัมพวา บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.” สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา, 2553 (แผ่นพับ).

* มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน และ nd หมายถึง ตรวจไม่พบ

จากตารางแสดงให้เห็นว่าคุณภาพน้ำในคลองอัมพวาส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน คุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งผิวดิน สามารถจัดเกณฑ์คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี แต่พบว่ามีค่าความขุ่นและปริมาณของแข็งแขวนลอยในวันที่มีกิจกรรมของตลาดน้ำมีค่าสูงกว่าในวันที่ไม่มีกิจกรรมของตลาดน้ำ ทั้งนี้เนื่องจากมีเรือจำนวนมากวิ่งรับส่งนักท่องเที่ยวมากกว่าในวันที่ไม่มีกิจกรรมของตลาดน้ำ นอกจากนี้ผลการวัดพบว่า มีสารไนโตรเจนในรูปของแอมโมเนีย ไนเตรต และฟอสฟอรัส ซึ่งมีดัชนีชี้ว่าคุณภาพน้ำที่ชุมชนมีความเข้มข้นสูงเนื่องจากสองฝั่งคลองมีร้านค้าที่พักอาศัยจำนวนมาก นอกจากนี้ยังพบว่าสารตะกั่วและสารนิเกิล มีความเข้มข้นสูง เช่นกัน ทำให้สรุปได้ว่า คุณภาพน้ำในคลองอัมพวายังอยู่ในเกณฑ์ที่ดีสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภคได้แต่ต้องผ่านการฆ่าเชื้อก่อนและกิจกรรมของตลาดน้ำยังส่งผลต่อคุณภาพของน้ำในคลองอัมพวาน้อย เนื่องจากคลองมีการหมุนเวียนจากแม่น้ำแม่กลองตลอดเวลา (ศิวพันธ์ ชูอินทร์ 2553) ซึ่งแตกต่างจากวิถีชีวิตของประชาชนริมคลองในสมัยก่อนเกิดกิจกรรมตลาดน้ำ ในปัจจุบัน วันจันทร์จะพบว่า มีขยะที่ไม่ใช่ผักตบชวาอยู่มาก อาทิ เช่น ขวดและถุงพลาสติก แก้ว เป็นต้น ดังนั้น หากกิจกรรมของตลาดน้ำยังคงมีต่อไปเรื่อยๆ แต่ประชาชนผู้ได้ประโยชน์จากคลองอัมพวาขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนเองได้ผลประโยชน์นั้น อนาคตผลเสียที่ตามมาอาจไม่ได้เกิดแก่เพียงคลองอัมพวาเท่านั้นแต่อาจกระทบถึงการประกอบอาชีพของประชาชนในคลอง อัมพवाद้วย

การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้

(กรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม 2553) บริเวณตลาดน้ำอัมพวาส่วนมากเป็นแหล่งชุมชนบริเวณดังกล่าวจึงมีบ้านเรือนอยู่มากในส่วนที่เป็นพื้นที่สีเขียว* จึงมีเพียงแค่ 11.18 ตารางกิโลเมตรเท่านั้น คือ บริเวณอุทยาน ร.2 (วุฒิกัทร กล้ากลิ่น 2553) ที่เหลือประมาณร้อยละ 90 เป็นบ้านพัก ที่อยู่อาศัยและสถานประกอบการที่เอื้อต่อผลประโยชน์จากการเกิดกิจกรรมตลาดน้ำทั้งสิ้น ตามบ้านเรือนเองก็มีการปลูกต้นไม้บริเวณหน้าบ้านพักอาศัยของตนเองร้อยละ 99 พื้นที่บางส่วนที่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็มีการปลูกพืชเศรษฐกิจต่างๆด้วยกัน โดยพืชพันธุ์ต่างๆอาจแบ่งประเภทได้ดังนี้

* ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม

1. พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ส้มโอ ลิ้นจี่ มะพร้าว กัญชง เป็นต้น
2. ต้นไม้ที่ปลูกตามบ้านเรือน คือ พืชสวนครัวหรือต้นไม้ต่างๆที่ประชาชนปลูกในที่ของตนเองบริเวณที่พักอาศัยหรือที่ดินว่างของตนเอง อาทิ ผักสวนครัว พลู หรือไม้ดอก ไม้ประดับขนาดกลาง เพื่อสร้างความร่มรื่นบริเวณที่พักอาศัย
3. ไม้ยืนต้นที่ทางสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลมีการดำเนินการปลูกที่มีทั้งเจ้าหน้าที่ของสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลและได้รับความร่วมมือจากประชาชน เช่น ประดู่ ตีนเป็ด (ลัดบัน) มะขาม เป็นต้น

มลภาวะทางเสียง

ตลาดน้ำอัมพวาในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นการขยายตัวของเศรษฐกิจในระดับสูง ในวันที่มีตลาดน้ำอัมพวา มลภาวะทางเสียงถือได้ว่าเป็นเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเดิมที่ชุมชนบริเวณริมคลองอัมพวาเคยเป็นปัญหามลภาวะทางเสียงที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ เสียงจากนักท่องเที่ยวที่หลังไหลเข้ามาประมาณวันละมากกว่า 10,000 คน ทำให้เกิดเสียงดังอย่างมาก และมลภาวะทางเสียงที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนบริเวณที่อาศัยอยู่ภายในบริเวณนั้น คือ เสียงจากเรือนำเที่ยว ซึ่งมีมากกว่า 160 ลำ จากท่าเรือทั้งหมด 15 ท่าเรือ โดยเรือส่วนมากมักติดเครื่องยนต์ดีเซลเพื่อความรวดเร็วและแข่งขันกันในการรับส่งนักท่องเที่ยว นอกจากนี้เสียงจากเรือนำเที่ยวแล้ว คาราโอเกะและเสียงดังจากนักท่องเที่ยวภายใน Homestay ชุมประชาสัมพันธ์ ที่นอกจากจะเป็นการประกาศให้นักท่องเที่ยวทราบถึงร้านค้าต่างๆภายในตลาดน้ำแล้วยังมีการร้องเพลงคาราโอเกะด้วย ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่รบกวนการดำรงชีวิตของ ประชาชนภายในท้องถิ่นในยามวิกาลเช่นกัน ทางเทศบาลจึงขอความร่วมมือจากประชาชนกลุ่มดังกล่าวให้หยุดกิจกรรมตลาดน้ำทั้งหมดหลังเวลา 22.00 น. ทั้งนี้รวมถึงการขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวด้วย (ศรีประภาส ศรีธวัช 2553)

กิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ระดับปริญญาตรี

จากจุดเริ่มต้นของตลาดน้ำอัมพวาประชาชนในทุกชุมชน อันได้แก่ ชุมชนประชาอุทิศ, ชุมชนโรงเจ, ชุมชนตลาดอัมพวา, ชุมชนวัดอัมพวันและชุมชนคลองอัมพวา และชุมชนโดยรอบอีก 5 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านหัวแหลม, ชุมชนบางจาก, ชุมชนริมเขื่อน, ชุมชนบางกระพ้อม 1 และชุมชนบางกระพ้อม 2 ทั้ง 10 ชุมชนนี้ได้มีการรวมตัวกันและจัดตั้งตลาดน้ำอัมพวาขึ้น หลายปีต่อมาเมื่อตลาดน้ำมีการขยายตัวของเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ การทุจริตของสิ่งแวดล้อมก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งเทศบาลและประชาชนจึงมีการรวมตัวกันเพื่อจัดกิจกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างๆขึ้น โดยกิจกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างๆมีดังต่อไปนี้

1. ในหลายชุมชนมีการจัดประชุม ประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ทั้งในเรื่องยาเสพติดและรวมไปถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาขยะ ปัญหาเรื่องน้ำ เป็นต้น
2. การเทน้ำยาชีวภาพ EM* ลงคลองอัมพวา ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ทางประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี น้ำยาชนิดนี้จะเป็นส่วนช่วยในฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ในน้ำ ปรับคุณภาพน้ำให้ดีขึ้น
3. จากการประชุมประจำเดือนเป็นช่องทางที่ดีในการกระจายข่าวสารให้ประชาชนในชุมชนทราบอีกทางหนึ่ง ประชาชนชุมชนจะให้ความร่วมมือหากมีการขอร้องหรือให้ทำสิ่งใด อย่างเช่น การไม่ทิ้งขยะลงคลอง ประชาชนส่วนมากมีความคิดว่า บ้านเราอยู่ในคลอง ถ้าคลองเน่าเสียบ้านเราก็อยู่ไม่ได้
4. ทุกชุมชนจะมีการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการจัดเก็บ รวมไปถึงเป็นส่วนช่วยในการลดปริมาณขยะหากมีขยะที่สามารถนำมาเปลี่ยนเป็นเงิน ได้ โดยเห็น ได้อย่างชัดเจน คือ ชุมชนโรงเจ ที่เป็นชุมชนนำร่องชุมชนแรกและในปัจจุบันก็มีหลายชุมชนได้ปฏิบัติตามแล้วเช่นกัน
5. ผลจากการคัดแยกขยะทำให้ประชาชนแยกขยะที่สามารถนำไปทำปุ๋ยได้ เนื่องจากประชาชนส่วนมากถึงแม้ว่าจะประกอบอาชีพค้าขายภายในตลาดน้ำแต่ก็ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักทำให้น้ำขยะเหล่านี้มาทำปุ๋ยได้
6. ผลจากการคัดแยกขยะอีกเช่นเดียวกันทำให้ประชาชนนำขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เช่น การนำถุงพลาสติกมาใช้ซ้ำ เป็นต้น
7. ประชาชนพยายามนำภาชนะใส่อาหารที่เป็นวัสดุจากธรรมชาติมากที่สุด เช่น กระตังจากใบตองสดและใบตองแห้ง หรือภาชนะกระดาษ แทนโฟม ใช้ตะเกียบไม้หรือไม้จิ้มแทนช้อน ใช้ถุงกระดาษหรือถุงกระดาษแทนถุงพลาสติก เป็นต้น
8. เนื่องจากถึงขยะที่ทางเทศบาลจัดให้ไม่เพียงพอ ประชาชนจึงมีความคิดในการจัดทำถังขยะขึ้นเองเพื่อเป็นการช่วยทางเทศบาลอีกทางหนึ่ง
9. กิจกรรมการปลูกต้นไม้ประจำปี โดยทางสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมจะมีการจัดต้นไม้ให้กับประชาชน อาศัยโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น วันเฉลิมพระชนพรรษาของในหลวง หรือ ราชนิ โดยส่วนมากประชาชนจะให้ความร่วมมือในการปลูกต้นไม้เป็นอย่างดี
10. ด้วยปัญหาหมอกภาวะทางเสียงประชาชนทั้ง 10 ชุมชน จึงมีการขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการทางเรือให้ใช้เครื่องยนต์ขนาดเล็กลงหรือให้ดับเครื่องเรือก่อนเข้าคลองอัมพวา

* Effective Microorganism

นโยบายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดกลยุทธ์ 6 ข้อ ตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เปิดเผยข้อมูลและความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่สาธารณะ และร่วมเป็นเจ้าของข้อมูล รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลพื้นฐานด้านการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในจังหวัด สร้างความตระหนักและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีความเข้าใจอย่างชัดเจนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ลดลงจนส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการดำรงชีพ เพื่อที่ประชาชนอาจจะได้ติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้ด้วยตัวเอง และเพื่อให้เกิดความตระหนักในเรื่องดังกล่าว จึงควรส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่สาธารณะ นอกจากนี้ ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการ ควรแต่งตั้งผู้แทนจากชาวบ้านและผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถเข้าร่วมประชุมในการประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานตาม PEQMP

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ให้มีความชัดเจนในเรื่องอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ให้เกิดภารกิจที่ซ้ำซ้อนกันของหน่วยงาน ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งในการติดต่อประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งนี้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรมีเอกภาพ และเป็นสาธารณะ นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

กลยุทธ์ที่ 3 ขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเชิงรุก

เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการด้วย และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกระเบียบ ข้อบังคับ ที่จะเอื้อให้เกิดความเข้มแข็งแก่หน่วยงานในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ให้มีการสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ด้อยศักยภาพ โดยผลักดันให้มีการร่วมลงทุน และร่วมกันในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมี อบจ. เป็นแกนนำ

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถ
เข้าถึงระดับรากหญ้า เพื่อลดความยากจน

ให้มีการใช้มาตรการสมประโยชน์ (Win-win) ซึ่งเป็นมาตรการที่ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน
ได้รับผลประโยชน์ เพื่อเป็นการเสริมพลังประชาชนในพื้นที่ บนพื้นฐานหลักการที่ว่าผู้ได้รับ
ผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

ให้มีการพัฒนากลไกเกี่ยวกับภาระค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม โดยการร่วมมือกันระหว่างประชาชนในพื้นที่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการออกกฎ
ข้อบังคับ เพื่อบัญญัติให้มีการจ่ายเงินแก่หน่วยงานที่ดำเนินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ให้มีการเผยแพร่หลักสูตรการเรียน-การสอน สำหรับเยาวชน และองค์ความรู้ใน
เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยผ่านกระบวนการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในลักษณะที่เป็น
ทางการ และไม่เป็นทางการ รวมทั้งมีการศึกษาวิจัย และพัฒนาในเชิงรุกที่คำนึงถึงการใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิผล

กลยุทธ์ที่ 6 ให้มีการอนุรักษ์ ดูแล และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ที่คำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน
ของสิ่งแวดล้อม

ให้มีการอนุรักษ์ ดูแล และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม โดยใช้มาตรการทางสังคม ตามหลักการ ผู้ก่อ
มลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pay Principle :PPP) และผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiary Pay
Principle: BPP) และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม รวมถึงให้มีการจัดการพื้นที่คุ้มครองที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ และมีการจัดการ
แหล่งอาศัยของสัตว์ป่าตามประเภทของชนิดป่า ระดับปริญญาตรี

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรวุฒิ โรมรัตนพันธ์ (2539 : 116, 125) ได้ศึกษาในเรื่อง จิตสำนึกของประชาชนต่อการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาความรู้ความเข้าใจของชาวกรุงเทพฯ ที่มีต่อเรื่องน้ำและน้ำเสีย ใช้เขต
พญาไท กรุงเทพฯ เป็นพื้นที่ในการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง 367 ครั้วเรือน แบ่งเป็น ครั้วเรือนที่อยู่ใกล้
คลอง ระยะไม่เกิน 100 เมตร จำนวน 157 ครั้วเรือน และครั้วเรือนที่อยู่ห่างออกไป 210 ครั้วเรือน พบว่า
กลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวกรุงเทพฯ นั้น มีความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง โดยเฉพาะปัญหา

ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลโดยตรง อาทิเช่น ปัญหาจราจร ปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาขยะ และปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ นอกจากนั้นยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงซึ่งส่วนใหญ่มีการศึกษาสูง จะมีความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมสูงไปด้วย เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มในการแสดงออกของพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า ยังอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางประการ เช่น กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงมีความห่วงใยต่อปัญหาบรรยากาศโอโซนกว่าผู้มีรายได้ต่ำ แต่เมื่อถามถึงการประหยัดพลังงานหรือการลดปัญหาจราจร ผู้มีรายได้สูงกลับมีสัดส่วนการใช้รถแท็กซี่มากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ แสดงให้เห็นว่า ผู้มีรายได้สูง ขาดจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

อำภรณ์ ช่างเกวียน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลนชุมชน ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอลิเกา จังหวัดตรัง ปรากฏว่า แรงจูงใจสำคัญที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชายเลนชุมชน คือ การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน ความตระหนักถึงผลเสียของความเสื่อมโทรมของป่าชายเลนต่อชีวิตครอบครัวและการที่เพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้องชักชวนให้เข้าร่วมโครงการป่าชายเลน โดยปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาป่าชายเลน สถานภาพทางสังคม การรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจากสื่อ อายุ สถานภาพการสมรสและเพศ

อโนชา จิบุลากร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการมูลฝอยภายใต้แนวคิดประชาสังคม : กรณีศึกษาชุมชนกำแพงเมือง เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า องค์ประกอบของความเป็นประชาสังคม ได้แก่ ความหลากหลายของกลุ่มคนที่เข้าร่วมตัวกัน ความเป็นชุมชนที่ผู้คนได้แสดงความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นพวกเดียวกัน ความเอื้ออาทรต่อกัน ความสนใจและเห็นผลประโยชน์ของชุมชนร่วมกัน จิตสำนึกสาธารณะ โดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกในการจัดการมูลฝอยของชุมชน ความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินสาธารณะร่วมกัน เคารพในศักดิ์ศรีและเชื่อถือในคุณค่าของชุมชน รวมทั้งมีความห่วงใยต่อสวัสดิภาพของสาธารณะร่วมกัน เกิดเป็นกิจกรรมการจัดการมูลฝอยอย่างมีความต่อเนื่อง ตลอดจนมีความเครือข่ายความร่วมมือและติดต่อสื่อสารระหว่างกันและกัน

กิ่งกาญจน์ บุญมา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการมูลฝอยในบ้านใหม่หลังมอ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ผลการศึกษาว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนครัวเรือนในบ้านใหม่หลังมอ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง จึงชี้ให้เห็นความสำคัญของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนให้มากขึ้น เนื่องจากประชาชนทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในฐานะผู้สร้างขยะมูลฝอยและเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการกับปัญหานั้นๆ

นัฐชัย ชีวะศิริ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ชุมชนบ้านท่าโป่ง ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ชุมชนมีความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับที่สูง องค์ประกอบของความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ คือ การพึ่งพาตนเองของชุมชนที่ไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก ในเรื่องการดำเนินการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชุมชนและศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โดยปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติของชุมชน เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนในการแก้ปัญหา บทบาทผู้นำชุมชนและจิตสำนึกของชุมชน

จำลอง โพธิ์บุญ (2545 : 471) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาใน 3 ชุมชน คือ ชุมชนวัดพระประธานพร และชุมชนบ้านนาเก่า เขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี และชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ ใช้การวิเคราะห์ โดย SWOT Analysis พบว่า ชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับสูง คือ ชุมชนวัดกลาง โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ ผู้นำของชุมชน ความร่วมมือของประชาชนในชุมชน และความสามารถในการสร้างรายได้ของชุมชนจากการดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรพัฒนาเอกชน และ การสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ

วัฒน์ศิริ ศักดิ์วิโรจน์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษา แม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี จากกลุ่มตัวอย่าง 160 คน พบว่า โครงการหรือกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เป็นด้านการป้องกันน้ำเสียไหลลงแม่น้ำ ร้อยละ 55 โดย กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแม่น้ำแม่กลองรวมไปถึงการอนุรักษ์ น้ำและดิน การจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งในองค์กรบริหาร ส่วนตำบลและจำนวนประชากรในพื้นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนและความร่วมมือในการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน ของ พระครูสุจินต์กัลยาณธรรม (2547 : บทคัดย่อ) จากกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ ชาวบ้านจากบ้านบวคขอนแก่น และบ้านบวคปลาข้าว จำนวน 200 ราย ได้ผลการศึกษาว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของประชาชนทั้งสองหมู่บ้านมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนบ้านบวคขอนแก่นให้ความร่วมมือในการป้องกันการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนดีกว่าประชาชนบ้านบวคปลาข้าว แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า

กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้ามีค่าเฉลี่ยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลอน แต่จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์บ้านบวกลอนเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าบ้านบวกลาค้า

สมคิด เปี่ยมคด้า (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ได้ผลการวิจัยว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับสูง มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนเหมาะสมในระดับน้อย โดยปัจจัยด้าน อายุ ระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจ มีผลทำให้พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มีปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาขยะมูลฝอย กลิ่นเหม็นรบกวน อากาศเสียจากฝุ่นระอองและควัน โดยปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชน ประชาชนเห็นว่า มีสาเหตุมาจากการขาดความร่วมมือจากประชาชน การขาดความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ ขาดงบประมาณและผู้นำขาดความริเริ่ม

ฉิษาพัฒน์ เพิ่มทองอินทร์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการจัดการสภาพแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำวัดลำพญา อำเภอนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำวัดลำพญาที่ได้รับการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมและการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนหรือการจัดการสภาพภูมิทัศน์เพิ่มมากขึ้น โดยผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการทดสอบวัดความรู้และความตระหนัก ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้วยค่าสถิติ t -test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีทักษะการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ศักดิ์สกุล บุญมา (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างความเข้มแข็งโดยชุมชนมีส่วนร่วม บ้านเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า การสร้างความเข้มแข็งโดยชุมชนมีส่วนร่วม เกิดจากปัจจัยภายในชุมชนเอง ได้แก่ การมีผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพ การมีองค์กรในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการของแต่ละกิจกรรมกลุ่ม ระบบความสัมพันธ์แบบครอบครัวเครือญาติ มีระบบความสัมพันธ์แบบครอบครัว เครือญาติทำให้ทุกคนในชุมชนมีความรักและความเกรงใจต่อกัน มีการร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆด้วยความเต็มใจ ชุมชนมีปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความเชื่อ ประเพณีร่วมกัน ส่งผลต่อการสร้างการมีส่วนร่วม และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนร่วมกัน รู้สึกถึงการแบ่งปันทรัพยากร มีความตระหนักในคุณค่า

รมณีย์ บุญวานิช (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดการสิ่งแวดล้อม บริษัท ไทยโตชิบาอุตสาหกรรม จำกัด ได้ผลว่า พนักงานมีส่วนร่วมในการจัดการ

สิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง ทั้งในด้านการร่วมลงมือปฏิบัติและด้านการร่วมปันผลประโยชน์ ส่วนอีกสองด้านอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการร่วมติดตามประเมินผลและด้านการร่วมคิดร่วมวางแผน

จากการศึกษาระดับความเข้มแข็งของบุคคลภายในชนบทไทย กรณีศึกษาชุมชนชาวแพรกหนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ของ จันทรา ลีนจี (2552 : บทคัดย่อ) พบว่า ระดับความเข้มแข็งของบุคคลโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับความเข้มแข็งของบุคคลทางด้านกายภาพและ การมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมทางด้านอารมณ์และความรู้สึกความเป็นเจ้าของอยู่ในระดับมาก โดยระดับความเข้มแข็งของบุคคลโดยรวมนั้นแตกต่างกันไปตามรายได้ ระดับความไว้วางใจต่อกลุ่มผู้นำชุมชน ระดับความเชื่อมั่นเรื่องความร่วมมือของคนในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

จิระพัชร คูเลิศตระกูล (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลกุ๊กแก อำเภอกำมะนา จังหวัดกาญจนบุรี จากผลวิจัยพบว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนโดยรวม ด้านการร่วมกันกระทำ ด้านการร่วมคิด และด้านการร่วมรู้สึก อยู่ในระดับมาก ส่วนระดับความเข้มแข็งของประชาชนด้านความเป็นเจ้าของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการขยะมูลฝอยชุมชน โดยรวม แตกต่างไปตามอายุ ระดับการศึกษา ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอย ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน ระยะเวลาการตั้งบ้านเรือน การมีตำแหน่งในการบริหารองค์กรชุมชน ความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และความบ่อยครั้งในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

ศรีสุวรรณ เกษมสวัสดิ์ (2553 : แผ่นพับ) ได้ศึกษาเรื่อง ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา น้ำและขยะ เทศบาลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ชาวชุมชนเทศบาลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยรวมในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมน้อย

เช่นกัน

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีที่ใช้ในการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ในลักษณะเชิงสำรวจ (Survey research) โดยนำข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจพื้นที่เบื้องต้นและการทบทวนวรรณกรรมกำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม รวมไปถึงกรอบแนวคิดในการวิจัย และใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ

ลักษณะข้อมูล

ลักษณะข้อมูลของงานวิจัยเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) เพื่อเป็นการวัดค่าและแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในด้านต่างๆ 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญาและการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ รวมไปถึงความรู้สึกลึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชนของประชาชนในชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Closed – ended questionnaire) โดยแบ่งข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลเพื่อวัดระดับความเข้มแข็งอีกส่วนเป็นคำถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในตลาดน้ำอัมพวา

1. ข้อมูลส่วนบุคคล เป็น แบบสอบถามทั่วไป แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1.1 สถานภาพทางประชากร ประกอบด้วย เพศ อายุ และภูมิลำเนา จัดการวัดข้อมูลเป็นนามบัญญัติ (Nominal scale), อัตราภาคชั้น (Interval scale) และ นามบัญญัติ (Nominal scale) ตามลำดับ

1.2 สถานภาพทางสังคม ประกอบไปด้วย การศึกษา จัดการวัดข้อมูลเป็น การเรียงอันดับ (Ordinal scale) บริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพและที่พำนักอาศัย จัดการวัดข้อมูลเป็น นามบัญญัติ (Nominal scale) และบทบาทที่มีต่อชุมชน จัดการวัดข้อมูลเป็น การเรียงอันดับ (Ordinal scale) ตามลำดับ

1.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วย อาชีพ รายได้ จัดการวัดข้อมูลเป็น การเรียงอันดับ (Ordinal scale) อัตราภาคชั้น (Interval scale) ตามลำดับ

1.4 สถานภาพอื่นๆ ประกอบไปด้วย ระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพภายในชุมชน และพื้นที่ในการประกอบอาชีพ จัดการวัดข้อมูลเป็น นามบัญญัติ (Nominal scale) อัตราภาคชั้น (Interval scale) ตามลำดับ

2. ข้อมูลเพื่อใช้วัดระดับความเข้มแข็ง แบ่งออกเป็น การมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ซึ่งวัดกลุ่มตัวอย่าง 5 ระดับ จัดเป็นการวัดข้อมูลประเภทอัตราภาคชั้น (Interval scale) โดยใช้แบบประเมินค่าลักษณะ Likert scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและความกว้างของอัตราภาคชั้น (ฉัฐพล เนตรหิน 2550 : 30, สุทธิวรรณ สุขศรีดากุล 2552 : 37) ดังนี้

มากที่สุด	ค่าคะแนนเท่ากับ	5	(4.21 – 5.00)
มาก	ค่าคะแนนเท่ากับ	4	(3.41 – 4.20)
ปานกลาง	ค่าคะแนนเท่ากับ	3	(2.61 – 3.40)
น้อย	ค่าคะแนนเท่ากับ	2	(1.81 – 2.60)
น้อยที่สุด	ค่าคะแนนเท่ากับ	1	(1.00 – 1.80)

3. ส่วนสุดท้ายเป็นคำถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะ การดูแลรักษาคลอง การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้และมลภาวะทางเสียง เพื่อเป็นส่วนเพิ่มเติมในการอภิปรายผลการวิจัยและเป็นการแนวทางต่อเทศบาลและชุมชนในการพัฒนาตลาดน้ำต่อไป

4. การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการสัมประสิทธิ์ ครอนบอร์ก α (α Coefficient)

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติภูมิ

1.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อนำมากำหนดเป็นตัวแปรตาม และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยในส่วนของตัวเองแปรตาม

1.2 ศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทฤษฎี ความหมายและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาลงรายละเอียดในการทบทวนวรรณกรรม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

2.1 ลงพื้นที่ เพื่อสำรวจและทำความรู้จักกับผู้มีบทบาทในชุมชน และเก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นที่ในการทำวิจัยและกลุ่มประชากร เช่น ชุมชน อาชีพ จำนวนประชากร เพื่อกำหนดเป็นตัวแปรอิสระและกรอบแนวคิดในการวิจัยในส่วนของตัวแปรตาม

2.2 จัดเตรียมแบบสอบถามจากการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 5 ชุมชน อันได้แก่ ชุมชนประชาอุทิศ, ชุมชนโรงเจ, ชุมชนตลาดอัมพวา, ชุมชนวัดอัมพวัน, ชุมชนคลองอัมพวา รวมไปถึงประชาชนในชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ ชุมชนบางจาก, ชุมชนบ้านหัวแหลม, ชุมชนริมเขื่อน, ชุมชนบางกระพ้อม 1 และชุมชนบางกระพ้อม 2 และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

3. ประชากร

ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ภายใน ตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในพื้นที่ 5 ชุมชน อันได้แก่ ชุมชนประชาอุทิศ, ชุมชนโรงเจ, ชุมชนตลาดอัมพวา, ชุมชนวัดอัมพวัน, ชุมชนคลองอัมพวา โดยมีจำนวนประชากร 559, 595, 594, 270 และ 655 คน ตามลำดับ รวมประชากรทั้งสิ้น 2,673 คน รวมไปถึงประชาชนในชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ ชุมชนบางจาก, ชุมชนบ้านหัวแหลม, ชุมชนริมเขื่อน, ชุมชนบางกระพ้อม 1 และชุมชนบางกระพ้อม 2 โดยมีจำนวนประชากร 548, 576, 417, 852 และ 455 ตามลำดับ รวมประชากรทั้งสิ้น 2,848 คน และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำ อัมพวา จำนวนโดยประมาณ 660 คน (ศรีประภาส ศรีธวัช 2553)

4. การสุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้แบบแผนการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (Multistage sampling) โดยแบ่งการสุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 ข้อ ดังนี้ 1. การสุ่มตัวอย่างโดยการจับสลาก (Random sampling) ใช้กับประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวาและบริเวณข้างเคียง โดยนำชื่อของประชาชนทั้งหมดมาจับสลากจนได้จำนวนตามขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพในตลาดน้ำอัมพวาแต่มาจากจังหวัดหรือตำบลอื่นใช้การนับจำนวนในลักษณะร้านเว้นร้าน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจะมีความแตกต่างกันไปตาม เพศ อายุ ภูมิลำเนา การศึกษา บริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ ที่ตั้งที่พักอาศัย อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพ ภายในชุมชนและพื้นที่ในการประกอบอาชีพ และ 2. แบบแผนการสุ่มตัวอย่างตามเจตนา (Purposive sampling) โดยมีการเลือกตัวอย่างโดยผู้วิจัย จะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ ใช้กับตัวแปรด้าน บทบาทที่มีต่อชุมชน โดยกำหนดให้ ผู้ที่มีบทบาท

ประชาชนชุมชน และรองประธานชุมชน อย่างละ 10 ตัวอย่าง กรรมการชุมชน 46 ตัวอย่าง และ อาสาสมัครชุมชนในโครงการต่างๆ 45 ตัวอย่าง

5. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน ตลาดน้ำอัมพวา จำนวน 2,673 คน รวมไปถึง ประชาชนในชุมชนใกล้เคียง จำนวน 2,848 คน และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพ ภายในตลาดน้ำอัมพวา จำนวนโดยประมาณ 660 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 6,181 คน กำหนดขนาด ตัวอย่างใช้แนวทางของ Yamane (1976) กำหนดให้

N แทนขนาดของประชากร
E ค่าความคลาดเคลื่อน ที่ 5%
จากสูตร
จะแทนค่าได้

$$n \geq \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n \geq \frac{6,181}{1 + 6,181 (0.05)^2}$$

เพราะฉะนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือ 375 คน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) โดยให้รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรอิสระ อันได้แก่ เพศ อายุภูมิถิ่นอาศัย การศึกษา บริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ ที่พักอาศัย บทบาทที่มีต่อชุมชน อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพภายในชุมชน และพื้นที่ในการประกอบอาชีพ ใช้ค่าสถิติ ร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ตัวแปรตาม อันได้แก่ ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ อารมณ์ ความรู้สึกและความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ใช้ค่าสถิติ เฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic

mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการแปลความหมาย และการวิเคราะห์ข้อมูล

3. การทดสอบสมมติฐาน

3.1 ผู้วิจัยเลือกใช้ One – way anovas ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Level of significance: α) ที่ 0.05

3.2 ทดสอบค่า t – test ในกรณีที่เปรียบเทียบ ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่มและทดสอบค่า f – test ในกรณีที่เปรียบเทียบ ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่มขึ้นไป

3.3 ทดสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่เฉพาะคู่ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (Level of significance: α) ที่ 0.05

3.4 ใช้การทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Correlations)

3.5 ผู้วิจัยเลือกใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรในลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์แบบ เป็นเหตุ เป็นผล ด้วยตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple linear regression)

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ลักษณะของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ลักษณะของตัวแปรอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่างได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ ตัวแปรอิสระ อันได้แก่ เพศ อายุ ภูมิภาค การศึกษา บริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ ที่พักอาศัย บทบาทที่มีต่อชุมชน อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพภายในชุมชน และพื้นที่ในการประกอบอาชีพของประชาชนที่อาศัยอยู่ใน ตลาดน้ำอัมพวา รวมไปถึงประชาชนในชุมชนใกล้เคียง และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ใช้ค่าสถิติ ร้อยละ (percentage) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง แสดงตามตารางที่ 4 ถึงตารางที่ 14 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (n)	ร้อยละ
ชาย	184	49.1
หญิง	191	59.9
รวม	375	100

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน พบว่า มีจำนวนเพศหญิงมากกว่าเพศชายเพียงเล็กน้อย คือ เป็นเพศหญิง 191 คน และเป็นเพศชาย 184 คน คิดเป็น ร้อยละ 59.9 และ 49.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (n)	ร้อยละ
21 – 30 ปี	92	24.5
31 – 40 ปี	100	26.7
41 – 50 ปี	88	23.5
51 – 60 ปี	53	14.1
61 – 70 ปี	42	11.2
รวม	375	100

จากกลุ่มตัวอย่าง 375 พบว่า คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 กลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 ตามด้วย กลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 51 – 61 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.1 และสุดท้ายกลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 61 – 70 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2

ตารางที่ 6 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน (n)	ร้อยละ
ตำบลอัมพวา	275	73.3
ตำบลอื่นๆ	100	26.7
รวม	375	100

จากกลุ่มตัวอย่าง 375 คน มีผู้ที่มีภูมิลำเนาจากตำบลอัมพวา จำนวน 275 คน และ จากตำบลอื่นๆจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 และ 26.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน (n)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	94	25.1
มัธยมศึกษา	161	42.9
อนุปริญญา	41	10.9
ปริญญาตรี	74	19.7
ปริญญาโทหรือและปริญญาเอก	5	1.3
รวม	375	100

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน จำแนกตามการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมา คือในระดับ ประถมศึกษา มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 ตามมาด้วย ในระดับปริญญาตรี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ระดับอนุปริญญา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และน้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

ตารางที่ 8 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ

บริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ	จำนวน (n)	ร้อยละ
ริมน้ำ	123	32.8
ติดถนน	149	39.7
ริมน้ำและติดถนน	103	17.5
รวม	375	100

จากกลุ่มตัวอย่าง 375 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบริเวณที่พักอาศัยและประกอบอาชีพ อยู่ติดริมน้ำ จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 รองลงมา คือ ริมน้ำ จำนวน 123 คน คิดเป็น ร้อยละ 32.8 และน้อยที่สุด คือ ทั้งริมน้ำและติดถนน จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5

ตารางที่ 9 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามที่ตั้งที่พักอาศัย

ที่ตั้งที่พักอาศัย	จำนวน (n)	ร้อยละ
ภายในตลาดน้ำอัมพวา (ชุมชนประชาอุทิศ, ชุมชนโรงเจ, ชุมชนตลาดอัมพวา, ชุมชนวัดอัมพวันและชุมชนคลองอัมพวา)	153	40.8
อยู่โดยรอบตลาดอัมพวาน้ำ (ชุมชนบ้านหัวแหลม, ชุมชนบางจาก, ชุมชนริมเขื่อน, ชุมชนบางกระพ้อม 1 และชุมชนบางกระพ้อม 2)	143	38.1
ไม่ได้อยู่ในทั้งหมดที่กล่าวมา	79	21.1
รวม	375	100

จากกลุ่มตัวอย่าง 375 คน พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่ใน ตลาดน้ำอัมพวามีมากที่สุด จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมา คือ อยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1 และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 มีที่พักอาศัยนอกเหนือจากที่กล่าวมา

ตารางที่ 10 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามบทบาทที่มีต่อชุมชน

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี บทบาทที่มีต่อชุมชน	จำนวน (n)	ร้อยละ
ประธานชุมชน	10	2.7
รองประธานชุมชน	10	2.7
กรรมการชุมชน	46	12.3
อาสาสมัครในโครงการต่างๆ	45	12.0
ไม่มีบทบาท	264	70.4
รวม	375	100

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 375 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 70.4 ไม่มีบทบาทใดต่อชุมชน กรรมการชุมชนและอาสาสมัครในโครงการต่างๆของชุมชน มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 46 และ 45 คิดเป็นร้อยละ 12.3 และ 12.0 ตามลำดับ ส่วนประธานชุมชนและรองประธานชุมชนมีจำนวนละเท่ากัน คือ 10 คิดเป็นร้อยละ 2.7

ตารางที่ 11 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (n)	ร้อยละ
รับจ้าง	133	35.5
เกษตรกร	29	7.7
ข้าราชการ	21	5.6
ค้าขาย	151	40.3
รัฐวิสาหกิจ	10	2.7
O-TOP	2	0.5
การท่องเที่ยวทางน้ำ	18	4.8
ประกอบการโฮมสเตย์	11	2.9
รวม	375	100

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน พบว่า ส่วนมาประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 อันดับที่สอง คืออาชีพ รับจ้าง จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 อันดับที่สาม คือ อาชีพเกษตรกร มีจำนวน 29คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 รองลงมาคือ ข้าราชการ จำนวน 21 คิดเป็นร้อยละ 5.6 อันดับต่อมา คือ ท่องเที่ยวทางน้ำ จำนวน 18 คิดเป็นร้อยละ 4.8 ในส่วนของประกอบการโฮมสเตย์และรัฐวิสาหกิจมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 11 และ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 และ 2.7 ตามลำดับ สุดท้ายคือกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ประกอบอาชีพผลิตสินค้า OTOP จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ตารางที่ 12 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (n)	ร้อยละ
0 - 10,000 บาท	252	67.2
10,001 – 20,000 บาท	83	22.1
20,001 – 30,000 บาท	35	9.3
30,001 – 40,000 บาท	4	1.1
40,001 – 50,000 บาท	1	0.3
รวม	375	100

จากกลุ่มตัวอย่าง 375 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 67.2 มีรายได้อยู่ระหว่าง 0 – 10,000 บาท ต่อเดือน รองลงมาคือ รายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 อันดับที่สาม คือรายได้ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 อันดับทีสี่ คือรายได้ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 4.1 และน้อยที่สุดจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 40,001 – 50,000 บาท

ตารางที่ 13 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพภายในชุมชน

ระยะเวลาที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชน	จำนวน (n)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10 ปี	78	20.8
11 – 20 ปี	74	19.7
21 – 30 ปี	51	13.6
31 – 40 ปี	50	13.3
มากกว่า 40 ปี	122	32.5
รวม	375	100

จากกลุ่มตัวอย่าง 375 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 มีระยะเวลาการอาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชนมากกว่า 40 ปี อันดับสองมีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20. มีระยะเวลาการอาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชนต่ำกว่า 10 ปี รองลงมาคือ 11 – 20 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 และสองอันดับสุดท้ายซึ่งมีความแตกต่างกันเล็กน้อยคือ 21 – 30 ปี และ 31 – 40 ปี มีจำนวน 51 และ 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 และ 13.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามพื้นที่ในการประกอบอาชีพ

พื้นที่ในการประกอบอาชีพ	จำนวน (n)	ร้อยละ
ประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา	122	40.8
ประกอบอาชีพภายนอกตลาดน้ำอัมพวา	153	59.2
รวม	375	100

จากกลุ่มตัวอย่าง 375 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพภายนอกตลาดน้ำอัมพวาจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 และ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 ประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา

ลักษณะของตัวแปรตาม

การนำเสนอข้อมูลในการวัดระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ อารมณ์ ความรู้สึกและความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ใช้ค่าสถิติ เฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการแปลความหมายและการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง 15 – 18

ตารางที่ 15 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ

ตัวแปรตาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ			
1. คุณทิ้งขยะในภาชนะรองรับ	4.53	0.723	มากที่สุด
2. คุณแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง	3.55	1.083	มาก
3. คุณไม่ทิ้งขยะลงในคลอง	4.71	0.615	มากที่สุด
4. ที่พักอาศัยหรือสถานประกอบการของคุณมีกระบวนการ อย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการน้ำเสียก่อนทิ้ง	3.02	1.093	ปานกลาง
5. คุณปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้บริเวณบ้านหรือบริเวณ ที่คุณประกอบอาชีพเป็นอย่างดี	3.70	0.976	มาก
6. คุณเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ ที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้น	3.25	1.169	ปานกลาง
7. คุณให้ความร่วมมือโดยการไม่ส่งเสียงดังโดยเฉพาะอย่างยิ่ง วันที่มีกิจกรรมตลาดน้ำ	3.88	1.072	มาก
8. คุณเข้าร่วมการประชุมเรื่องการแก้ปัญหามลภาวะทางเสียง จากเรือนำเที่ยวที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้น	2.93	1.278	ปานกลาง
โดยรวม	3.69	0.564	มาก

จากผลการวิเคราะห์ตาราง 15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.696$, S.D. = 0.564) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ทิ้งขยะในภาชนะรองรับและไม่ทิ้งขยะลงในคลองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.723 และ $\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.615) ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีความเข้มแข็งทางด้านกายภาพอยู่ในระดับมาก คือ แยกประเภทขยะก่อนทิ้ง ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 1.083) ปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้บริเวณบ้านหรือบริเวณที่ประกอบอาชีพ เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.976) ให้ความร่วมมือโดยการไม่ส่งเสียงดังโดยเฉพาะอย่างยิ่งวันที่มีกิจกรรมตลาดน้ำ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 1.072) กลุ่มตัวอย่างมีความเข้มแข็งทางด้านกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง คือ ที่พักอาศัยหรือสถานประกอบการมีกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการน้ำเสียก่อนทิ้ง ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 1.093) เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการ

ส่งเสริมการปลูกต้นไม้ที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้น (\bar{X} = 3.25, S.D. = 1.169) และเข้าร่วมการประชุมเรื่องการแก้ปัญหาภาวะทางเสียงจากเรือนำเที่ยวที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้น (\bar{X} = 2.93, S.D. = 1.278)

ตารางที่ 16 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน
การมีส่วนร่วมสติปัญญา

ตัวแปรตาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา			
1. คุณเคยเสนอแนะให้เทศบาลเพิ่มภาชนะรองรับขยะให้เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นภายในตลาดน้ำ	2.99	1.474	ปานกลาง
2. คุณเสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะในตลาดน้ำต่อทางเทศบาลหรือชุมชน	2.74	1.303	ปานกลาง
3. คุณมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรักษาคลอง	2.87	1.333	ปานกลาง
4. คุณเคยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใดๆ ในมาตรการการรักษาคลองอัมพวา	2.86	1.494	ปานกลาง
5. คุณเสนอแนะให้เทศบาลปลูกต้นไม้เพิ่มในพื้นที่ที่คุณเห็นว่าสมควร	2.69	1.349	ปานกลาง
6. คุณมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้มาตรการในการบำรุงรักษาดินไม้บริเวณตลาดน้ำ	2.53	1.276	น้อย
7. คุณมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการการแก้ไขปัญหาเสียงดังเกินขนาดจากเรือนำเที่ยวภายในตลาดน้ำ	2.53	1.338	น้อย
8. คุณมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมติที่ประชุมที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้นในมาตรการการแก้ไขปัญหาเสียงดังเกินขนาดจากเรือนำเที่ยว	2.36	1.359	น้อย
โดยรวม	2.69	1.154	ปานกลาง

จากผลการวิเคราะห์ตาราง 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านสติปัญญาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.69, S.D. = 1.154) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้มแข็งทางด้านสติปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เคยเสนอแนะให้เทศบาลเพิ่มภาชนะรองรับขยะให้เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นภายในตลาดน้ำ (\bar{X} = 2.99, S.D. =

1.474) เสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะภายในตลาดน้ำต่อทางเทศบาล หรือชุมชน ($X = 2.74$, S.D. = 1.303) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรักษาคลอง ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 1.333) เคยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในมาตรการการรักษาคลองอัมพวา ($\bar{X} = 2.86$, S.D. = 1.494) เสนอแนะให้เทศบาลปลูกต้นไม้เพิ่มในพื้นที่ๆเห็นว่าสมควร ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 1.349) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความเข้มแข็งทางด้านสติปัญญาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ มีส่วนในการตัดสินใจในการใช้มาตรการในการบำรุงรักษา ต้นไม้บริเวณตลาดน้ำ ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 1.276) มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการการแก้ไขปัญหาเสียงดัง เกินขนาดจากเรือนำเที่ยวภายในตลาดน้ำ ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 1.338) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ประชุมที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้นในมาตรการการแก้ไขปัญหาเสียงดังเกินขนาดจากเรือนำเที่ยว ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 1.359)

ตารางที่ 17 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์

ตัวแปรตาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์			
1. คุณยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้น	4.22	0.855	มากที่สุด
2. คุณรู้สึกไม่พอใจเมื่อเห็นขยะในภาชนะรองรับเติมจนส่งกลิ่นเหม็นและสกปรกจนส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของตลาด	4.46	0.766	มากที่สุด
3. คุณ ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการดูแลรักษาแหล่งน้ำที่ทางเทศบาลหรือชุมชนจัดขึ้น	4.26	0.817	มากที่สุด
4. คุณรู้สึกพอใจเมื่อเห็นแหล่งน้ำบริเวณบ้านคุณและบริเวณใกล้เคียงหรือบริเวณที่คุณประกอบอาชีพสะอาด	4.60	0.654	มากที่สุด
5. คุณยินดีหากประธานชุมชนขอความร่วมมือให้คุณเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกต้นไม้	4.31	0.812	มากที่สุด
6. คุณจะไม่พอใจทุกครั้งที่ทราบว่ามี การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ๆเคยเป็นต้นไม้อันเปลี่ยนสภาพเป็นที่พักอาศัยหรือสถานประกอบการ	3.99	0.977	มาก
7. คุณรู้สึกไม่พอใจอย่างมากกับเสียงดังเกินขนาดจากเครื่องยนต์ของเรือนำเที่ยว	4.27	0.886	มากที่สุด
8. คุณรู้สึกไม่พอใจเมื่อทราบว่าผู้ขับเรือนำเที่ยวไม่ให้ความร่วมมือในการดับเครื่องยนต์ก่อนเข้ามาในคลองอัมพวา	4.08	0.976	มาก
โดยรวม	4.27	0.471	มากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ตารางที่ 17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.471) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเข้มแข็งทางด้านอารมณ์อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.855) รู้สึกไม่พอใจเมื่อเห็นขยะในภาชนะรองรับเต็มจนส่งกลิ่นเหม็นและสกปรกจนส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของตลาด($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.766) ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการดูแลรักษาแหล่งน้ำที่ทางเทศบาลหรือชุมชนจัดขึ้น ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.817) รู้สึกพอใจเมื่อเห็นแหล่งน้ำบริเวณบ้านและบริเวณใกล้เคียงหรือบริเวณที่ประกอบอาชีพสะอาด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.654) ยินดีหากประธานชุมชนขอความร่วมมือให้เข้าร่วมกิจกรรมการปลูกต้นไม้ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.812) ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการดูแลรักษาแหล่งน้ำที่ทางเทศบาลหรือชุมชนจัดขึ้น ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.817) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความเข้มแข็งในระดับมาก ได้แก่ ไม่พอใจทุกครั้งที่เราพบที่มีการเปลี่ยนพื้นที่ที่เคยเป็นต้นไม้อันเปลี่ยนสภาพเป็นที่พักอาศัยหรือสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.977)ไม่พอใจเมื่อทราบว่าผู้ขับเรื่อนำเที่ยวไม่ให้ความร่วมมือในการดับเครื่องยนต์ก่อนเข้ามาในคลองอัมพวา ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.976)

ตารางที่ 18 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ

ตัวแปรตาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ			
1. คุณทำความสะอาดบริเวณบ้านและทางสาธารณะบริเวณหน้าบ้านหรือบริเวณที่คุณประกอบอาชีพเป็นประจำ	4.33	0.743	มากที่สุด
2. คุณให้ความร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำ	4.39	0.711	มากที่สุด
3. หากคุณเห็นหน้าบ้านของเพื่อนบ้านหรือบริเวณที่ประกอบอาชีพข้างเคียงมีเศษขยะเล็กน้อย คุณจะช่วยทำความสะอาดบริเวณนั้น	3.69	0.911	มาก
4. คุณรู้สึกรักและผูกพันรักกับตลาดน้ำที่คุณอาศัยหรือประกอบชีพ	4.28	0.796	มากที่สุด
5. คุณจะรู้สึกไม่พอใจอย่างมากหากเห็นนักท่องเที่ยวไม่ทิ้งขยะในภาชนะรองรับ	4.25	0.738	มากที่สุด
6. คุณชักชวนให้สมาชิกในชุมชนหรือผู้คนรอบข้างเห็นความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อม	4.16	0.918	มาก
7. คุณรู้สึกพอใจอย่างมากเมื่อเห็นบริเวณตลาดน้ำสะอาด	4.64	0.638	มากที่สุด

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
8. คุณคิดว่า การเข้าร่วมกิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ	4.37	0.861	มากที่สุด
โดยรวม	4.29	0.534	มากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ตารางที่ 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านความรู้ถึงถึงความเป็นเจ้าของ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.534) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเข้มแข็งทางด้านความรู้ถึงถึงความเป็นเจ้าของ อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ทำความสะอาดบริเวณบ้านและทางสาธารณะบริเวณ หน้าบ้านหรือบริเวณที่ประกอบอาชีพเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.743) ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.711) รู้สึกรักและผูกพันกับตลาดน้ำที่อาศัยหรือประกอบชีพ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.796) รู้สึกไม่พอใจอย่างมากหากเห็นนักท่องเที่ยวไม่ทิ้งขยะในภาชนะรองรับ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.738) คุณรู้สึกพอใจอย่างมากเมื่อเห็นบริเวณตลาดน้ำสะอาด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.638) คิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.861) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความเข้มแข็งทางด้านความรู้ถึงถึงความเป็นเจ้าของในระดับมากที่สุด ได้แก่ ทำความสะอาดหน้าบ้านของเพื่อนบ้านหรือบริเวณที่ประกอบอาชีพข้างเคียงหากมีเศษขยะเล็กน้อย ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.911) ชักชวนให้สมาชิกในชุมชนหรือผู้คนรอบข้างเห็นความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.918)

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา ตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน 11 ข้อ และในสมมติฐาน 11 ข้อดังกล่าว ได้แบ่งสมมติฐานย่อยออกเป็น 4 สมมติฐาน โดยผู้วิจัยเลือกใช้ One – way anovas ณ ระดับนัยสำคัญ (level of significance: α) ที่ 0.05 ทดสอบค่า t – test ในกรณีที่เปรียบเทียบ ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่มและทดสอบค่า f – test ในกรณีที่เปรียบเทียบ ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่มขึ้นไป ทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Scheffé’s method) กรณีที่ที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และใช้การทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Correlations) นำเสนอผลงานในรูปแบบของตารางที่ 19 ถึงตารางที่ 34 ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม
แตกต่างกันไปตามเพศ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม
ไม่แตกต่างกันไปตามเพศ

สมมติฐานที่ 1.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน
การมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันไปตามเพศ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน
การมีส่วนร่วมทางกายภาพไม่แตกต่างกันไปตามเพศ

สมมติฐานที่ 1.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันไปตามเพศ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญาไม่แตกต่างกันไปตามเพศ

สมมติฐานที่ 1.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามเพศ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันไปตามเพศ

สมมติฐานที่ 1.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน
ความรู้ถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันไปตามเพศ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน
ความรู้ถึงความเป็นเจ้าของไม่แตกต่างกันไปตามเพศ

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามเพศ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
โดยรวม	1. ชาย	3.73	0.68	-0.14	0.557
	2. หญิง	3.74	0.682		

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. ชาย	3.66	0.569	-1.215	0.225
	2. หญิง	3.73	0.557		
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. ชาย	2.67	1.178	-0.347	0.729
	2. หญิง	2.71	1.138		
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. ชาย	4.29	0.461	0.862	0.389
	2. หญิง	4.25	0.480		
ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. ชาย	4.30	0.515	0.143	0.887
	2. หญิง	4.29	0.553		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 19 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันไปตามเพศ ในภาพรวมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมแตกต่างกันไปตามอายุ

สมมติฐานว่าง: ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมไม่แตกต่างกันไปตามอายุ

สมมติฐานที่ 2.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันไปตามอายุ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพไม่แตกต่างกันไปตามอายุ

สมมติฐานที่ 2.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันไปตามอายุ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาไม่แตกต่างกันไปตามอายุ

สมมติฐานที่ 2.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามอายุ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันไปตามอายุ

สมมติฐานที่ 2.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันไปตามอายุ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของไม่แตกต่างกันไปตามอายุ

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกอายุ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
โดยรวม	1. 21 – 30 ปี	3.71	0.68	2.125	0.223	0.063	0.54%
	2. 31 – 40 ปี	3.63	0.624				
	3. 41 – 50 ปี	3.81	0.433				
	4. 51 – 60 ปี	3.80	0.725				
	5. 61 – 70 ปี	3.74	0.681				
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. 21 – 30 ปี	3.62	0.573	1.243	0.292	0.113	1.27%
	2. 31 – 40 ปี	3.65	0.563				
	3. 41 – 50 ปี	3.73	0.602				
	4. 51 – 60 ปี	3.79	0.565				
	5. 61 – 70 ปี	3.69	0.438				

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. 21 – 30 ปี	2.24	1.122	4.510	0.001*	0.051	0.26%
	2. 31 – 40 ปี	2.28	0.995				
	3. 41 – 50 ปี	2.85	1.191				
	4. 51 – 60 ปี	2.80	1.219				
	5. 61 – 70 ปี	2.75	1.230				
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. 21 – 30 ปี	4.23	0.479	0.861	0.487	0.012	0.02%
	2. 31 – 40 ปี	4.27	0.407				
	3. 41 – 50 ปี	4.34	0.467				
	4. 51 – 60 ปี	4.24	0.558				
	5. 61 – 70 ปี	4.23	0.486				
ความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. 21 – 30 ปี	4.16	0.549	1.886	0.112	0.078	0.60%
	2. 31 – 40 ปี	4.34	0.532				
	3. 41 – 50 ปี	4.35	0.473				
	4. 51 – 60 ปี	4.31	0.560				
	5. 61 – 70 ปี	4.30	0.571				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 20 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความเข้มแข็งของประชาชนแตกต่างกันไปตามอายุในภาพรวมไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านสติปัญญาพบที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับความเข้มแข็งใน

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านสติปัญญาแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุในช่วงวัยกลางคน คือ ระหว่าง 41 – 50 ปี มีความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านสติปัญญามากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่าและมากกว่า เมื่อพิจารณาตามค่าสหสัมพันธ์โดยรวมไม่สหสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติที่ 0.05 เมื่อจำแนกตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ ทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของไม่สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 21 ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ตามระดับความเข้มแข็ง

ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาจำแนกตามอายุ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	1	2	3	4	5
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. 21 – 30 ปี		0.022*	1.000	0.999	0.995
	2. 31 – 40 ปี			0.022*	0.041*	0.291
	3. 41 – 50 ปี				1.000	0.995
	4. 51 – 60 ปี					0.984
	5. 61 – 70 ปี					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบหาความแตกต่างรายคู่ในตารางที่ 21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21 – 30 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31 – 40 ปี และ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31 – 40 ปี กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41 – 50 ปี และ 51 – 60 ปี มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม

แตกต่างกันไปตามภูมิลำเนา

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม
ไม่แตกต่างกันไปตามภูมิลำเนา

สมมติฐานที่ 3.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันไปตามภูมิลำเนา
- สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพไม่แตกต่างกันไปตามภูมิลำเนา
- สมมติฐานที่ 3.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันไปตามภูมิลำเนา
- สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาไม่แตกต่างกันไปตามภูมิลำเนา
- สมมติฐานที่ 3.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามภูมิลำเนา
- สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันไปตามภูมิลำเนา
- สมมติฐานที่ 3.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามภูมิลำเนา
- สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันไปตามภูมิลำเนา

ตารางที่ 22 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามภูมิลำเนา

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
โดยรวม	1. ตำบลอัมพวา	3.80	0.715	2.617	0.084
	2. จังหวัดหรือตำบลอื่น	3.56	0.613		
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. ตำบลอัมพวา	3.74	0.559	2.696	0.007*
	2. จังหวัดหรือตำบลอื่น	3.56	0.559		
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. ตำบลอัมพวา	2.86	1.278	4.720	0.000*
	2. จังหวัดหรือตำบลอื่น	2.24	0.953		
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. ตำบลอัมพวา	4.30	0.472	2.075	0.039*
	2. จังหวัดหรือตำบลอื่น	4.19	0.459		
ความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. ตำบลอัมพวา	4.31	0.552	0.978	0.329
	2. จังหวัดหรือตำบลอื่น	4.25	0.482		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 22 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามภูมิสำเนา ในภาพรวมไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อจำแนกระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญาและการมีส่วนร่วมทางอารมณ์พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิสำเนาต่างกันมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดังกล่าวแตกต่างกัน ส่วนระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานที่ 4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม
แตกต่างกันไปตามการศึกษา

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม
ไม่แตกต่างกันไปตามการศึกษา

สมมติฐานที่ 4.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันไปตามการศึกษา

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพไม่แตกต่างกันไปตามการศึกษา

สมมติฐานที่ 4.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันไปตามการศึกษา

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาไม่แตกต่างกันไปตามการศึกษา

สมมติฐานที่ 4.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามการศึกษา

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันไปตามการศึกษา

สมมติฐานที่ 4.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันไปตามการศึกษา

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของไม่แตกต่างกันไปตามการศึกษา

ตารางที่ 23 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามการศึกษา

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
โดยรวม	1. ประถมศึกษา	3.73	0.671	1.064	0.421	0.062	0.54%
	2. มัธยมศึกษา	3.68	0.704				
	3. อนุปริญญา	3.78	0.699				
	4. ปริญญาตรี	3.79	0.619				
	5. ปริญญาโทหรือปริญญาเอก	4.04	0.747				
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. ประถมศึกษา	3.67	0.601	0.826	0.510	0.054	0.29%
	2. มัธยมศึกษา	3.66	0.555				
	3. อนุปริญญา	3.82	0.578				
	4. ปริญญาตรี	3.72	0.502				
	5. ปริญญาโทหรือปริญญาเอก	3.77	0.898				
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. ประถมศึกษา	2.76	1.156	0.932	0.445	0.023	0.05%
	2. มัธยมศึกษา	2.60	1.186				
	3. อนุปริญญา	2.74	1.234				
	4. ปริญญาตรี	2.71	1.036				
	5. ปริญญาโทหรือปริญญาเอก	3.50	1.100				
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. ประถมศึกษา	4.23	0.421	1.819	0.124	0.127	1.61%
	2. มัธยมศึกษา	4.22	0.497				
	3. อนุปริญญา	4.33	0.494				
	4. ปริญญาตรี	4.38	0.443				
	5. ปริญญาโทหรือปริญญาเอก	4.40	0.518				

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
ความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. ประถมศึกษา	4.29	0.507	0.679	0.607	0.047	0.22%
	2. มัธยมศึกษา	4.27	0.578				
	3. อนุปริญญา	4.23	0.490				
	4. ปริญญาตรี	4.36	0.497				
	5. ปริญญาโทหรือปริญญาเอก	4.50	0.475				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 23 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ในภาพรวมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม พบว่าการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ในภาพรวม ระดับการศึกษาไม่มีสหสัมพันธ์กับระดับ ความเข้มแข็งในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ไม่มีสหสัมพันธ์กับระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

สมมติฐานที่ 5 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม

แตกต่างกันไปตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม ไม่แตกต่างกันไปตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ

สมมติฐานที่ 5.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันไปตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพไม่แตกต่างกันไปตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/
ประกอบอาชีพ

สมมติฐานที่ 5.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาว่างบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาไม่แตกต่างกันไปตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/
ประกอบอาชีพ

สมมติฐานที่ 5.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/
ประกอบอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันไปตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/
ประกอบอาชีพ

สมมติฐานที่ 5.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้ถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันไปตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/
ประกอบอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้ถึงความเป็นเจ้าของไม่แตกต่างกันไปตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/
ประกอบอาชีพ

ตารางที่ 24 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/
ประกอบอาชีพ

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
โดยรวม	1. ริมน้ำ	3.73	0.669	0.638	0.631
	2. ดิถนนวน	3.72	0.702		
	3. ริมน้ำและดิถนนวน	3.74	0.660		

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. รีมน้ำ	3.71	0.540	0.055	0.947
	2. ดิถนนวน	3.68	0.614		
	3. รีมน้ำและดิถนนวน	3.69	0.519		
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. รีมน้ำ	2.67	1.133	0.884	0.414
	2. ดิถนนวน	2.62	1.204		
	3. รีมน้ำและดิถนนวน	2.81	1.107		
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. รีมน้ำ	4.26	0.503	0.045	0.956
	2. ดิถนนวน	4.26	0.477		
	3. รีมน้ำและดิถนนวน	4.28	0.420		
ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. รีมน้ำ	4.31	0.500	1.570	0.209
	2. ดิถนนวน	4.33	0.513		
	3. รีมน้ำและดิถนนวน	4.21	0.597		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 24 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็ง ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่มีบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัยหรือประกอบอาชีพต่างกัน ในภาพรวม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 6 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม
แตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย

สมมติฐานว่าง: ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม
ไม่แตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย

สมมติฐานที่ 6.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน
การมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพไม่แตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย

สมมติฐานที่ 6.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย

สมมติฐานว่าง: ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาไม่แตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย

สมมติฐานที่ 6.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย

สมมติฐานที่ 6.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของไม่แตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย

ตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามที่ตั้งที่พักอาศัย

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
โดยรวม	1. ภายในตลาดน้ำอัมพวา	3.90	0.656	10.268	0.002*
	2. อยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา	3.63	0.585		
	3. ไม่ได้อยู่อาศัยในและโดยรอบ	3.60	0.568		

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. ภายในตลาดน้ำอัมพวา	3.78	0.574	4.731	0.009*
	2. อยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา	3.68	0.552		
	3. ไม่ได้อยู่ภายในและโดยรอบ	3.54	0.537		
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. ภายในตลาดน้ำอัมพวา	3.02	1.169	13.014	0.000*
	2. อยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา	2.57	1.192		
	3. ไม่ได้อยู่ภายในและโดยรอบ	2.27	0.850		
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. ภายในตลาดน้ำอัมพวา	4.39	0.443	9.855	0.000*
	2. อยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา	4.24	0.512		
	3. ไม่ได้อยู่ภายในและโดยรอบ	4.16	0.387		
ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. ภายในตลาดน้ำอัมพวา	4.43	0.438	13.472	0.000*
	2. อยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา	4.34	0.597		
	3. ไม่ได้อยู่ภายในและโดยรอบ	4.12	0.501		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 25 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยแตกต่างกัน ในภาพรวมพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่ใกล้ ตลาดน้ำอัมพวามากกว่า จะมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมมากกว่า เมื่อจำแนกระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยแตกต่างกันมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกัน

ตารางที่ 26 ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของจำแนกตาม
ที่ตั้งที่พักอาศัย

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	1	2	3
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. ภายในตลาดน้ำอัมพวา 2. อยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา 3. ไม่ได้อยู่ภายในและโดยรอบ		0.314	0.010* 0.214
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. ภายในตลาดน้ำอัมพวา 2. อยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา 3. ไม่ได้อยู่ภายในและโดยรอบ		0.003*	0.000* 0.169
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. ภายในตลาดน้ำอัมพวา 2. อยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา 3. ไม่ได้อยู่ภายในและโดยรอบ		0.000*	0.054 0.467
ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. ภายในตลาดน้ำอัมพวา 2. อยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา 3. ไม่ได้อยู่ภายในและโดยรอบ		0.000*	0.484 0.010*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการทดสอบหาความแตกต่างรายคู่ในตารางที่ 26 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยภายในตลาดน้ำอัมพวากับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้มีที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่ทั้งภายในและโดยรอบตลาดน้ำอัมพวา มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่ภายในตลาดน้ำอัมพวา กับกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวาและไม่ได้อยู่ทั้งภายในและโดยรอบตลาดน้ำอัมพวา มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 27 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามบทบาทที่มีต่อชุมชน

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
โดยรวม	1. ประธานชุมชน	4.49	0.341	21.000	0.000*
	2. รองประธานชุมชน	4.29	0.544		
	3. กรรมการชุมชน	4.21	0.542		
	4. อาสาสมัครชุมชน	4.07	0.579		
	5. ไม่มีบทบาท	3.57	0.625		
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. ประธานชุมชน	4.22	0.248	7.721	0.000*
	2. รองประธานชุมชน	4.03	0.464		
	3. กรรมการชุมชน	3.89	0.561		
	4. อาสาสมัครชุมชน	3.89	0.528		
	5. ไม่มีบทบาท	3.69	0.554		
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. ประธานชุมชน	4.42	0.493	61.503	0.000*
	2. รองประธานชุมชน	3.98	0.990		
	3. กรรมการชุมชน	3.78	0.824		
	4. อาสาสมัครชุมชน	3.64	0.878		
	5. ไม่มีบทบาท	2.22	0.922		
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. ประธานชุมชน	4.65	0.329	6.892	0.000*
	2. รองประธานชุมชน	4.62	0.357		
	3. กรรมการชุมชน	4.60	0.403		
	4. อาสาสมัครชุมชน	4.38	0.452		
	5. ไม่มีบทบาท	4.19	0.472		

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. ประธานชุมชน	4.76	0.297	7.864	0.000*
	2. รองประธานชุมชน	4.55	0.368		
	3. กรรมการชุมชน	4.55	0.381		
	4. อาสาสมัครชุมชน	4.38	0.461		
	5. ไม่มีบทบาท	4.20	0.553		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 27 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทที่มีชุมชนต่างกัน ในภาพรวมพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทต่อชุมชนต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมต่างกัน เมื่อจำแนกตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทต่อชุมชนต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทต่อชุมชนสูงขึ้นมีแนวโน้มในด้านความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของสูงขึ้น

พลังวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 28 ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของจำแนกตาม
บทบาทที่มีต่อชุมชน

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	1	2	3	4	5
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. ประธานชุมชน		0.969	0.432	0.557	0.015*
	2. รองประธานชุมชน			0.919	0.967	0.192
	3. กรรมการชุมชน				0.998	0.084
	4. อาสาสมัครชุมชน					0.028*
	5. ไม่มีบทบาท					
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. ประธานชุมชน		0.881	0.329	0.187	0.000*
	2. รองประธานชุมชน			0.928	0.876	0.000*
	3. กรรมการชุมชน				0.963	0.000*
	4. อาสาสมัครชุมชน					0.000*
	5. ไม่มีบทบาท					
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. ประธานชุมชน		1.000	0.973	0.851	0.161
	2. รองประธานชุมชน			0.945	0.782	0.114
	3. กรรมการชุมชน				0.965	0.011*
	4. อาสาสมัครชุมชน					0.150
	5. ไม่มีบทบาท					
ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. ประธานชุมชน		0.932	0.861	9.362	0.027*
	2. รองประธานชุมชน				1.000	0.376
	3. กรรมการชุมชน					0.645
	4. อาสาสมัครชุมชน					0.001*
	5. ไม่มีบทบาท					0.334

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการทดสอบหาความแตกต่างรายคู่ในตารางที่ 28 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทต่อชุมชนในฐานะประธานชุมชนและฐานะอาสาสมัครชุมชนกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีบทบาทมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทต่อชุมชนในฐานะ ประธานชุมชน รองประธานชุมชน กรรมการชุมชนและอาสาสมัครชุมชน กับ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีบทบาทต่อชุมชน มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทต่อชุมชนในฐานะ กรรมการชุมชน กับ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีบทบาทต่อชุมชน มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทต่อชุมชนในฐานะ ประธานชุมชนและกรรมการชุมชน กับ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีบทบาทต่อชุมชน มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านความรู้ถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 8 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมแตกต่างกันไปตามอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมไม่แตกต่างกันไปตามอาชีพ

สมมติฐานที่ 8.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันไปตามสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมไม่แตกต่างกันไปตามอาชีพ

สมมติฐานที่ 8.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันไปตามอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาไม่แตกต่างกันไปตามอาชีพ

สมมติฐานที่ 8.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ผลงานวิจัยนี้ขึ้นกับระดับปริญญาตรี

- ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันตามอาชีพ
- สมมติฐานที่ 8.4** ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ด้านความรู้ถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันตามอาชีพ
- สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ด้านความรู้ถึงความเป็นเจ้าของไม่แตกต่างกันตามอาชีพ

ตารางที่ 29 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามอาชีพ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
โดยรวม	1. รับจ้าง	3.70	0.293	1.934	0.104
	2. เกษตรกรรม	3.52	0.234		
	3. ข้าราชการ	4.00	0.226		
	4. ค้าขาย	3.75	0.171		
	5. รัฐวิสาหกิจ	3.63	0.320		
	6. OTOP	4.45	0.234		
	7. การท่องเที่ยวทางน้ำ	3.86	0.363		
	8. ประกอบการโฮมเสต	3.67	0.185		
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. รับจ้าง	3.63	0.616	2.337	0.024*
	2. เกษตรกรรม	3.47	0.520		
	3. ข้าราชการ	4.03	0.481		
	4. ค้าขาย	3.73	0.509		
	5. รัฐวิสาหกิจ	3.67	0.621		
	6. OTOP	4.12	0.000		
	7. การท่องเที่ยวทางน้ำ	3.70	0.144		
	8. ประกอบการโฮมเสต	3.82	0.159		

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. รับจ้าง	2.62	0.102	1.276	0.261
	2. เกษตรกรรม	2.52	0.199		
	3. ข้าราชการ	3.04	0.240		
	4. ค้าขาย	2.71	0.094		
	5. รัฐวิสาหกิจ	2.70	0.337		
	6. OTOP	4.37	0.500		
	7. การท่องเที่ยวทางน้ำ	2.93	0.287		
	8. ประกอบการโฮมสเต	2.37	0.275		
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. รับจ้าง	4.29	0.414	1.668	0.116
	2. เกษตรกรรม	4.04	0.099		
	3. ข้าราชการ	4.38	0.115		
	4. ค้าขาย	4.27	0.036		
	5. รัฐวิสาหกิจ	4.16	0.185		
	6. O TOP	4.56	0.187		
	7. การท่องเที่ยวทางน้ำ	4.42	0.070		
	8. ประกอบการโฮมสเต	4.18	0.123		

ผลงานวิทยานิพนธ์ศึกษา ระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. รั้วข้าง	4.27	0.043	2.456	0.018*
	2. เกษตรกรรม	4.06	0.120		
	3. ชำรภาพการ	4.57	0.071		
	4. ค้าขาย	4.31	0.045		
	5. รัฐวิสาหกิจ	4.01	0.138		
	6. OTOP	4.75	0.250		
	7. การท่องเที่ยวทางน้ำ	4.40	0.952		
	8. ประกอบการโฮมสเต	4.31	0.185		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 29 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน ในภาพรวมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางการมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญาและการมีส่วนร่วมทางด้านอารมณ์ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางการมีส่วนร่วมทางด้านกายภาพและความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางการมีส่วนร่วมทางด้านกายภาพและความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของต่างกัน

ตารางที่ 30 ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของจำแนกตามอาชีพ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	1	2	3	4	5	6	7	8
การมีส่วนร่วมทาง กายภาพ	1.รับจ้าง		0.958	0.234	0.957	1.000	0.928	1.000	0.990
	2.เกษตรกร			0.093	0.640	0.995	0.922	0.967	0.861
	3.ข้าราชการ				0.598	0.899	1.000	0.836	0.995
	4.ค้าขาย					1.000	0.995	1.000	1.000
	5.รัฐวิสาหกิจ						0.993	1.000	1.000
	6.OTOP							0.836	0.995
	7.การท่องเที่ยวทางน้ำ								1.000
	8.ประกอบการโฮมสเต								
ความรู้สึกถึงความ เป็นเจ้าของ	1.รับจ้าง		0.780	0.578	1.000	0.939	0.979	0.995	1.000
	2.เกษตรกร			0.124	0.564	1.000	0.865	0.675	0.964
	3.ข้าราชการ				0.749	0.371	1.000	0.996	0.976
	4.ค้าขาย					0.871	0.988	0.999	1.000
	5.รัฐวิสาหกิจ						0.859	0.819	0.972
	6. O – TOP							0.998	0.992
	7. การท่องเที่ยวทางน้ำ								1.000
	8. ประกอบการโฮม								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการทดสอบหาความแตกต่างรายคู่ ในตารางที่ 30 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพ
แตกต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและ
ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 9 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม
แตกต่างกันไปตามรายได้

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม
ไม่แตกต่างกันไปตามรายได้

สมมติฐานที่ 9.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันไปตามรายได้

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพไม่แตกต่างกันไปตามรายได้

สมมติฐานที่ 9.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันไปตามรายได้

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาไม่แตกต่างกันไปตามรายได้

สมมติฐานที่ 9.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามรายได้

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันไปตามรายได้

สมมติฐานที่ 9.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านความรู้ถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันไปตามรายได้

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านความรู้ถึงความเป็นเจ้าของไม่แตกต่างกันไปตามรายได้

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 31 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามรายได้

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
โดยรวม	1. 0 - 10,000 บาท	3.75	0.677	1.053	1.053	-0.028	0.21%
	2. 10,001 – 20,000 บาท	3.67	0.663				
	3. 20,001 – 30,000 บาท	3.84	0.739				
	4. 30,001 – 40,000 บาท	3.72	0.631				
	5. 40,001 – 50,000 บาท	3.68	0.000				
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. 0 - 10,000 บาท	3.72	0.552	0.988	0.414	-0.048	0.23%
	2. 10,001 – 20,000 บาท	3.58	0.568				
	3. 20,001 – 30,000 บาท	3.71	0.647				
	4. 30,001 – 40,000 บาท	3.75	0.408				
	5. 40,001 – 50,000 บาท	3.62	0.000				
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. 0 - 10,000 บาท	2.67	1.190	0.757	0.554	0.033	0.11%
	2. 10,001 – 20,000 บาท	2.69	1.033				
	3. 20,001 – 30,000 บาท	2.91	1.193				
	4. 30,001 – 40,000 บาท	2.03	0.986				
	5. 40,001 – 50,000 บาท	3.37	0.000				
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. 0 - 10,000 บาท	4.30	0.429	1.387	0.238	-0.057	0.32%
	2. 10,001 – 20,000 บาท	4.20	0.530				
	3. 20,001 – 30,000 บาท	4.21	0.583				
	4. 30,001 – 40,000 บาท	4.59	0.534				
	5. 40,001 – 50,000 บาท	4.00	0.000				

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
ความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. 0 - 10,000 บาท	4.32	0.537	1.083	0.365	-0.040	0.16%
	2. 10,001 – 20,000 บาท	4.21	0.524				
	3. 20,001 – 30,000 บาท	4.30	0.535				
	4. 30,001 – 40,000 บาท	4.53	0.524				
	5. 40,001 – 50,000 บาท	3.75	0.000				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 31 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็ง ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน ในภาพรวม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ในภาพรวม พบว่า รายได้ไม่มีสหสัมพันธ์กับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนก เป็นรายข้อ ตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ไม่มีสหสัมพันธ์กับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 10 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม

แตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพอยู่ภายในชุมชน

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม ไม่แตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพอยู่ภายในชุมชน

สมมติฐานที่ 10.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการประกอบอาชีพอยู่ภายในชุมชน

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพไม่แตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการ/
ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชน
- สมมติฐานที่ 10.2** ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการอาศัย/
ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชน
- สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาไม่แตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการ
อาศัย/ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชน
- สมมติฐานที่ 10.3** ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการอาศัย/
ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชน
- สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการอาศัย/
ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชน
- สมมติฐานที่ 10.4** ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการอาศัย/
ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชน
- สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของไม่แตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการ
อาศัย/ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชน

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 32 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามระยะเวลาในการอาศัย/
ประกอบอาชีพอยู่ภายในชุมชน

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
โดยรวม	1. ต่ำกว่า 10 ปี	3.55	0.616	4.716	0.159	0.1	0.06%
	2. 11 – 20 ปี	3.71	0.585				
	3. 21 – 30 ปี	3.93	0.736				
	4. 31 – 40 ปี	3.67	0.684				
	5. มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป	3.83	0.708				
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. ต่ำกว่า 10 ปี	3.49	0.629	4.172	0.003*	0.151**	2.28%
	2. 11 – 20 ปี	3.66	0.429				
	3. 21 – 30 ปี	3.79	0.650				
	4. 31 – 40 ปี	3.82	0.543				
	5. มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป	3.64	0.531				
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. ต่ำกว่า 10 ปี	2.18	0.939	6.564	0.000*	0.184**	3.38%
	2. 11 – 20 ปี	2.72	0.950				
	3. 21 – 30 ปี	3.03	1.268				
	4. 31 – 40 ปี	2.57	1.135				
	5. มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป	2.19	1.247				
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. ต่ำกว่า 10 ปี	4.25	0.424	6.564	0.451	0.040	0.16%
	2. 11 – 20 ปี	4.21	0.425				
	3. 21 – 30 ปี	4.36	0.492				
	4. 31 – 40 ปี	4.23	0.509				
	5. มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป	4.29	0.499				

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
ความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. ต่ำกว่า 10 ปี	4.32	0.475	1.564	0.183	0.025	0.06%
	2. 11 – 20 ปี	4.18	0.536				
	3. 21 – 30 ปี	4.39	0.536				
	4. 31 – 40 ปี	4.24	0.550				
	5. มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป	4.32	0.556				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 32 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชนแตกต่างกันในภาพรวมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชนต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาต่างกัน ส่วนระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ พบว่า ในภาพรวม ระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชนไม่มีสหสัมพันธ์กับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชนมีสหสัมพันธ์กับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาต่างแปรผันตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชนสูง ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาสูง และใช้ระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชนกำหนดระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาได้เพียงเล็กน้อย ร้อยละ 2.28 และร้อยละ 3.38 ตามลำดับ ส่วนระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพ

ภายในชุมชนไม่มีสหสัมพันธ์กับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 33 ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา จำแนกตามระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชน

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	1	2	3	4	5
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. ต่ำกว่า 10 ปี		0.058	0.415	0.709	0.006*
	2. 11 – 20 ปี			0.968	0.819	0.995
	3. 21 – 30 ปี				0.995	0.834
	4. 31 – 40 ปี					0.549
	5. มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป					
การมีส่วนร่วมทาง	1. ต่ำกว่า 10 ปี		0.061	0.002*	0.448	0.001*
	2. 11 – 20 ปี			0.695	0.964	0.876
	3. 21 – 30 ปี				0.371	0.980
	4. 31 – 40 ปี					0.519
	5. มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการทดสอบหาความแตกต่างรายคู่ในตารางที่ 33 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชนต่ำกว่า 10 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชนมากกว่า 40 ปี ขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชนต่ำกว่า 10 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชน 21 – 30 ปี และ มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 11 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม
แตกต่างกันไปตามพื้นที่ในการประกอบอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม
ไม่แตกต่างกันไปตามพื้นที่ในการประกอบอาชีพ

สมมติฐานที่ 11.1 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันไปตามพื้นที่ในการ
ประกอบอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมี
ส่วนร่วมทางกายภาพไม่แตกต่างกันไปตามพื้นที่ในการประกอบอาชีพ

สมมติฐานที่ 11.2 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันไปตามพื้นที่ในการ
ประกอบอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมี
ส่วนร่วมทางสติปัญญาไม่แตกต่างกันไปตามพื้นที่ในการประกอบอาชีพ

สมมติฐานที่ 11.3 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามพื้นที่ในการ
ประกอบอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการ
มีส่วนร่วมทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันไปตามพื้นที่ในการประกอบอาชีพ

สมมติฐานที่ 11.4 ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันไปตามพื้นที่ใน
การประกอบอาชีพ

สมมติฐานว่าง : ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน
ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของไม่แตกต่างกันไปตามพื้นที่ในการ
ประกอบอาชีพ

ตารางที่ 34 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งจำแนกตามพื้นที่ในการประกอบอาชีพ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
โดยรวม	1. ประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำ	3.77	0.666	1.239	0.091
	2. ประกอบอาชีพภายนอกตลาดน้ำ	3.68	0.689		
การมีส่วนร่วมทางกายภาพ	1. ประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำ	3.76	0.582	-1.97	0.050*
	2. ประกอบอาชีพภายนอกตลาดน้ำ	3.64	0.530		
การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา	1. ประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำ	2.76	1.162	1.390	0.165
	2. ประกอบอาชีพภายนอกตลาดน้ำ	2.59	1.139		
การมีส่วนร่วมทางอารมณ์	1. ประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำ	4.30	0.442	1.440	0.151
	2. ประกอบอาชีพภายนอกตลาดน้ำ	4.23	0.508		
ความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ	1. ประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำ	4.38	0.479	4.096	0.000*
	2. ประกอบอาชีพภายนอกตลาดน้ำ	4.16	0.581		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 34 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นที่ในการประกอบอาชีพแตกต่างกัน ในภาพรวม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามระดับความเข้มแข็ง ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพ แยกต่างกัันมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของต่างกัน ส่วนระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 3 การทำนายค่าตัวแปรตาม

เป็นตัวแทนทางคณิตศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรในลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุ เป็นผล ด้วยตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple/Simple linear regression) ณ ระดับนัยสำคัญ (level of significance: α) ที่ 0.05 นำเสนอผลงานในรูปแบบของตารางที่ 35 ถึง ตารางที่ 36 ตามลำดับ โดยกำหนดให้

$$\hat{Y} = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_n X_n$$

\hat{Y} = ค่าทำนายของตัวแปรตาม

α = ค่าคงที่

β_1 = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 1

X_1 = ตัวแปรอิสระตัวที่ 1

β_2 = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 2

X_2 = ตัวแปรอิสระตัวที่ 2

β_n = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ n

X_n = ตัวแปรอิสระตัวที่ n

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 35 ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระ – การมีส่วนร่วมทางกายภาพ

ตัวแปรอิสระ	B	Std.Error	Beta	t/F	Sig.
(ค่าคงที่)	3.523	0.065		53.955	.000
ระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพในชุมชน	0.055	0.018	0.151	2.958	.003*

ดังนั้น จะได้ สมการ

$$\hat{Y} = \alpha + \beta X$$

$$\alpha = 3.523$$

$$\beta = 0.151$$

$$\hat{Y} = 3.523 + 0.151 X$$

เมื่อ \hat{Y} = ค่าทำนายของการมีส่วนร่วมทางกายภาพ

X = ระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพในชุมชน (ตัวทำนาย)

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 36 ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระ – การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

ตัวแปรอิสระ	B	Std.Error	Beta	t/F	Sig.
(ค่าคงที่)	2.337	0.147		15.895	0.000
อายุ	-0.063	0.054	-0.071	-1.169	0.243
ระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพใน	0.165	0.045	0.223	3.673	0.000*

ดังนั้น จะได้ สมการ

$$\hat{Y} = \alpha + \beta X$$

$$\alpha = 2.337$$

$$\beta = 0.223$$

$$\hat{Y} = 2.337 + 0.223 X$$

เมื่อ \hat{Y} = ค่าทำนายของการมีส่วนร่วมทางกายภาพ
 X = ระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพในชุมชน (ตัวทำนาย)

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา ตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาและการก่อตั้งตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. ศึกษาระดับความเข้มแข็งของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวาในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ การจัดการขยะ, การดูแลรักษาคลอง, การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้และมลภาวะทางเสียง
3. ทดสอบสมมติฐานของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุภูมิฐานะ การศึกษา บริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ ที่พักอาศัย บทบาทที่มีต่อชุมชน อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพภายในชุมชน และพื้นที่ในการประกอบอาชีพ และตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางด้านอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ
4. เสนอแนะการสร้างเสริมความเข้มแข็งของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดน้ำ อัมพวาในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

โดยมีสมมติฐานหลัก 11 ประการ ได้แก่

1. ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามเพศ
2. ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามอายุ
3. ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามภูมิฐานะ
4. ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามการศึกษา
5. ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ประกอบอาชีพ
6. ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย
7. ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามบทบาทที่มีต่อชุมชน

8. ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามอาชีพ
9. ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามรายได้
10. ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพภายในชุมชน
11. ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปตามพื้นที่ในการประกอบอาชีพ

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากร คือ ประชาชนในพื้นที่ตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยพื้นที่ทั้งหมด ประชาชนด้วยชุมชน 5 ชุมชน อันได้แก่ ชุมชนประชาอุทิศ, ชุมชนโรงเจ, ชุมชนตลาดอัมพวา, ชุมชนวัดอัมพวันและชุมชนคลองอัมพวา รวมไปถึงประชาชนในชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ ชุมชนบางจาก, ชุมชนบ้านหัวแหลม, ชุมชนริมเขื่อน, ชุมชนบางกระพ้อม 1 และชุมชนบางกระพ้อม 2 และประชาชนจากสถานที่อื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา จำนวน 375 ตัวอย่าง และใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ข้อมูลเพื่อใช้วัดระดับความเข้มแข็ง และส่วนสุดท้ายเป็นคำถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะ การดูแลรักษาคลอง การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้และมลภาวะทางเสียง ผู้วิจัยได้ทดลองแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุดแบบสอบถามเพื่อทดสอบค่าความเชื่อมั่น เมื่อนำมาทดสอบค่าความเชื่อมั่นที่ $\alpha = 0.891$ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามส่วนที่เหลือไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามจนครบจำนวน 375 ชุด ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมการคำนวณสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมไปถึงการทดสอบสมมติฐาน โดย One – way anovas ทดสอบค่า t – test และ f – test การทดสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่ (Scheffé's method) ใช้การทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Correlations) และใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรในลักษณะ โครงสร้าง ความสัมพันธ์แบบ เป็นเหตุ เป็นผล ด้วยตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple linear regression)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม สามารถสรุปผลการวิจัยตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ สถานภาพทางประชากร สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจและ

สถานภาพอื่นๆ ตามระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ

กลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วนเพศชายใกล้เคียงกับเพศหญิง โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ตำบลอัมพวาและมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา มีบริเวณที่ตั้งที่พักอาศัยหรือประกอบอาชีพติดกับถนนและมีที่ตั้งที่พักอาศัยส่วนใหญ่อยู่ภายในตลาดน้ำอัมพวาแต่ส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทใดต่อชุมชน มีสัดส่วนผู้ประกอบการอาชีพ ค้าขายและรับจ้างใกล้เคียงกันและจัดอยู่ในผู้มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพภายในชุมชนมากกว่า 40 ปี และประกอบอาชีพทั้งในและนอกตลาดน้ำอัมพวาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้น สามารถสรุปผลการวิจัยตามระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วม ทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ได้ดังนี้

1. ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมแตกต่างกันไปตาม ที่ตั้งที่พักอาศัย ($\alpha = 0.002$) และบทบาทที่มีต่อชุมชน ($\alpha = 0.000$)

2. ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ ในระดับ มาก เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ พบว่า ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ แตกต่างไปตาม ภูมิลำเนา ($\alpha = 0.007$) ที่ตั้งที่พักอาศัย ($\alpha = 0.009$) บทบาทที่มีต่อชุมชน ($\alpha = 0.000$) อาชีพ ($\alpha = 0.024$) ระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชน ($\alpha = 0.003$) และพื้นที่ในการประกอบอาชีพ ($\alpha = 0.050$)

3. ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา ในระดับ ปานกลาง เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ พบว่า ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา แตกต่างไปตาม อายุ ($\alpha = 0.001$) ภูมิลำเนา ($\alpha = 0.000$) ที่ตั้งที่พักอาศัย ($\alpha = 0.002$) บทบาทที่มีต่อชุมชน ($\alpha = 0.000$) และระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชน ($\alpha = 0.000$)

4. ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ในระดับ มาก เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ พบว่า ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ แตกต่างไปตาม ภูมิลำเนา ($\alpha = 0.039$) ที่ตั้งที่พักอาศัย ($\alpha = 0.000$) และบทบาทที่มีต่อชุมชน ($\alpha = 0.000$)

5. ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกตาม ตัวแปรอิสระ พบว่า ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ แตกต่างไปตาม ที่ตั้งที่พักอาศัย ($\alpha = 0.000$) บทบาทที่มีต่อชุมชน ($\alpha = 0.000$) อาชีพ ($\alpha = 0.018$) และพื้นที่ในการประกอบอาชีพ (0.000)

เมื่อพิจารณาจากตัวแปรอิสระเปรียบเทียบกับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า เพศหญิงมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและการมีส่วนร่วมทางสติปัญญามากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายมีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของมากกว่าเพศหญิง

2. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุระหว่าง 51 – 60 ปี มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพมากที่สุดในกลุ่ม ส่วนกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของมากที่สุดในกลุ่ม ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี มีระดับความเข้มแข็งทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญาและความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ น้อยที่สุดในกลุ่ม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทางด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ น้อยที่สุดในกลุ่ม

3. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาจากตำบลอัมพวา มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาจากตำบลหรือจังหวัดอื่น

4. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพมากที่สุดในกลุ่ม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของมากที่สุดในกลุ่ม ในขณะที่ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญาและการมี

ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านความรู้สึกถึงความ เป็นเจ้าของน้อยที่สุดในกลุ่ม

9. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ในช่วง 30,001 – 40,000 บาท มีระดับความ เข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน การมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และ ความรู้สึกถึงความ เป็นเจ้าของ มากที่สุดในกลุ่ม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ในช่วง 40,001 – 50,000 บาท มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา มากที่สุดในกลุ่ม ในขณะที่ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ในช่วง 10,001 – 20,000 บาท มีระดับความ เข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน การมีส่วนร่วมทางกายภาพ ในระดับน้อยที่สุดในกลุ่ม กลุ่ม ตัวอย่างที่มีรายได้ในช่วง 30,001 – 40,000 บาท มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา น้อยที่สุดในกลุ่ม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ในช่วง 40,001 – 50,000 บาท มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และ ความรู้สึก ถึงความเป็นเจ้าของ น้อยที่สุดในกลุ่ม

10. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพใน ชุมชน 21 – 30 ปี มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน การมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความ เป็นเจ้าของ มากที่สุดใน กลุ่ม ในขณะที่ กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชน ต่ำกว่า 10 ปี มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน การมีส่วนร่วมทางกายภาพ และการมีส่วนร่วม ทางสติปัญญา น้อยที่สุดในกลุ่ม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพใน ชุมชน 11 – 20 ปี มีระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และ ความรู้สึกถึงความ เป็นเจ้าของ น้อยที่สุดในกลุ่ม

11. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา มีระดับความ เข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้าน การมีส่วนร่วมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความ เป็นเจ้าของ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพ ภายนอกตลาดน้ำอัมพวา

ผลจากการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Pearson Correlation) พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทางด้านกายภาพ ได้แก่ ระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชน (0.151) เป็นร้อยละ 2.87 และตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้าน

การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา คือ ระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชน เช่นกัน (0.184) คิดเป็นร้อยละ 3.38

ผลการทดสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่ (Scheffé's method) พบว่า

1. ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพแตกต่างกันไปตาม ที่ตั้งที่พักอาศัย (กลุ่มตัวอย่าง ที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา กับ ไม่ได้อยู่ในและโดยรอบตลาดน้ำอัมพวา $\alpha = 0.010$) บทบาทที่มีต่อชุมชน (กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทประชาชนชุมชน กับ ไม่มีบทบาทในชุมชน $\alpha = 0.015$ และ อาสาสมัครชุมชน กับ ไม่มีบทบาทในชุมชน $\alpha = 0.028$) และ ระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชน (กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชน ต่ำกว่า 10 ปี กับ มากกว่า 40 ปี $\alpha = 0.006$)

2. ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันไปตาม อายุ (กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุ 21 – 30 ปี กับ 31 – 40 ปี $\alpha = 0.002$ และ 31 – 40 ปี กับ 41 – 50 ปี และ 51 – 60 ปี $\alpha = 0.041$) ที่ตั้งที่พักอาศัย (กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา กับ ที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่นอกตลาดน้ำอัมพวาและไม่ได้อยู่ทั้งภายในและโดยรอบตลาดน้ำอัมพวา $\alpha = 0.003$ และ 0.000 ตามลำดับ) บทบาทที่มีต่อชุมชน (กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทต่อชุมชนในฐานะ ประชาชนชุมชน รองประชาชนชุมชน กรรมการชุมชน และอาสาสมัครชุมชน กับ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีบทบาทในชุมชน $\alpha = 0.000$) และระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชน (ต่ำกว่า 10 ปี กับ 21 – 30 ปี และมากกว่า 40 ปี $\alpha = 0.002$ และ 0.001 ตามลำดับ)

3. ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ แตกต่างไปตาม ที่ตั้งที่พักอาศัย (กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา กับ โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา $\alpha = 0.002$) และบทบาทที่มีต่อชุมชน (กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทต่อชุมชนในฐานะ กรรมการชุมชน กับ ไม่มีบทบาทต่อชุมชน $\alpha = 0.011$)

4. ระดับความเข้มแข็งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันไปตาม ที่ตั้งที่พักอาศัย (กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่ในตลาดน้ำอัมพวา กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา $\alpha = 0.000$ และ กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ตั้งที่พักอาศัยอยู่โดยรอบตลาดน้ำอัมพวา กับ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ทั้งภายในและโดยรอบตลาดน้ำอัมพวา ($\alpha = 0.001$) และ บทบาทที่มีต่อชุมชน (กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทต่อชุมชนในฐานะ ประชาชนชุมชน กรรมการชุมชน กับ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีบทบาทต่อชุมชน $\alpha = 0.027$ และ 0.001 ตามลำดับ)

ผลการวิเคราะห์การทำนายค่าตัวแปรตามด้วยตัวแบบทางคณิตศาสตร์ในลักษณะ โครงสร้าง ความสัมพันธ์แบบ เป็นเหตุ เป็นผล ด้วยตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple/Simple linear regression) พบว่า ระยะเวลาในการอาศัยหรือประกอบอาชีพในชุมชนตัวแปรอิสระที่ใช้พยากรณ์ ค่าความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพและการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาแตกต่างกันไปตามอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ อัจฉรินทร์ ช่างเกวียน (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ สัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลนชุมชน ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอ สิเกา จังหวัดตรัง พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชาย เลนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพด้าน การมีส่วนร่วมทางสติปัญญาและ การมี ส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกันไปตามภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่อง จิตสำนึกของประชาชนต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาความรู้ความเข้าใจของชาว กรุงเทพฯที่มีต่อเรื่องน้ำและน้ำเสีย ใช้เขตพญาไท กรุงเทพฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวกรุงเทพฯนั้น มีความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง

3. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมโดยรวม ทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันไปตามที่ตั้งที่พักอาศัย อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อโนชา วิปุลากร (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการมูลฝอยภายใต้แนวคิดประชาสังคม : กรณีศึกษาชุมชนกำแพง เมือง เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า กัน ความเป็นชุมชนที่ผู้คนได้แสดงความรู้สึกร่วมกันว่า เป็นพวกเดียวกันเป็นองค์ประกอบของความเป็นประชาสังคม

4. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมโดยรวม ทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา การมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกันไปตามบทบาทที่มีต่อชุมชน อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัย ชีวะศิริ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง

ความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ชุมชนบ้านท่าโป่ง ตำบลหนองหาร อำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บทบาทผู้นำชุมชนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน และ งานวิจัยของ จำลอง โพธิ์บุญ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็ง ของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษาใน 3 ชุมชน คือ ชุมชนวัดพระประทานพร และชุมชนบ้าน นาเก่า เขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี และชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ พบว่า ผู้นำชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพและความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกัน ไปตามอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ การศึกษาของ จิระพัชร คุเลิศตระกูล (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จากผลวิจัยพบว่า ระดับความเข้มแข็งของ ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวม แตกต่างไปตามอาชีพหลักของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการศึกษาของ วัฒนศิริ ตักศิวิโรจน์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษา แม่น้ำแม่กลอง จังหวัด ราชบุรี พบว่า อาชีพ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพและการมีส่วนร่วมทางอารมณ์แตกต่างกัน ไปตามระยะเวลาในการอาศัยและประกอบอาชีพในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จิระพัชร คุเลิศ ตระกูล (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลลูก แก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จากผลวิจัยพบว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการขยะ มูลฝอยชุมชนโดยรวม แตกต่างกับตามระยะเวลาในการตั้งบ้านเรือน

7. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพและความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแตกต่างกัน ไปตามพื้นที่ในการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ที่พักอาศัยหรือสถานประกอบการของกลุ่มตัวอย่างมีกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการน้ำเสียก่อนทิ้ง การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้นและการเข้าร่วมการประชุมเรื่องการแก้ปัญหามลภาวะทางเสียงจากเรือนำเที่ยวที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ในส่วนของการจัดการน้ำเสียก่อนทิ้ง อาจนำกฎหมายเข้ามาบังคับใช้อย่างเข้มงวดในกรณีที่เป็นที่พักหรือสถานประกอบการที่เริ่มดำเนินการใหม่แต่สำหรับที่พักหรือสถานประกอบการที่มีอยู่เดิมก่อนการออกกฎหมายเรื่องการติดตั้งกระบวนการบำบัดน้ำเสียอาจจะไม่มีการดำเนินการในเรื่องนี้รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกต้นไม้ นั้น ควรเป็นการ ขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนมากกว่า อาจเป็นการจัดกิจกรรมการรณรงค์ขึ้น เช่น การถือโอกาสในวันสิ่งแวดล้อมโลกจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมขึ้น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปพร้อมๆกัน โดยอาจให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีของนักท่องเที่ยวต่อตลาดน้ำด้วย หรืออาจเป็นการให้รางวัลชุมชนดีเด่นด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประชาชนมีแรงผลักดัน ส่วนการเข้าร่วมเรื่องการแก้ปัญหามลภาวะทางเสียง หากจะปรับปรุงตรงส่วนนี้ ควรให้มีการเสริมสร้างพลังชุมชน โดยการ เพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถให้กับสมาชิกในชุมชน (วันชัย ธรรมจักร 2543 : 194 – 195) เช่น เมื่อมีปัญหาทางด้านมลภาวะทางเสียงเกิดขึ้น ก็ควรจะมีการจัดประชุม เพื่อสำรวจปัญหา ความต้องการของประชาชนให้ผู้ที่มีความเดือดร้อนจากปัญหาดังกล่าว ได้เข้ามามีส่วนในการแก้ไขปัญหาจริงๆ เพื่อปัญหานั้นๆ จะได้รับการแก้ไขให้ตรงจุดและเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง

2. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการการแก้ไขปัญหาเสียงดังเกินขนาดจากเรือนำเที่ยวภายในตลาดน้ำ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้มาตรการในการบำรุงรักษาต้นไม้บริเวณตลาดน้ำ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ประชุมที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้นในมาตรการการแก้ไขปัญหาเสียงดังเกินขนาดจากเรือนำเที่ยว อยู่ในระดับน้อย ส่วนการเสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะภายในตลาดน้ำต่อทางเทศบาลหรือชุมชน การเสนอแนะให้เทศบาลเพิ่มภาชนะรองรับขยะให้เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นภายในตลาดน้ำ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรักษาลองการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในมาตรการการรักษาลอง การเสนอแนะให้เทศบาลปลูกต้นไม้เพิ่มในพื้นที่ๆเห็นว่าสมควร อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างอาจไม่ให้ความสนใจหรือถูกละเลยจากการ

หยิบยื่นโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้ ดังนั้น แนวทางในการให้ประชาชนได้รับการเสริมสร้างอำนาจจากการ ใช้กลยุทธ์ตำแหน่งหน้าที่ (ปิยะนุช เงินคล้าย 2550 : 68 – 69) คือ ให้ประชาชนชุมชนผู้ที่ได้เลือกตั้งและไว้วางใจจากประชาชนในชุมชนส่วนมากขอความร่วมมือจากประชาชนให้เข้าร่วมการประชุมหรือเสนอแนวทางต่างๆ ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าว อีกประการหนึ่งโดยทั่วไปในชุมชนต่างจังหวัดความสนิทสนมระหว่างบุคคลจะมีมากกว่าในเมือง ดังนั้น ประชาชนในชุมชนจะทราบดีว่าใครชอบออกความคิดเห็นหรือเป็นผู้นำได้ ดังนั้น ควรให้ประชาชนกลุ่มนี้เข้ามาประชุม แสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาได้

3. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่พอใจทุกครั้งที่ทราบว่ามีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ๆเคยเป็นต้นไม้เปลี่ยนสภาพเป็นที่พักอาศัยหรือสถานประกอบการและรู้สึกไม่พอใจเมื่อทราบว่าผู้ขับเรื่อนำเที่ยวไม่ให้ความร่วมมือในการดับเครื่องยนต์ก่อนเข้ามาในคลองอัมพวาในระดับมาก ดังนั้น จึงชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ในระดับมากที่สุด เพื่อจะให้ประชาชนเห็นความสำคัญในจุดนี้ควรมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนในชุมชนและปลูกจิตสำนึกในระดับเยาวชนให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของพื้นที่ป่า ในส่วนของ การให้ความร่วมมือในการดับเครื่องยนต์นั้นนอกจากจะเป็นเรื่องของการขอความร่วมมือแล้วนั้น กรมเจ้าท่าซึ่งเป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงในการจำกัดขนาดเครื่องยนต์น่าจะเป็นผู้ที่แก้ปัญหานี้ได้ตรงจุดและเห็นผลที่สุด

4. ระดับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านความรู้สึกถึงความ เป็นเจ้าของในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างจะทำความ สะอาดบริเวณหน้าบ้านของเพื่อนบ้านใกล้เคียงหรือบริเวณที่ประกอบอาชีพข้างเคียงและชักชวนให้ สมาชิกในชุมชนหรือผู้คนรอบข้างเห็นความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อมในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างยังไม่มี ความเข้มแข็งในการดำเนินการมีส่วนร่วมทางกายภาพ ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญาและการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ในระดับมากที่สุด ส่งผลให้ความรู้ถึงความเป็นเจ้าของจึงไม่อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ดังนั้น ชุมชนหรือเทศบาลควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมขึ้นและให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมไม่จำกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแต่ต้องมีความทั่วถึงอีกทั้งยังต้องอาศัยความต่อเนื่องและการติดตามผลเพื่อนำมาประเมินเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม ด้านสิ่งแวดล้อมและพัฒนาตลาดน้ำต่อไป

จากแบบสอบถามส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นส่วนที่ให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในตลาดน้ำอัมพวา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการขยะ การดูแลรักษาคลอง การ

ปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้และปัญหามลภาวะทางเสียง ผู้วิจัยได้นำมารวบรวมข้อมูลและแสดงผลเป็นค่าร้อยละ ตามตารางที่ 37 ถึงตารางที่ 40 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 37 ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการจัดการขยะ

การจัดการขยะ	
ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
1. เพิ่มภาชนะในการรองรับขยะ	23.23
2. ขอความร่วมมือของประชาชนที่อาศัยหรือประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา	14.66
3. เทศบาลหรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและไม่เพิกเฉย	6.13
4. มีการเพิ่มป้ายประชาสัมพันธ์ให้ทิ้งขยะลงภาชนะรองรับ	5.86
5. เพิ่มภาชนะรองรับขยะที่แบ่งประเภทของขยะ	4.80
6. เพิ่มเที่ยวเรือในการเก็บขยะในคลอง	4.00
7. เพิ่มบุคลากรในการจัดเก็บขยะ	3.20
8. ขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยว	2.40
9. จัดหาพื้นที่ให้เพียงพอต่อการตั้งภาชนะรองรับขยะ	2.13
10. เพิ่มพาหนะในการจัดเก็บขยะ	1.60
11. จัดการรณรงค์ให้มีการเก็บขยะเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง	1.33
12. ขอความร่วมมือผู้ประกอบการค้าขายใช้ภาชนะที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ	1.06
13. มอบรางวัลให้กับชุมชนที่มีความสะอาด ปลอดขยะ ประจำเดือน	0.53
14. มีการอบรมการคัดแยกขยะ การเปลี่ยนขยะบางชนิดเป็นปุ๋ยอย่างต่อเนื่อง	0.26
15. ปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนเรื่องการจัดการขยะหรือทิ้งขยะที่ถูกต้อง	0.26

จากตารางที่ 37 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเล็งเห็นว่าภาชนะรองรับขยะเป็นปัญหาที่กระทบต่อประชาชนในชุมชนมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็น ร้อยละ 23.23 รองลงมา คือ ความร่วมมือของประชาชนที่อาศัยหรือประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา คิดเป็นร้อยละ 14.66 ซึ่งให้เห็นว่า ประชาชนภายในตลาดน้ำยังไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการขยะเท่าที่ควร อันดับ 3 คือ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและไม่เพิกเฉย

ตารางที่ 38 ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการดูแลรักษาลำคลอง

การดูแลรักษาลำคลอง	
ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
1. ขอความร่วมมือของประชาชนที่อาศัยหรือประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา	27.2
2. มีการเพิ่มป้ายประชาสัมพันธ์ไม่ให้ทิ้งขยะลงคลอง	6.66
3. เทศบาลหรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและไม่เพิกเฉย	4.80
4. มีการรณรงค์ไม่ให้ทิ้งขยะลงคลอง	4.00
5. ขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวไม่ให้ทิ้งขยะลงคลอง	1.86
6. เพิ่มบุคลากรในการจัดเก็บขยะในคลอง	0.80
7. จัดให้มีการขุดลอกคลองในบริเวณที่ดินเงิน	0.26

จากตารางที่ 38 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างได้เห็นว่าความร่วมมือของประชาชนที่อาศัยหรือประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการดูแลรักษาลำคลองอัมพวา คิดเป็นร้อยละ 27.2 ส่วนการเพิ่มป้ายประชาสัมพันธ์ไม่ให้ทิ้งขยะลงคลอง การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและไม่เพิกเฉยและการรณรงค์ไม่ให้ทิ้งขยะลงคลอง กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 6.66 ร้อยละ 4.80 และร้อยละ 4.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 39 ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้

การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้	
ผลงานวิจัยนักศึกษาระดับปริญญาตรี	ร้อยละ
1. ขอความร่วมมือของประชาชนที่อาศัยหรือประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา	16.26
2. มีการรณรงค์ปลูกต้นไม้ในวันสำคัญหรือจัดให้มีวันปลูกต้นไม้ประจำปี	1.33
3. เพิ่มบุคลากรในการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้	1.06
4. เทศบาลหรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและไม่เพิกเฉย	1.06
5. เพิ่มป้ายประชาสัมพันธ์ห้ามทำลายต้นไม้	0.53
6. จัดให้มีการอบรมการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้	0.26

จากตารางที่ 39 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญของความร่วมมือของประชาชนที่อาศัยหรือประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวาในการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ภายในตลาดน้ำ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.26

ตารางที่ 40 ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านปัญหามลภาวะทางเสียง

ปัญหามลภาวะทางเสียง	
ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
1. กรมเจ้าท่าหรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและไม่เพิกเฉย	23.2
2. ขอความร่วมมือของประชาชนที่อาศัยหรือประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา โดยเฉพาะผู้ประกอบการทางเรือ ทำเรือประชาสัมพันธ์และ โฮมสเต	16.8
3. เพิ่มป้ายประชาสัมพันธ์ให้ผู้ขับเรือใช้เครื่องยนต์เบาขณะเข้ามาในคลอง	1.6
4. ขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวงดใช้เสียงหลัง 22.00 น.	1.6
5. ปลูกจิตสำนึกแก่เยาวชน	1.6
6. ให้รางวัลแก่ท่าเรือที่ให้ความร่วมมือ	0.26
7. จัดกิจกรรมการรณรงค์อย่างจริงจัง	0.26
8. จัดให้คลองอัมพวาเป็นพื้นที่ปลอดเสียงดัง	0.26

จากตารางที่ 40 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างคิดว่า การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและจริงจังเป็นจุดอ่อนของการแก้ไขปัญหามลภาวะทางเสียง คิดเป็นร้อยละ 23.2 รองลงมา คือ การขอความร่วมมือของประชาชนที่อาศัยหรือประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา โดยเฉพาะผู้ประกอบการทางเรือ ทำเรือประชาสัมพันธ์และ โฮมสเต คิดเป็นร้อยละ 16.8

จากตารางข้างต้นทั้ง 4 ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

5. กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากมีความเห็นว่าภาชนะรองรับขยะไม่เพียงพอต่อจำนวนขยะที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวันที่มีกิจกรรมตลาดนั้น ดังนั้น เทศบาลควรเพิ่มภาชนะรองรับขยะให้มากขึ้น หรือมีถังขยะแยกประเภท แต่ด้วยข้อจำกัดอีกเช่นกันของทางเทศบาลด้านงบประมาณรวมทั้งพื้นที่ที่จำกัดในการตั้งภาชนะรองรับขยะ ประชาชนภายในตลาดจึงจำเป็นต้องพึ่งตนเองในส่วนนี้ เช่น จัดหาภาชนะรองรับขยะด้วยตนเอง ขอความร่วมมือจากผู้ประกอบอาชีพค้าขายให้ใช้ภาชนะรองรับที่ทำมา

จากธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้พลาสติกหรือโฟมหรือมีการคัดแยกขยะ เพื่อเป็นทางเลือกในการลดปริมาณขยะได้เช่นกัน

6. ในภาพรวม ในเรื่องการจัดการขยะ การดูแลรักษาคลอง การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ และปัญหามลภาวะทางเสียง ส่วนมากประชาชนจะให้ความสำคัญในด้านความร่วมมือจากประชาชนภายในชุมชนเองทั้งสิ้น ดังนั้น การจะกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความร่วมมือ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรมีการให้การอบรมในเรื่องต่างๆ เช่น การคัดแยกขยะ การเปลี่ยนขยะเป็นปุ๋ย กฎหมายด้านมลภาวะทางเสียง เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อเห็นผลในระยะยาว

7. ในส่วนของเรื่องการบริหารใช้กฎหมาย ด้านปัญหาขยะ การทิ้งขยะลงคลองและปัญหามลภาวะทางเสียง กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความเห็นว่า ยังเป็นปัญหาอยู่ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความเห็นว่า ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดต่อผู้ที่กระทำผิด เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวลดลงอีกทั้งเกิดความรู้สึกอันดีต่อภาครัฐของประชาชนด้วย

8. นอกจากนั้นแล้ว การติดป้ายเตือน เช่น ให้ทิ้งขยะลงถัง ห้ามทิ้งขยะลงคลองและห้ามส่งเสียงดังหลังสี่ทุ่ม ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการกระตุ้นให้ทั้งประชาชนในชุมชนและนักท่องเที่ยวปฏิบัติตามถึงแม้อาจไม่เห็นผลที่ชัดเจนในทันที แต่ก็ส่งผลทางจิตวิทยา ทำให้ผู้ที่พบเห็นป้ายเกิดจิตสำนึกได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัย เรื่อง ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงครามในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในเรื่องความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางกายภาพ ด้านการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา ด้านการมีส่วนร่วมทางอารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และเก็บข้อมูลนั้น เป็นประชาชนที่ประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา ซึ่งมากจากทั้งภายในตลาดน้ำ ภายนอกตลาดน้ำและจากอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ โดยให้ความสำคัญไปในเรื่อง การจัดการขยะ การดูแลรักษาคลอง การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้และปัญหามลภาวะทางเสียง ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาและมีความคิดเห็นว่า หากผู้ที่มีความสนใจในการจะนำวิจัยเรื่องนี้ไปประยุกต์เพื่อทำการศึกษาต่อไปนั้น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่อง ป่าชายเลน การกัดเซาะตลิ่ง และหิ้งห้อย เนื่องจาก 3 สิ่งนี้ ล้วนเป็นผลจากการเกิดกิจกรรมตลาดน้ำอัมพวาทั้งสิ้น อีกทั้งยังเพิ่มเติมในเรื่องความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของประชาชนภายในเทศบาลตำบลอัมพวาจากการเกิดกิจกรรมตลาดน้ำอีกด้วย นอกจากนั้นแล้ว ผู้วิจัยยังได้รับคำแนะนำในการปรับการเก็บข้อมูลภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างความเข้มแข็ง โดยการ เก็บข้อมูลแบบ 3 ซ้ำ คือ ครั้งที่ 1 วัดความรู้ ความเข้าใจ

ด้านทรัพยากรที่มีอยู่และปัญหา ครั้งที่ 2 วัดความเห็นในการแก้ปัญหาของชุมชน และครั้งที่ 3 จึงวัดพฤติกรรมการจัดการของประชาชน ผู้ที่สนใจอาจต่อยอดการศึกษาอาจประยุกต์ใช้ต้นแบบการศึกษาของนักคิดท่านอื่นๆในการวิจัยภายใต้กรอบแนวคิดความเข้มแข็งหรือทุนทางสังคมต่อไป

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมควบคุมมลพิษ. มลพิษทางเสียงในประเทศไทย [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2553. เข้าถึงได้จาก http://aqnis.pcd.go.th/noise/noise/noise_home.html.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2536.

กึ่งกาญจน์ บุญมา. “ความเข้มแข็งของประชาชนในการจัดการมลพิษในบ้านใหม่หลังมอ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.” การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

เกษม จันทร์แก้ว. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. การอนุรักษ์ธรรมชาติในประเทศไทยในแง่ของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดชุดิมาการพิมพ์, 2528.

กรีนพีซ. ปัญหาป่าไม้ [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 27 กรกฎาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.chemtrack.org>.

“กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลอัมพวา”, 25 ธันวาคม 2553. (อัดสำเนา)

คณะกรรมการวิชาสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและชีวิต, สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549.

จันทร์ ลีนจี. “จากการศึกษาระดับความเข้มแข็งของบุคคลภายในชุมชนไทย กรณีศึกษาชุมชนชาวแพรทนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.” การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

จิระพัชร คุเลศตระกุล. “ความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

จำลอง โพธิ์บุญ. “ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม.” วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์, 42, 4 (2545) : 471

ชบ ยอดแก้ว. ครุภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ, 2543.

ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ณัฐพล เนตรหิน. “การศึกษาความพึงพอใจของการให้บริการกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษา ผู้ใช้บริการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลบางขนุน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.

ณิชาพัฒน์ เพิ่มทองอินทร์. “สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการจัดการสภาพแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำวัดคำพญา อำเภอนครปฐม จังหวัดนครปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550.

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. ทุนสังคมและวัฒนธรรมในระบบเศรษฐกิจและการจัดการยุคใหม่. 1. กรุงเทพฯ : พี.เอ.ลีฟวิ่ง, 2547.

ทวีและทัศนีย์ ทองสว่าง. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.

เทศบาลตำบลอัมพวา. คู่มือท่องเที่ยวอัมพวาและบริเวณใกล้เคียง. สมุทรสงคราม : เทศบาลตำบลอัมพวา, 2546.

ธีทัต อักษรจัตุณ. “การบริหารแบบให้อำนาจ.” อุตสาหกรรม. 16, 10 (กรกฎาคม 2551) : 8.

นภาพรณ หนะวานนท์. เพ็ญศิริ จิระเดชากุลและสุรวดี ปัดไธสง. ทฤษฎีรากฐานในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน. 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนทุนวิจัย, 2550.

นัฐชัย ชิวะศิริ. “ความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ กรณีศึกษา ชุมชนบ้านท่าโป่ง ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.” การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาสาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. “ทุนทางสังคม.” มติชน, 31 กรกฎาคม 2541, 6.

นิวัติ เรืองพานิช. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไร่เขียว, 2542.

บัวพันธ์ พรหมพิงและสุวิทย์ ชีรสาคัด. ทุนทางสังคม : มรดกเก่าจะนำเราไปรอดจริงหรือ.

ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.

ปิยะนุช เงินคล้าย. “การเสริมพลังชุมชนในกระบวนการยุติธรรม.” วารสารรัฐประศาสนศาสตร์. 5, พิเศษ. (พฤษภาคม - สิงหาคม 2550) : 66 – 67.

ประเวศ วะสี. ประชาคมตำบล. กรุงเทพฯ : มติชน, 2541.

ปาริชาติ สุขุม. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : เอ็นไวร์ คอนเซ็ป, 2541.

พระครูสุจิตถญาณธรรม. “ความเข้มแข็งของชุมชนและความร่วมมือในการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

พัชโรดม อุนสุวรรณ, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา. สัมภาษณ์, 27 เมษายน 2553.

ไพบูลย์ แจ่มพงษ์. “การศึกษาชนิดของขยะและพฤติกรรมกาทิ้งขยะของนักท่องเที่ยวบริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.” สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2553 (แผ่นพับ)

ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. “การจัดการภาครัฐกับการเสริมพลังประชาชน.” วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 5, พิเศษ. (พฤษภาคม - สิงหาคม 2550) : 95 – 96.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. บัณฑิตวิทยาลัย. คู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์. [CD – ROM], 2552.

เมืองทอง เขมมณ. Empowerment [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 24 กรกฎาคม 2553. เข้าถึงได้จาก

<http://advisor.anamai.moph.go.th/hph/letter02/emp.html>.

รมณีษ์ บุญวานิช. “การมีส่วนร่วมของพนักงานในการจัดการสิ่งแวดล้อม บริษัท ไทยโตชิบาอุตสาหกรรม จำกัด.” การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์. “จิตสำนึกของประชาชนต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.” วารสารธรรมศาสตร์ 26, 2 (มกราคม - เมษายน 2543) : 112 – 125.

_____. ทุนทางสังคม. 1. กรุงเทพฯ : เดือนตุลา, 2548.

วรรณศิลป์ พิรพันธุ์และคณะ. มรดกทางวัฒนธรรมชุมชนอัมพวา เทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามเทศบาลตำบลอัมพวา. 1. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

วสุภัทร กล่ำกลิ่น. ผู้อำนวยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลอัมพวา. สัมภาษณ์, 12 กันยายน 2553.

วันชัย ธรรมสักการ. “การเสริมสร้างพลังทางจิตวิทยากับการทำงานในองค์กร” วารสาร

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 6, 2 (พฤษภาคม –

สิงหาคม 2543) : 186 – 201

วิวัฒน์ศิริ ศักดิ์วิโรจน์. “การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกรณีศึกษา แม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

ศรีประภาส ศรีวัช. นักพัฒนาเทศบาลตำบลอัมพวา. สัมภาษณ์, 27 เมษายน 2553, 9 พฤศจิกายน 2553.

ศรีสุวรรณ เกษมสวัสดิ์. “ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา น้ำและขยะ เทศบาลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.” สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2553 (แผ่นพับ)

ศักดิ์สกุล บุญมา. “การสร้างความเข้มแข็งโดยชุมชนมีส่วนร่วม บ้านเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอ
หลังสวน จังหวัดชุมพร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและ
ภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

ศิวพันธ์ ชูอินทร์. “คุณภาพน้ำในคลองอัมพวา บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.”
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2553 (แผ่นพับ)
สมคิด เปี่ยมกล้า. “พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชน อำเภอกำแพงแสน จังหวัด
นครปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2550.

สยามรัฐรายวัน. ทูลทางสังคม[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 24 กรกฎาคม 2553. เข้าถึงได้จาก

<http://www.ceithai.com>.

สวัสดิ์ โนนสูง. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2546.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบาย
รัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2553.

เข้าถึงได้จาก <http://www.onep.go.th/download.doc>.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ทูลทางสังคม[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 24 กรกฎาคม
2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesac.go.th>.

สำนักทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรสงคราม. “แผนพัฒนา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3 ปี.”

สำนักทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรสงคราม. “เอกสารการตรวจคุณภาพน้ำสำนักงาน
สิ่งแวดล้อมภาคที่ 8 จังหวัดราชบุรี.”

สำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต. ทูลทางสังคมฉบับประชาชน. 1. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่, 2548.

สำนักมาตรฐานการพัฒนสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. รายงานผลการศึกษาโครงการกำหนดดัชนี
ทูลทางสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการพัฒนสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548.

สุทธิวรรณ สุขศรีคากุล. “การสำรวจระดับทูลทางสังคมของบุคคลในชนบทไทย: กรณีศึกษาบ้านลำบัว
หมู่ที่ 7 ตำบลวัดเพลง อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี.” การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

สุธรรม รัตนโชติ. การวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์. 1. กรุงเทพฯ : ท็อป, 2551.

_____. การจัดการคุณภาพสมัยใหม่. 1. กรุงเทพฯ : ท็อป, 2553.

_____. “เอกสารประกอบวิชา 761506 การจัดการทูลทางสังคม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.” 2552. (อัดสำเนา)

สุพานี สฤญญ์วานิช. “การให้อำนาจ.” วารสารทรัพยากรมนุษย์, 2, 2 (พฤษภาคม - ธันวาคม 2549) : 19 – 31.

สุพรรณิ ไชยอำพร. “ทุนทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทางเลือกที่รับผิดชอบต่อสังคมของนักบริหารในยุคการเปลี่ยนแปลง.” วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ 44, 3 (2547) : 69 – 95.

เสรี พงศ์พิศ. ทุนทางสังคม[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 24 กรกฎาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.phongphit.com>.

ไสว บุญมา. สยามรัฐรายวัน. ทุนทางสังคม[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 24 กรกฎาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://sawaiboonma.com/active-social-capital>.

อรทัย อาจฉ่ำ. การประเมินผลเพื่อสร้างเสริมอำนาจ: ทางออกที่ท้าทาย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แปลน ดั้งปรีณ, 2550.

อำภรณ์ ช่างเกวียน. “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลนชุมชน ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการศึกษาศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.

อนุก นาคะบุตร. ทุนทางสังคมและประชาสังคมในเมืองไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม, 2545.

อนิชา วิบุลากร. “ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการมูลฝอยภายใต้แนวคิดประชาสังคม : กรณีศึกษาชุมชนกำแพงเมือง เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง.” การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

ภาษาอังกฤษ

Conger, Jay A., & Kanungo, Rabindra N. “The empowerment process: Integration theory and practice.” Academy of Management Review 13, 3 (1988) : 471 – 482.

Fawcett, S.B. et al. “A Contextual - behavioral model of empowerment; Case studies involving people with physical disabilities.” American Journal of Community Psychology 22 (1994) : 471 – 495.

Gibson, C.H. “A concept analysis of empowerment.” Journal of advanced Nursing, 16 (1991) : 354 – 361.

Rappaport, Julian. "Terms of empowerment/exemplars of prevention: Toward a theory of community psychology." American Journal of Community Psychology 15 (1987) : 121 – 148.

Ruth Alsop, Mette Frost and Jeremy Holland. Empowerment in Practice from Analysis to Implementation. The World Bank Washington DC, 2006.

Tebbitt, B.V. "Demystifying organizational empowerment." JONA 23, 1 (1993) : 18 – 23.

Thomas, K.W., & Velthouse, B.A. "Cognitive elements of empowerment: An "integrative" model of intrinsic task motivation." Academy of Management Review 15, 4 (1990) : 666 – 681.

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ผลงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี

ผลงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี

แบบสอบถาม

เรื่อง ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา
ตำบลอัมพวา อำเภอมัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไปใช้ในการวิจัย เรื่อง “ความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา ตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ สติปัญญา อารมณ์ และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ

ส่วนที่ 3 คำถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะ การดูแลรักษาแหล่งน้ำ การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้และมลภาวะทางเสียง

กรุณาเติมเครื่องหมาย ในช่อง หรือเติมคําลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

สถานภาพทางประชากร

V1 เพศ

1 ชาย 2 หญิง

V2 อายุ

1 21 – 30 ปี 2 31 – 40 ปี 3 41 – 50 ปี

4 51 – 60 ปี 5 61 – 70 ปี

V3 ภูมิลำเนา

1 ตำบลอัมพวา

2 มาจากจังหวัดหรือตำบลอื่น โปรดระบุ.....

สถานภาพทางสังคม

- V4 การศึกษา 1 ประถมศึกษา 4 ปริญญาตรี
 2 มัธยมศึกษา 5 ปริญญาโทและปริญญาเอก
 3 อนุปริญญา

- V5 บริเวณที่ตั้งที่พักอาศัย/ 1 ริมน้ำ 2 ติดถนน 3 ริมน้ำและติดถนน
 ประกอบอาชีพ

- V6 ที่ตั้งที่พักอาศัย 1 ภายในตลาดน้ำอัมพวา (ชุมชนประชาอุทิศ, ชุมชนโรงเจ, ชุมชนตลาดอัมพวา, ชุมชนวัดอัมพวันและชุมชนคลองอัมพวา)
 2 อยู่โดยรอบตลาดอัมพวาน้ำ (ชุมชนบ้านหัวแหลม, ชุมชนบางจาก, ชุมชนริมเขื่อน, ชุมชนบางกระพ้อม 1 และชุมชนบางกระพ้อม 2)
 3 ไม่ได้อยู่ในทั้งหมดที่กล่าวมา

- V7 บทบาทที่มีต่อชุมชน 1 ประธานชุมชน 4 อาสาสมัครชุมชนในโครงการต่างๆ
 2 รองประธานชุมชน 5 ไม่มีบทบาท
 3 กรรมการชุมชน

สถานภาพทางเศรษฐกิจ

- V8 อาชีพ 1 รับจ้าง 6 OTOP
 2 เกษตรกร 7 การท่องเที่ยวทางน้ำ
 3 ข้าราชการ 8 ประกอบการโฮมสเตย์
 4 ค้าขาย
 5 รัฐวิสาหกิจ

- V9 รายได้ 1 0 - 10,000 บาท 2 10,001 - 20,000 บาท
 3 20,001 - 30,000 บาท 4 30,001 - 40,000 บาท
 5 40,001 - 50,000 บาท

สถานภาพอื่นๆ

V10 ระยะเวลาในการอาศัย/ประกอบอาชีพ 1 ต่ำกว่า 10 ปี 2 11 – 20 ปี 3 21 – 30 ปี

ภายในชุมชน 4 31 – 40 ปี 5 มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป

V11 พื้นที่ในการประกอบอาชีพ 1 ประกอบอาชีพภายในตลาดน้ำอัมพวา

2 ประกอบอาชีพภายนอกตลาดน้ำอัมพวา

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความเข้มแข็งของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ

สติปัญญา อารมณ์และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ

กรุณาเติมเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างตามความเป็นจริงตามลำดับ

การมีส่วนร่วมทางกายภาพ

	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. คุณทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่ทางเทศบาลหรือชุมชนจัดเตรียมไว้					
2. คุณแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง					
3. คุณทิ้งขยะลงในคลอง					
4. ที่พักอาศัยหรือสถานประกอบการของคุณมีกระบวนการอย่างไรอย่างหนึ่งในการจัดการน้ำเสียก่อนทิ้ง					
5. คุณปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้บริเวณบ้านหรือบริเวณที่คุณประกอบอาชีพเป็นอย่างดี					
6. คุณเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้น					

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
7. คุณให้ความร่วมมือโดยการไม่ส่งเสียงดังโดยเฉพาะอย่างยิ่งวันที่มีกิจกรรมตลาดน้ำ					
8. คุณเข้าร่วมการประชุมเรื่องการแก้ปัญหาหมาภาวะทางเสียงจากเรือน้ำที่เวทีทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้น					

การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

9. คุณไม่เคยเสนอแนะให้เทศบาลเพิ่มภาชนะรองรับขยะให้เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นภายในตลาดน้ำ					
10. คุณเสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะภายในตลาดน้ำต่อทางเทศบาลหรือชุมชน					
11. คุณมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรรการรักษาคคลอง					
12. คุณไม่เคยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใดๆในมาตรการการรักษาคคลองอัมพวา					
13. คุณเสนอแนะให้เทศบาลปลูกต้นไม้เพิ่มในพื้นที่ที่คุณเห็นว่าสมควร					
14. คุณมีส่วนในการตัดสินใจในการใช้มาตรการในการบำรุงรักษาต้นไม้บริเวณตลาดน้ำ					
15. คุณมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการการแก้ไขปัญหาเสียงดังเกินขนาดจากเรือน้ำเที่ยวภายในตลาดน้ำ					
16. คุณมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ประชุมที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้นในมาตรการการแก้ไขปัญหาเสียงดังเกินขนาดจากเรือน้ำเที่ยว					

การมีส่วนร่วมทางอารมณ์

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
17. คุณไม่ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะที่ทางชุมชนหรือเทศบาลจัดขึ้น					
18. คุณรู้สึกไม่พอใจเมื่อเห็นขยะในภาชนะรองรับเต็มจนส่งกลิ่นเหม็นและสกปรกจนส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของตลาด					
19. คุณยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการดูแลรักษาแหล่งน้ำที่ทางเทศบาลหรือชุมชนจัดขึ้น					
20. คุณรู้สึกพอใจเมื่อเห็นแหล่งน้ำบริเวณบ้านคุณและบริเวณใกล้เคียงหรือบริเวณที่คุณประกอบอาชีพสะอาด					
21. หากประธานชุมชนขอความร่วมมือให้คุณเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกต้นไม้คุณจะทำหรือไม่					
22. คุณจะไม่พอใจทุกครั้งที่ทราบว่ามีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ๆเคยเป็นต้นไม้เปลี่ยนสภาพเป็นที่พักอาศัยหรือสถานประกอบการ					
23. คุณรู้สึกเฉยๆกับเสียงดังเกินขนาดจากเครื่องยนต์ของเรือนำเที่ยว					
24. คุณรู้สึกไม่พอใจเมื่อทราบว่าผู้ขับเรือนำเที่ยวไม่ให้ความร่วมมือในการดับเครื่องยนต์ก่อนเข้ามาในคลองอัมพวา					

ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
25. คุณทำความสะอาดบริเวณบ้านและทางสาธารณะบริเวณหน้าบ้านหรือบริเวณที่คุณประกอบอาชีพเป็นประจำ					
26. คุณไม่ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำ					
27. หากคุณเห็นหน้าบ้านของเพื่อนบ้านใกล้เคียงหรือบริเวณที่ประกอบอาชีพข้างเคียงมีเศษขยะเล็กน้อย คุณจะช่วยทำความสะอาดบริเวณนั้นด้วย					
28. คุณรู้สึกรักและผูกพันกับตลาดน้ำที่คุณอาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่					
29. คุณจะรู้สึกไม่พอใจอย่างมากหากเห็นนักท่องเที่ยวไม่ทิ้งขยะในภาชนะรองรับ					
30. คุณชักชวนให้สมาชิกในชุมชนหรือผู้รอบข้างเห็นความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อม					
31. คุณรู้สึกพอใจอย่างมากเมื่อเห็นบริเวณตลาดน้ำสะอาด					
32. คุณไม่คิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ					

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะ การดูแลรักษาแหล่งน้ำ
การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้และมลภาวะทางเสียง

1. คุณมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการแก้ไขปัญหาขยะภายในตลาดน้ำ

1.
2.
3.

2. คุณมีแนวทางอะไรในการดูแลรักษาคลองอัมพวา

1.
2.
3.

3. คุณมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการปลูกและรักษาต้นไม้ภายในตลาดน้ำ

1.
2.
3.

4. คุณมีแนวทางอย่างไรในการแก้ไขปัญหามลภาวะทางเสียงที่เกิดขึ้นภายในคลองอัมพวาโดยเฉพาะวันที่มี
กิจกรรมตลาดน้ำ

1.
2.
3.

*****ขอขอบคุณอย่างสูงสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม*****

ผลงานวิทยานิพนธ์ศึกษา ระดับปริญญาตรี

การทดสอบค่าความเชื่อมั่น

ตารางที่ 41 การทดสอบค่าความเชื่อมั่น

ตัวแปรตาม (Y)	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item – total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
Y1	115.16	244.031	0.234	0.891
Y2	116.14	240.683	0.238	0.892
Y3	114.98	245.596	0.201	0.891
Y4	116.67	245.028	0.106	0.894
Y5	115.99	236.904	0.399	0.889
Y6	116.44	232.215	0.457	0.887
Y7	115.81	236.250	0.378	0.889
Y8	116.76	230.444	0.458	0.887
Y9	116.70	221.909	0.587	0.884
Y10	116.95	221.658	0.683	0.882
Y11	116.82	220.249	0.703	0.881
Y12	116.83	217.703	0.678	0.882
Y13	117.01	222.508	0.634	0.883
Y14	117.16	221.964	0.690	0.882
Y15	117.16	221.218	0.674	0.882
Y16	117.33	224.056	0.589	0.884

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 41 (ต่อ)

ตัวแปรตาม (Y)	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item – total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
Y17	115.47	241.566	0.284	0.890
Y18	115.23	241.525	0.325	0.890
Y18	115.43	238.668	0.416	0.888
Y20	115.09	242.475	0.341	0.890
Y21	115.38	240.995	0.325	0.890
Y22	115.70	243.970	0.161	0.893
Y23	115.42	243.165	0.213	0.892
Y24	115.61	241.057	0.258	0.891
Y25	115.36	241.857	0.322	0.890
Y26	115.30	238.800	0.480	0.888
Y27	116.00	240.366	0.306	0.890
Y28	115.41	239.698	0.386	0.889
Y29	115.17	241.657	0.333	0.890
Y30	115.53	234.170	0.528	0.886
Y31	115.05	240.147	0.470	0.888
Y32	115.33	236.979	0.458	0.888
			รวม	0.891

จากค่าความเชื่อมั่นที่ (α) 0.891 เพราะฉะนั้นแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล ญาคาศจี ระเบียบกุล
 ที่อยู่ 495 ซอยหมู่บ้านเศรษฐกิจ 31 แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค
 จังหวัดกรุงเทพฯ 10160

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2550 สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตร วิชาเอกภาษาฝรั่งเศสธุรกิจ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
 พ.ศ. 2552 ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2550 เลขานุการแผนกต่างประเทศ
 สมาคมยี่ปิ่นแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
 พ.ศ. 2550 เจ้าหน้าที่ประสานงานแผนกการจัดการแข่งขันต่างประเทศ
 สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

ผลงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี